

100 ÅR
1921-2021

A

NR. 7 2021 100. ÅRGANG

— ADVOKATBLADET —
I TYRKIA
KARI HEGSTAD

RETTSSTATEN I TYRKIA BLØR

» 450 ADVOKATER
DØMT TIL 2786 ÅRS
FENGSEL

» MER ENN 1600
ADVOKATER
ARRESTERT

» BARE 1 AV 5
HAR TILLIT TIL
RETTSSYSTEMET

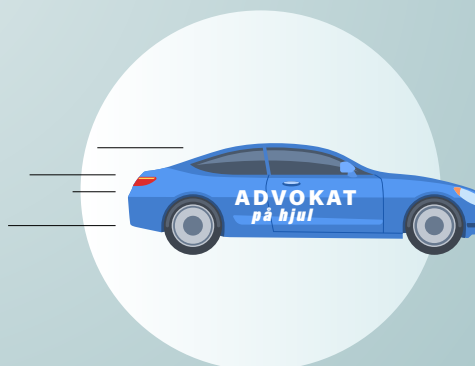
DE NYE NORSKE TRENDENE

» HJEMMEKONTOR
2 DAGER I UKEN

» ÅPENT KONTOR-
LANDSKAP

» ADVOKATER
RETT HJEM

Digitale og fleksible ajourføringskurs

Kostnadsfrie kurs for advokater

Jussystemer viderefører suksessen med digitale nyhetskurs for advokater innenfor et bredt spekter av rettsområder.

Det digitale kursformatet er en effektiv og fleksibel måte å holde seg faglig oppdatert på og det reduserer også reising som sparer miljøet for økologiske fotavtrykk.

Jussystemer AS ønsker å spille en aktiv rolle i digitale omstillingsprosesser i bransjen og tilbyr kursene kostnadsfritt for advokater ut 2021.

Kursene kan ses live og som e-kurs i etterkant gjennom opptak. Kursene er pedagogisk tilrettelagt med digitalt kursmateriell tilgjengelig, og kursbevis utstedes i etterkant av kurset for bruk til dokumentasjon av etterutdanning

Velkommen til Jussystemer Kurs

Kurs.jussys.no for påmelding

Jussystemer Kurs- Digital, fleksibel og bærekraftig oppdatering

VÅRE NYHETSKURS

FAST EIENDOM

SELSKAPSRETT

ARBEIDSRETT

ETISKE REGLER
OG OPPTREDEN
FOR ADVOKATER

BARNERETT

KONKURSRETT

FAMILIE-ARVE OG
SKIFTERETT

STRAFFERETT OG
STRAFFEPROSESS

TRYGDERETT

INNHold

Nr. 7 2021

PÅ VAKT FOR FENGSELEDE ADVOKATER I TYRKIA

Tretti advokater fra Norge og sju andre land forbereder seg før en rettslig høring mot to fengselede advokater. – Vår tilstedeværelse gir et signal til myndighetene om at det internasjonale samfunnet følger med, sier Maria Hessen Jacobsen (foran), advokat i Elden.

TEMA SIDE 26

Nye retningslinjer
mot trakassering

– Vi kan ikke leve med at vi som forening i 2021 ikke engang har rutiner, mener hovedstyret. Representantskapet, her ved Anita Rian Lykken, tok debatten.

SIDE 14

Har laget fremtidens
advokatkontor

Også sjefen selv, Sverre Tyrhaug, sitter i åpent landskap. Målet er ikke bare å bytte adresse, men å endre måten de ansatte jobber på.

SIDE 20

Tengs-saken: Frifunnet,
men dømt

– Tiden har løpt fra dagens ordning, som fremstår nærmest ubegripelig for publikum og utfordrer uskyldspresumsjonen, sier Halvard Helle.

SIDE 48

FASTE SPALTER:

Bøker
SIDE 45

Debatt
SIDE 52

Generalsekretærens
kommentar
SIDE 55

Advokatansvar
SIDE 57

Nytt om navn
SIDE 58

Medlemsnytt
SIDE 60

Sosiale medier
SIDE 67

SAGT I DETTE BLADET

– Det hender staten gjør feil. Den enkelte som rammes av statens feil, skal ikke måtte ta regningen selv. Dette er et prinsippsspørsmål som har en side til rettssikkerheten.

Kaare Andreas Shetelig, advokat i Wikborg Rein, SIDE 7

– Advokater bør være aktive i diskusjonen om advokatetikk, også der det gjør litt vondt. Det finnes flere eksempler der det er delte meninger i profesjonen vår.

Jon Wessel-Aas, leder av Advokatforeningen, SIDE 10

– Det dere er opptatt av, er det ikke så mange velgere som bryr seg om, selv om det angår en stor gruppe folk med juridisk tannpine.

Aslak Bonde, politisk analytiker, SIDE 17

TA KONTAKT FOR EN BEDRIFTSAVTALE

JUS DIGITAL ER TIDSEFFEKTIVT OG FLEKSIBELT!

En del av våre kunder ønsker å tilby JUS Digital til sine ansatte. Da kan det være lønnsomt å inngå en bedriftsavtale med JUS. Ved over 10 brukere reduseres prisen på abonnementet. Nå kan du gi dine ansatte markedets største portefølje av juridiske kurs, på en fleksibel og tidseffektiv måte.

Vi hører gjerne fra deg. Kontakt direktør Torbjørn Buer på **tb@jus.no** eller **934 44 348**.

JUS JURISTENES
UTDANNINGSSENTER

Abonnement – JUS Digital

Nå styrkes abonnementet ytterligere! Vi inkluderer alle høstens livestreamer av årlige kurs i abonnementet. I tillegg har vi lagt til opptak av årlige kurs og webinarer fra vårporteføljen.

Bli abonnent på **jus.no**

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Mobil: 482 28 776

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420
(i permisjon)

Kari Hegstad
Kari@advokatbladet.no
Mobil: 402 03 534

REDAKSJONSRÅD

Halvard Helle (leder)
Ina Lindahl-Nyrud
Emanuel Feinberg
Jens Johan Hjort
Ragnhild Lunner

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

Advokater slåss for rettsstaten

I Tyrkia er selveste advokatprofesjonen stilt for retten. Det mener Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg som i september dro til Tyrkia for å støtte fengslede kolleger, og for å rette søkelys mot et system som straffefølger advokater fordi de gjør jobben sin.

Tyrkiske advokater identifiseres med sine klienter, og deres ytringsfrihet begrenses. Hvis de i den offentlige debatten snakker om sine klienters menneskerettigheter, risikerer advokatene lange fengselsstraffer.

Advokatbladet var med til Tyrkia og møtte advokater som fortalte sterke historier om fengslinger, om vold, om ubegrunnede beskyldninger om terror-forbindelser og om misbruk av rettsvesenet.

— Vi kan ikke bistå i alle land, men har valgt oss ut noen land, nært opp til oss, hvor vi ser at utviklingen går i veldig feil retning. Det internasjonale advokatsamfunnet har en jobb å gjøre med å synliggjøre utviklingen og støtte våre kolleger, sier Else Leona McClimans, leder av MR-utvalget.

For advokater som opplever trusler, press eller fengsling er internasjonal støtte av enorm betydning.

— De forteller oss at vår støtte gjør at de føler seg litt mer beskyttet. Kanskje er det en del overtramp vi klarer å avverge, men det vet vi ikke sikkert. Det vi kan gjøre, er å være en moralsk støtte og gjøre verdenssamfunnet oppmerksom på veldig grove brudd mot advokaters yrkesutøvelse. Dette er viktig. Vi må ikke bare fremme rettsstatstenkning i vårt eget land, men også ute, sier hun.

Advokat Maria Hessen Jacobsen var i Tyrkia for femte gang. I oktober tildeles hun Rettssikkerhetsprisen for sitt arbeid for å bekjempe isolasjon og nakenvisitering i norske fengsler. Hennes engasjement strekker seg langt utenfor landets grenser, og er prisverdig. Vi gratulerer!

Advokater bør ikke sitte stille i stolen, men handle, oppfordrer McClimans.

Også i Polen har utviklingen gått fra vondt til verre, ifølge Den internasjonale juristkommisjon, ICJ-Norge.

Kommisjonen ber Norge fryse alle overføringer av EØS-midler til den polske staten, og skriver i et brev til Utenriksdepartementet og de politiske partiene på Stortinget at norske borgere og bedrifter ikke kan regne

med å få rettfærdig behandling i de politisk styrt domstolene i Polen.

Ifølge EMD og EU-domstolen, driver Polen med systematisk nedbygning av domstolens selvstendighet.

Hva så med den norske rettsstaten, er den truet?

Spørsmålet ble belyst av jusprofessor Hans Petter Graver i et foredrag for Advokatforeningens representantskap i september.

Gravers enkle svar var nei, selv om vi etter hans oppfatning hadde tilløp da pandemien brøt ut. Kanskje det mest alvorlige, mener han, er at myndighetene i veldig liten grad har villet anerkjenne at det er foretatt innskrenkninger i grunnleggende rettigheter.

Han mener det er behov for å vekke bevisstheten i det politiske miljøet og i befolkningen om rettsstatens betydning for demokratiet.

— Jeg tror ikke lenger at vårt system er så robust. Det finnes sårbarheter og sprekker som vi må være oppmerksomme på, og jeg tror det ville vært nyttig å foreta en gjennomgang, sa Graver.

Advokater og jurister som engasjerer seg mot angrep på rettsstaten, enten det er her i Norge eller i utlandet, er på vakt for hele samfunnet. Det er mye å tape.

I Tyrkia møtte Advokatbladet advokater som har vært fengslet og som har mistet bevillingen. Men håpet har de beholdt.

«Rettfærdigheten kommer til å seire til slutt», sier en 28 år gammel advokat som har sittet over to år i fengsel.

Den kommer ikke av seg selv.

NINA SCHMIDT

Nina Schmidt

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Får Rettssikkerhetsprisen 2021

Advokat Maria Hessen Jacobsen i Elden i Bergen (bildet) og psykiater Randi Rosenqvist får prisen for sitt engasjement og arbeid for innsattes rettigheter i norske fengsler.

«Jacobsen er blant dem som «kikker kriminalomsorgen i kortene». Både i retten og i media har Jacobsen påtalt isolasjonsbruk og krenkende nakensvisitasjoner. Hun har synliggjort de menneskelige omkostningene ved økonomiske innsparinger, og har påpekt hvordan økt sikkerhetsfokus går på bekostning av de innsattes rettssikkerhet og fører til færre aktivitetstilbud, eskalering av voldshendelser og økende bruk av tvang og innlåsing», skriver juryen.

Prisen deles ut 6. oktober.

NYTT OM FOLK

Høyesterettsdommer **Magnus Matningsdal** er utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs orden, opplyser kongehuset. Han får prisen for sitt bidrag i utviklingen av strafferettspleien.

– En ære, og veldig hyggelig, sier han selv. Matningsdal gikk av med pensjon den 30. september.

Arbeidsrettsspesialist **Rajvinder Singh Bains** er utnevnt til partner i DLA Piper. Bains kommer fra senioradvokat i BAH. – Firmaet har en spennende profil, og en arbeidsretts-satsning som var veldig fristende – ikke minst den internasjonale appellen, sier Bains.

Magnus Matningsdal

Rajvinder Singh Bains

1.395.877

Advokatfirmaet Schjødt hadde nærmere 1,4 milliarder kroner i inntekt i 2020, en økning på 31,4 prosent fra 2019, og er Norges desidert største advokatfirma, etterfulgt av Wikborg Rein og Thommessen. Ifølge Finansavisen skyldes den formidable økningen fusjonen med det svenske advokatfirmaet Hamilton.

Arild Dyngeland, her med Ellen Holager Andenæs. Foto: Ole Berg-Rusten, NTB

Timelister taushetsbelagt

Høyesterett avgjorde mandag 30. august å oppheve en beslutning fra Gulating lagmannsrett der advokat Arild Dyngelands salær i en straffesak ble nedsatt fordi han ikke etterkom rettens krav om å sende inn timelister.

Dyngeland var oppnevnt som forsvarer i en straffesak som gikk over 22 rettsdager i april og mai i år. For arbeidet med ankeforhandlingene krevde han 130 timers salær. For arbeidet utenfor rettsmøtene, krevde han salær for 123,5 timer.

Lagmannsretten krevde å få se Dyngelands timelister for arbeidet, noe han nektet å etterkomme. Retten besluttet da at han bare skulle få betalt for timene i retten.

Gulating lagmannsrett har i avgjørelsen vist en uriktig forståelse av salærforskriften, påpeker ankeutvalget i Høyesterett:

«En generell henvisning til at timelister ikke er innsendt, er følgelig heller ikke tilstrekkelig som begrunnelse for å nedsette salæret», heter det i avgjørelsen.

– Det er ikke tvilsomt at timelistene er omfattet av taushetsplikten, sier Dyngeland.

VISSTE DU AT...

Enkelte advokatfirmaer kjøper ut mannlige partnere fra fødselspermisjon, ifølge Finansavisen. Dette innebærer at advokatfirmaet betaler moren for å ta ut ulønnet permisjon. Advokatfirmaet Haavind har satt foten ned for en slik praksis.

– Vi innvilger ikke å «kjøpe ut» mannlige partnere fra fødselspermisjon. Mannlige partnere oppfordres til å ta ut permisjonen, sier MP Preben Becke til Finansavisen. Til avisen sier Stian Heimdal (35), partner i Arntzen de Besche og i pappaperm, at han har fått noen reaksjoner fra folk i advokatbransjen som har vært overrasket over at han har tatt ut permisjon.

Kaare Andreas Shetelig er Advokatforeningens parts-hjelper. Her med Knut Boye. Foto: Henrik Skjevestad

– Det er ikke alle som har råd til å påklage vedtak

En seksbarnsmor som fikk innvilget uføretrygd etter å ha anket avslaget, må selv betale sine advokatkostnader. Advokatforeningen har erklært partshjelp i anken for Høyesterett.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det hender staten gjør feil. Den enkelte som rammes av statens feil, skal ikke måtte ta regningen selv. Da bør regningen pulveriseres på fellesskapet som en produksjonskostnad, sier advokat og partner Kaare Andreas Shetelig i Wikborg Rein.

Han er Advokatforeningens prosessfullmektig i saken.

– Dette er et prinsippsspørsmål som har en side til rettssikkerheten. Det er ikke alle som har råd til å påklage vedtak, sier han.

Striden står om et avslag fra NAV om å dekke advokatutgifter i medhold av forvaltningsloven § 36 er gyldig. Saken skal behandles i Høyesterett den 7. desember.

Advokat og partner Olav Læg Reid i

Advokatfirmaet Advisio representerer seksbarnsmoren.

– BUNNEN FALLER UT

– For private parter, særlig på velferdsområdet, er det av stor betydning å ha rettsforutsigbarhet om sakskostnader dekkes hvis man vinner frem eller ikke. NAV har ikke en konsistent praksis på dette området, men har i realiteten to praksiser som eksisterer side om side, forteller Læg Reid.

På vegne av sin klient krevde han å få dekket saksomkostninger på 63.875 kroner.

Denne uforutsigbarheten for parten smitter også over på advokatenes interesse, mener han. – Dette fordi mange vil betakke seg for å bruke advokat hvis det er usikkert om man får dekket utgiftene når man vinner, sier Læg Reid.

Vil ta fete biler

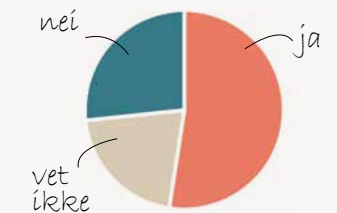
– Å ta fra de kriminelle gjengene pengene, de dyre bilene og andre statussymboler som stammer fra kriminalitet er kanskje det som svir mest, sier justisminister Monica Mæland (H).

Regjeringen foreslår å klargjøre regelen om utvidet inndragning, som betyr at eiendeler kan inndras uten å identifisere hvilken kriminell handling utbyttet stammer fra, skriver regjeringen i en pressemelding.

Opplever du at rettssikkerheten generelt sett har vært mer utfordret i 2020 enn tidligere?

Tror du at korona-restriksjoner og lovendringer fra det siste året vil få varig betydning for borgernes rettssikkerhet?

Kilde: Advokatforeningens rettssikkerhetsbarometer, 2021. Basert på svar fra 259 respondenter.

Rett på NETT

» Ber ny regjering legge frem EMD-protokoll som har samlet støv siden 2014

» Advokatfirmaet Rogstad tapte mot VG

» ESAs konkurransedirektør blir partner i Kvale

» Reagerer på at advokater må legge ut for tolkeutgifter

» Advokatforeningen ber valgvinerne om å heve inntektsgrensen for fri rettshjelp med en gang

Les sakene på Advokatbladet.no nå!

Forny retningslinjene for granskninger

Arbeidsgruppen som reviderer retningslinjene for granskninger vil foreslå endringer på punktene om kontradiksjon og granskers uavhengighet, forteller advokat Anne Helsingeng.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Nylig inviterte Advokatforeningen styreledere og managing partnere i landets førti største firmaer til det årlige arrangementet «Firmadagen». En av postene på programmet var et innlegg av Bull & Co-partner Anne Helsingeng om de planlagte endringene i Advokatforeningens retningslinjer for granskninger.

Foreningen oppnevnte en arbeidsgruppe i 2019 som har fått i oppgave å revidere retningslinjene, som ble anbefalt av hovedstyret tilbake i 2011.

— Vi har ikke sett behovet for en total fornyelse, men foreslår en forsiktig revidering. Dette er ment som en støtte og veiledning for advokater som skal gjennomføre granskinger, sa Helsingeng til forsamlingen.

— FOR KOMPLISERT

— Personlig har jeg ikke tro på lovregulering, til det er dette området altfor komplisert. Min største bekymring er at andre enn advokater som gjør granskinger, gjør dette uten å ha tilstrekkelig kompetanse om bevisvurdering og rettslige vurderinger. Dette kan bære galt av sted når det trekkes juridiske konklusjoner som kan ha inngripende virkning både for berørte parter og oppdragsgiver.

Det viktigste punktet er ifølge Helsingeng utvalgets forslag til en liste over det som bør inngå i et fast sett saksbehandlingsregler (se faktaboks) tilpasset den konkrete granskning når man skal gjennomføre granskinger.

Helsingeng presiserte at granskere

Anne Helsingeng ber advokatfirmaene om å komme med innspill.

ikke skal ta stilling til subjektiv skyld i rapportene sine.

OMDISKUTERT KONTRADIKSJON

På to sentrale punkter; granskers uavhengighet og kontradiksjon, blir det forslag til endringer av dagens retningslinjer, fortalte hun.

— Når det gjelder granskers uavhengighet og bruk av fast advokatforbindelse, foreslår vi en varsomhetsbestemmelse fremfor et forbud som det var tidligere. Noen ganger har offentlige organisasjoner rammeavtaler der en advokat får alle oppdragene. Skal man da ikke kunne ta en granskning? Vi foreslår at det kan være

saker der oppdragsgiver av hensyn til tillit bør være varsom med å bruke advokaten man vanligvis bruker i granskningsoppdraget. Og vi ber advokatene si fra selv om man ikke anser seg egnet, eksempelvis om man har kjent hverandre i mange år.

Utvalget, som består av fem advokater, har brukt mye tid på å diskutere hvordan kontradiksjon skal ivaretas, fortalte Helsingeng.

— Når det gjelder granskers uavhengighet og bruk av fast advokatforbindelse, foreslår vi en varsomhetsbestemmelse fremfor et forbud som det var tidligere. Noen ganger har offentlige organisasjoner rammeavtaler der en ad-

— Advokater sentrale i åpenhetslov-arbeidet

På konferansen gjennomgikk professor Ola Mestad hovedtrekkene i den nye åpenhetsloven. Han var leder i Etikkinformasjonsutvalget som i 2019 la frem forslag til den nye loven.

Loven, som ble vedtatt i juni, har som formål å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjonen av varer og tjenester.

— Kjernen er at 8800 foretak forpliktes til å gjøre akt-somhetsvurderinger, og har plikt til å svare på spørsmål, sa Mestad.

— Poenget er at du må gjøre greie for hele leverandørkjeden, ikke bare hva du gjør i egen virksomhet. Det er typisk i en leverandørkjede at menneskerettsbrudd og næringsliv kommer i berøring med hverandre, sa Mestad.

Lovgiver har vektlagt at dette kan kommuniseres på flere måter.

— Man trenger ikke nødvendigvis å lage en egen rapport. Poenget er at dokumentasjonen ikke skal være overveldende. Det du egentlig skal få til er å forbedre arbeidsforholdene, påpekte Mestad.

Han tror advokatene kan ha en viktig rolle med å hjelpe bedriftene til å forstå at de må lete etter hvor risikoen er.

— Er det noe advokater er flinke til, er det å finne ut hva som faktisk har skjedd. Som advokat har man kontradiksjonen innebygget, og det vil bli sentralt, sa Mestad.

Ola Mestad er instituttleder ved Institutt for sjørett ved UiO.

Styreledere og managing partnere fra landets førti største advokatfirmaer deltok på Firmadagen på Ekeberg i Oslo.

vokat får alle oppdragene. Skal man da ikke kunne ta en granskning? Vi foreslår at det kan være saker der oppdragsgiver av hensyn til tillit bør være varsom med å bruke advokaten man vanligvis bruker i granskningsoppdraget.

SKAL FÅ SE KONKLUSJONEN

Skal uenighet innarbeides i rapporten, og hvor langt skal denne eventuelt gå, spurte Helsingeng.

— Vi har ikke tatt endelig stilling her, men er enige om at i særlige tilfeller ved stor offentlig oppmerksomhet, så bør den som granskes ha mulighet til å se konklusjonen før rapporten offentliggjøres.

— Taushetsplikten gjør det utfordrende å lage disse retningslinjene. Kan vi forelegge noe for en part før oppdragsgiveren får vite våre konklusjoner? Det er en vanskelig situasjon når det gjelder taushetsplikten overfor oppdragsgiveren. •

Disse sitter i arbeidsgruppen

Anne Helsingeng (leder), Preben Haugmoen Mo (Føyen), Georg Abusdal Engebretsen (Wiersholm), Kristian Brandt (Hjort) og Thomas Steen Brandt (Selmer).

Sjekkliste i en granskning

- ☐ Mandat
- ☐ Tidsaspekt og ressursbruk
- ☐ Oppdragsgivers medvirkning
- ☐ Ansattes medvirkning
- ☐ Advokatbistand til ansatte
- ☐ Advokatbistand til vitner og berørte parter?
- ☐ Hvordan sikring av bevis skal skje, inkludert forklaringer
- ☐ Håndtering av elektronisk lagret informasjon
- ☐ Bevisvurdering
- ☐ Om det skal gjøres en juridisk vurdering
- ☐ Bruk av ekstern bistand
- ☐ Hvordan kontradiksjon skal gjennomføres
- ☐ Om det skal gis rett til innsyn før endelig rapport foreligger
- ☐ Utforming av granskningsrapport / format
- ☐ Hvordan innhentet info skal håndteres etter avsluttet granskning

Kilde: Advokatforeningens retningslinjer for private granskninger

KAN FLERE TILTALTE HA FORSVARER FRA SAMME ADVOKATKONTOR?

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

– Vi må selv ta etikk-diskusjonene

Advokater bør være aktive i diskusjonen om advokatetikk, også der det gjør litt vondt, mener Advokatforeningens leder Jon Wessel-Aas.

Derfor ble det arrangert to ordsrifter om interessekonflikter på årets representantskapsmøte i september: En diskusjon på strafferettens område mellom advokatene Frode Sulland og Trygve Staff, samt en diskusjon på det forretningsjuridiske området mellom Jarle Kvam og Jacob Villum.

– Det finnes flere eksempler på områder der det er delte meninger i profesjonen vår. Nå legger vi til rette for debatt og diskuterer temaene selv. Om vi ikke selv tar ordentlig hånd om de etiske diskusjonene, risikerer vi at lovgiver kommer på banen og begynner å vedta som lov det vi mener hører hjemme i advokatetikken, sa Wessel-Aas.

Den nylig fremlagte proposisjonen med en ny advokatlov er et godt eksempel, mente han.

– Der ble det opprinnelig foreslått et kategorisk forbud mot at advokater kunne påta seg oppdrag i selskaper der de har styreverv. Der fikk vi inn en mulighet for unntak etter vurdering. At vi selv tar etikkdebattene, blir et bolverk mot at noen der ute bare trækker inn.

Frode Sulland er leder av arbeidsutvalget i Representantskapet. Han støtter helhjertet opp om regelen som sier at det er utilrådelig å ha flere forsvarere fra samme kontor i en sak med flere tiltalte. Foto: Henrik Skjevestad

FRODE SULLAND

Retten fant motstrid i flere ferske saker

– Der det er flere tiltalte i et kompleks, vil det på et tidlig stadium være helt umulig å si at det ikke er utilrådelig å ha forsvarere fra samme kontor. Jeg synes det er underlig at kolleger synes at dette er greit. Advokaten blir ikke uavhengig i slike situasjoner, sa Frode Sulland.

Sulland er tidligere leder av Forsvarergruppen, og partner i Advokatfirmaet Sulland.

I Forsvarergruppens egne retningslinjer for forsvarere heter det at «en advokat ikke må påta seg forsvareroppgaver hvis det kan oppstå interessekonflikt i samme sak».

– Det frie forsvarervalg kan komme i konflikt med prinsippet om advokatens uavhengighet. I 2008 nedsatte Advokatforeningen en arbeidsgruppe for å finne ut hvordan vi skulle forholde oss til dette, der både Trygve Staff og jeg var medlemmer. Det endte med dis-

sens; noen mente at man måtte kunne ha fritt forsvarervalg basert på samtykke, uavhengig av hvordan andre måtte bedømme faren for motstrid, mens flertallet endte opp på det synspunktet som kommer frem i retningslinjene. Kretsene sluttet opp om flertallet etter en høringsrunde, sa Sulland.

– I den senere tid har det vært flere saker hvor spørsmålet om motstrid er blitt vurdert av retten.

Det har også vært en utvikling i markedet, særlig i Oslo-området, knyttet til forsvareres vilje til å utforske og utfordre retningslinjene, fremholdt han.

– Altså en markedsstyrt tendens til å ta oppdrag også der motstriden er ganske åpenbar. Dette har vi heldigvis et par avgjørelser fra Borgarting på nå, som det kan være viktig at dere er kjent med; en fra september 2020 (LB-2020-134061), i en sak om en slåsskamp fire mot én, der et advokatkontor fant ut at det kunne representere alle fire. Dette kunne ikke tingretten, og deretter lagmannsretten, akseptere.

– Lagmannsretten fastslår at Forsvarergruppens retningslinjer må tillegges stor vekt. Domstolen bruker altså retningslinjene punkt 3.3 som rettsgrunnlag for å slå fast at det er en klar interessekonflikt i denne situasjonen, sa Sulland.

Tilsvarende skjedde i en sak om medvirkning til salg av narkotika fra april 2021, fortalte han.

– Også der strammet lagmannsretten til og uttalte at representasjon fra samme firma er et brudd på retningslinjene, og utilrådelig. Jeg hilser dette velkommen.

Det er mulig at dette oppleves som et Oslo-fenomen, understrekte Sulland.

– Her har vi en hard konkurranse og villighet blant enkelte til å krysse grensene. Mitt poeng er å formidle at Borgarting lagmannsrett holder veldig fast ved at det er de etiske retningslinjene som er avgjørende. •

TRYGVE STAFF

– Skjevhet i maktforholdet

Retten til fritt å velge forsvarer er en grunnpilar i prosessordningen, og klientene kan ha god nytte av å ha forsvarere fra samme kontor, mener Trygve Staff.

Trygve Staff er daglig leder i Advokatfirmaet Staff, og satt tidligere i styret i Forsvarergruppen. Han er nestleder i Oslo krets.

– Sammen med John Christian Elden utgjorde jeg mindretallet, 3-2, i arbeidsgruppen fra 2008. For hva er det vi snakker om: Jo, retten til fritt å velge sin forsvarer. Den er konvensjonsfastsatt i EMK artikkel 6, og knesatt i den norske straffeprosessloven § 94 første punktum, og § 102 annet punktum. Vi har solide konvensjons- og lovtekster som slår fast at dette er en rett man har.

Også Høyesterett har sagt, i Rettstidende 2007 side 1833, at det frie forsvarervalg er en grunnpilar i vår prosessordning, viste han til.

– Da må man jo skjønne at innskrenkninger i denne grunnpilaren må være solid begrunnet. Jeg kan også tillegge at Torgersen-utvalget, som fremla forslag til ny straffeprosesslov, fremholdt viktigheten av fritt forsvarervalg som en vesentlig rettssikkerhetsgaranti.

– Det er slått fast av EMD at begrensninger kun aksepteres dersom de er nødvendige i rettferdighetens interesse.

Punkt 3.3

«En advokat må ikke påta seg forsvareroppgaver hvis det kan oppstå interessekonflikt i samme sak, eller forskjellige saker med advokatens andre klienter eller i forhold til fornærmede. (...) Samtykke fra klient skal ikke tillegges vekt i vurderingen av om advokaten kan påta seg forsvareroppgavet. Reglene i dette punkt kommer til anvendelse uavhengig av domstolens praksis i forsvareropnevnelser etter straffeprosessloven. Advokaten skal vurdere mulige habilitetsproblemer, jfr. straffeprosessloven § 106.»

Fra Advokatforeningens retningslinjer for forsvarere

Trygve Staff støtter ikke formuleringene i Forsvarergruppens retningslinjer. Til venstre Advokatforeningens Karin Johansson. Foto: Henrik Skjevestad

Jeg tillater meg å reise spørsmålet om retningslinjene for forsvarere egentlig holder den begrunnelsen? Om det er nødvendig, i rettferdighetenes interesse, å ha denne type preventiv nekt av forsvareropnevne fordi det kan oppstå motstrid? Det vil alltid kunne oppstå motstrid, sa Staff.

– I Regler for god advokatskikk knettes prinsippet om at man ikke kan ta saker der det enten «foreligger» motstridende interesser, eller er «en klar risiko» for dette. Problemet er at retningslinjene for forsvarere går så uendelig mye lenger, med formuleringen «kan oppstå». Begrunnelsen for å nekte en siktet den forsvarer han ønsker, den holder rett og slett ikke. Reglene er litt for vidtgående, og litt for preventive, sa Staff.

Å se bort fra klientens informerte samtykke, utgjør også et dilemma, mente han.

– Problemet er maktforholdet og den skjevheten som over tid har utviklet seg. Det er staten og hele kverna mot enkelindividet, og det er massivt med ressurser for politi og etterforskning. Det er skapt en ubalanse, og man kunne hatt nytte av å samle forsvarerne; det ville ha vært i klientens interesse å demme opp for den maktubalansen som den andre siden har skapt. Jeg har store problemer med å se hvorfor det for forsvarere skal være så mye strengere regler enn det som gjelder i andre type praksiser. Jeg lurar på om man tror at forsvarere trenger ekstra strenge regler. •

KAN ET ADVOKATFIRMA REPRESENTERE FLERE KLIENTER I EN AUKSJONSPROSESS?

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Etiske regler om dobbelt-representasjon

Hovedstyret i Advokatforeningen har vedtatt anbefalinger om etiske regler, parallelle oppdrag i auksjonsprosesser.

Du finner dem i sin helhet her:

www.advokatforeningen.no/aktuelt/Nyheter/2020/mai/anbefaling--etiske-regler--parallelle-oppdag-i-auksjonsprosesser

Chinese walls

Begrep som brukes om et firmas interne informasjonsbarrierer - som kan være fysiske og / eller nedfelt i firmaets policy - for å unngå informasjonsutveksling eller kommunikasjon blant de ansatte.

JARLE KVAM FRA WIERSHOLM

– Vi gjør det i meget begrenset omfang

– Dette er en ganske begrenset problemstilling, for det er ikke så ofte at vi har kjempeattraktive objekter som fører til massevis av henvendelser, innledet Jarle Kvam, partner og spesialist på M&A i Wiersholm.

Men det hender at et selskap er til salgs her hjemme som seksti, sytti forskjellige firmaer er interessert i å kjøpe. Da trenger firmaene bistand fra advokater; de ønsker kanskje å inngå konfidensialitetsavtaler, eller har andre juridiske behov, sa Kvam.

Han understrekte at han ikke kom til representantskapsmøtet for å argumentere kun for ett synspunkt, men at intensjonen var å belyse følgende problemstilling:

I hvilken grad kan klientene, der informert samtykke er en forutsetning – la ett og samme firma som praktiserer «chinese walls» representere seg i en prosess der de prøver å få kjøpt et selskap?

BA OM ANBEFALING

Regelverket for dette er forskjellige i ulike land. – Da spørsmålet ble debattert i Sveriges Advokatsamfund for en del år siden var diskusjonen opphetet, og førte til at enkelte partnere forlot store firmaer fordi de mente at konklusjonen man landet på, var for begrensende. I Danmark kan advokatfirmaer ikke representere flere kjøpere, mens i England, Tyskland og Canada kan det gjøres ved informert samtykke.

For tre år siden sendte Kvam på vegne av Wiersholm et brev til Advokatforeningen og ba foreningen ta stilling til spørsmålet.

Tusenkrone-spørsmålet ble diskutert på representantskapsmøtet. Jacob Villum (til v.) fra CLP og Jarle Kvam fra Wiersholm.

Hovedstyret vedtok en anbefaling i april 2020 der det heter at «det i utgangspunktet og som hovedregel ikke er adgang til å representere to eller flere kjøpskandidater i en auksjonsprosess».

Hovedstyrets konklusjon åpnet likevel for unntak ved informert samtykke fra klienten: «Hensynet til klientenes interesser må være avgjørende og et samtykke må ikke gå på bekostning av advokatfirmaets uavhengighet.»

KONKRET VURDERING

Det listes opp en rekke forhold som må være med i vurderingen av om samtykke kan innhentes og om samtykke er tilstrekkelig.

Hovedstyret presiserte at selv om samtykke er innhentet, vil advokaten ikke kunne ta oppdraget dersom «advokatens plikt til lojalitet eller fortrolighet overfor klientene eller advokatens plikt til uavhengighet derved blir brutt», og at det må foretas en konkret vurdering i hver sak.

«Adgangen til å bistå i situasjoner med dobbeltrepresentasjon på bakgrunn av samtykke vil således være snever og unntaksvis. Av hensyn til advokaters tillit i samfunnet vil det ikke være ønskelig at det utvikler seg en markedspraksis der store advokatfirmaer rutinemessig bistår flere klienter i auksjonsprosesser», konkluderte hovedstyret.

– Nå er altså situasjonen at man unntaksvis kan representere flere ved informert samtykke, men at muligheten er ganske snever, og forutsetter et ordentlig regelverk i bunnen. Det er ingen advokatfirmaer som ønsker å havne på forsiden av Dagens Næringsliv om at de har hatt dobbeltrepresentasjon og lekkasjer, sa Kvam.

– IKKE ØKONOMISK MOTIVERT

– Hos oss gjør vi det i meget begrenset omfang. Vi gjør det typisk i samarbeid med utenlandske advokatfirmaer der vi ikke har direkte klientkontakt; der vi er underleverandører – og kun der klienten har interesse av det, sa Jarle Kvam.

I debatten som fulgte mellom Kvam og Villum, uttalte Kvam at det blir feil å tillegge økonomiske motiver til firmaene som praktiserer unntak.

– Man må huske på at der dette tillates, så er det under forutsetning av et strengt regelverk. Det er klientens interesser som må stå i fokus. Det er mange komplekse oppkjøp, men det er ikke så ofte disse situasjonene oppstår. Når det først skjer, er spørsmålet om vi skal ha en sort/hvitt-regel, eller overlate skjønnnet til advokatfirmaene, men med strenge kriterier for skjønnnet. Skal man si nei til aktører som trenger hjelp, hvis de har et ønske om å la firmaet representere seg?

– Vi ser ofte på det forretningsjuridiske området at utenlandske aktører spiser mer og mer av det norske markedet, det kan vi også ha i bakhodet, sa Kvam. •

JACOB VILLUM, CLP

– Vet klientene hva de sier ja til?

– Det er noen uenigheter i vår bransje og litt ulik praksis, også etter at Advokatforeningens notat kom. Det er ikke slik at reglene tolkes likt. Et innspill tilbake til foreningen er at vi kunne ønsket oss en klarere konklusjon, sa Jacob Villum, partner i CLP og spesialist på M&A.

Han kalte problemstillingen «et i-landsproblem blant noen velstående forretningsadvokater i Oslo», men minnet om at spørsmålet holdt på å velte den svenske advokatforeningen i 2006.

– Der forsøkte flere store firmaer å kuppe årsmøtet ved å møte opp med sytti fullmakter, men lyktes ikke med å endre reglene. I Sverige er dobbeltrepresentasjon i praksis forbudt, sa Villum.

Dobbelrepresentasjon utfordrer det grunnleggende prinsippet om advokaters uavhengighet, tillit og fortrolighet som er nedfelt i RGA punkt 2, fremholdt han.

– Det som egentlig er spørsmålet her, er hvor langt går samtykket? Kan man samtykke til å fravike disse prinsippene? I utgangspunktet finnes det samtykkeunntak, men det er bare gyldig dersom det er avgitt på bakgrunn av fullstendige opplysninger fra advokatene om hva interessekonfliktproblemet består i.

LITT SKEPTISK

– En problemstilling er om klienten vet hva de sier ja til når de avgir samtykke. I større jurisdiksjoner er klientene mer vant med problemstillingen, og i England finnes det firmaer med seks tusen advokater. Men kan man gjøre det samme i Norge, i firmaer med ett hundre eller to hundre advokater, spurte Villum.

Han medga at han er «litt skeptisk» til Advokatforeningens anbefaling.

– Det konkluderer med en snever unntaksregel, og det presiseres flere ganger at det er snevert, men det er nå en gang slik at dette er oppdrag som er særdeles lønnsomme. Det kan være snakk om honorarer på flere millioner kroner, så det er fristende å dra litt i dette. Så dessverre; dette er situasjonen i dag, og det er min holdning at det hadde vært mulig å gjøre dette enklere. I praksis er det umulig å holde fast ved prinsippet om fortrolighet og uavhengighet hvis du ser konsekvensene av denne regelen, sa han.

Er det i praksis mulig å oppfylle kriteriene som er satt opp i unntaksregelen, undret han.

– Det kan være mulig innledningsvis, når man rådgir på avtalen. Men spørsmålet er om du klarer det over tid. Et vilkår er at man skal ha chinese walls, men har man det i Oslo? Jeg tror det er mer som «japanese paperwalls» i praksis. Et krav i England er for eksempel at man skal ha permanente chinese walls, at man faktisk skal sitte permanent adskilt, sa Villum. •

– Vi har kolleger som ikke tør å komme på arrangementer fordi de risikerer mobbing og erting. Det er i aller høyeste grad et behov for retningslinjene, og jeg synes egentlig at vi er litt sent ute i forhold til andre organisasjoner.

HOVEDSTYREMEDLEM SILJE C. HELLESEN

– Vi kan ikke ha det slik at noen ikke møter opp fordi de er reddede for å bli trakassert

Trakassering er ikke et ukjent fenomen på Advokatforeningens arrangementer, ifølge flere innlegg på representantskapsmøtet i september. Der ble det debatt om de nye retningslinjene som nå er innført.

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Tidligere i høst vedtok Advokatforeningens hovedstyre nye retningslinjer mot trakassering som skal gjelde på arrangementer i regi av foreningen.

Hovedstyremedlem Cathrin Myre Skram, som representerer Møre og Romsdal og Trøndelag kretser, presenterte retningslinjene på representantskapsmøtet som gikk over halvannen dag i midten av september.

– Hovedstyret har fått tilbakemeldinger fra medlemmer som har opplevd trakassering på arrange-

menter i regi av Advokatforeningen. Det er medlemmer som ikke deltar på arrangementer fordi de er reddede for å bli utsatt for trakassering. De har tidligere opplevd ubehagelige situasjoner. Derfor mener hovedstyret at det nå var på tide å innføre retningslinjer for Advokatforeningens arrangementer, sa Skram.

Retningslinjene gjelder for alle; både tillitsvalgte og medlemmer som deltar på arrangementer og aktiviteter i regi av foreningen.

– Med trakassering menes for eksempel irettesettelse under påhør av andre, usynliggjøring, latterliggjøring, å tilbakeholde viktig informasjon, påføring av skyld og skam, sårende fleiping og erting, trusler som styrer atferd og seksuell trakassering, sa Skram.

Man skal avstå fra alle former for diskriminering eller atferd som oppfattes krenkende, unngå berøring, og ikke tilby noe mot en forventet motytelse, poengterte hun.

EGNE VARSLINGSRUTINER

– Et punkt som er særlig viktig for alle her i salen,

– Et punkt som er særlig viktig for alle her i salen, er at tillitsvalgte har et særlig ansvar for å gripe inn dersom man opplever brudd på rutinene.

HOVEDSTYREMEDLEM CATHRIN MYRE SKRAM

er at tillitsvalgte har et særlig ansvar for å gripe inn dersom man opplever brudd på rutinene. Dere har også et ansvar for at rutinene gjøres kjent overfor alle deltagerne på arrangementene, sa Skram.

Retningslinjene inneholder også et punkt om hvordan det skal varsles.

– Man skal i utgangspunktet varsle overordnet tillitsvalgt, for eksempel kretsleder eller utvalgsleder. Dersom saken er særlig alvorlig, kan man varsle direkte til generalsekretæren. Man kan også få varsle anonymt. Alle varsler skal tas på alvor, og alle skal ivaretas, fremholdt Skram.

Kontradiksjon er viktig i prosessen, understreket hun.

– Alle skal få mulighet til å forklare sin side av saken før foreningen eventuelt kommer til en løsning. Personen det er varslet mot, skal få beskjed om hva som er gjort med varselet og få informasjon når saken er ferdig behandlet.

KAN BLI FRATATT VERVET

– Dersom det varsles mot en tillitsvalgt, kan én reaksjon være at den tillitsvalgte midlertidig fratas sitt verv, og etter at saken er blitt behandlet, kan han eller hun måtte fratre sitt verv på permanent basis. Vi har generelle bestemmelser i vedtektene om dette som må vurderes hvis et varsel kommer, sa Skram.

Hun oppfordret representantskapets medlemmer til å formidle tilbake til medlemmene at det skal være trygt å varsle.

– Alle medlemmer skal kunne føle seg trygge på Advokatforeningens arrangementer. Vi har nulltoleranse for trakassering. Vi kan bare ikke ha det slik at enkelte velger ikke å møte opp fordi de er reddede for å bli trakassert. Alle skal ha det like kjekt, sa hun.

KRENKENDE TEMAER?

Mange tok ordet i debatten som fulgte.

– Dette er veldig fint, men en umiddelbar tanke hos meg, er at retningslinjene omfatter veldig mye. Ingen er uenige om at man ikke skal opptre trakasserende eller plage folk. Men jeg bet meg fast i en liten setning; man skal «avstå fra all kommunikasjon som kan oppfattes som krenkende». Da lurte jeg på om hovedstyret har tenkt på hva det kan innebære? Vil det føre så langt som at Advokatforeningen ikke skal ta i temaer på seminarer som kan oppleves krenkende av de som er til stede, spurte Lars Berge Andersen fra Oslo krets.

– Kan dette rett og slett føre til at Advokatforeningen blir mer tannløs, at vi som organisasjon må unngå at noen føler seg krenket, fortsatte han.

– Det er i alle fall ikke hensikten med rutinene, repliserte Cathrin Myre Skram.

Leder av representantskapets arbeidsutvalg,

– Slik dette er formulert, så introduserer man i advokatbransjen en tanderhet som jeg er overrasket over, og som oppleves som litt rar, når man ser den rollen som advokatbransjen er ment å fylle.

BRYNJAR ØSTGÅRD FRA TROMS KRETS

Frøde Sulland, presiserte at det siktes til personlig krenkelse, ikke krenkelse fra tema.

Setningen det vises til – som er en del av punkt fem i retningslinjene – må leses på bakgrunn av punkt tre og fire, som definerer hva man mener med trakassering, opplyste Advokatforeningens leder Jon Wessel-Aas.

– FORSIKTIGHETSKULTUR

Brynjar Østgård fra Troms krets tok ordet, og mente at det ikke var behov for retningslinjene.

– Jeg har i hvert fall aldri opplevd eller hørt om at det skulle være problemer i advokatbransjen med trakassering av forskjellig art. Det kan selvfølgelig ha forekommet, uten at jeg har fått det med meg, men har vanskelig for å anerkjenne at det er behov for dette, sa Østgård.

Reglene er utformet slik at de kan føre til en slags forsiktighetskultur som støter litt an mot det som skal kjennetegne advokatbransjen, mente han.

– Nemlig at man uttaler seg med kraft, gjerne spissformulert, og at man har klare standpunkter og motargumenter. Advokater skal ikke være noen slags tykkhudede bøller, men heller ikke porselensdukker. Slik dette er formulert, så introduserer man i advokatbransjen en tanderhet som jeg er overrasket over, og som oppleves som litt rar, når man ser den rollen som advokatbransjen er ment å fylle. Av den grunn er jeg skeptisk. Jeg har vanskelig å se behov for et så inngrepende og altomfattende regelverk, sa Østgård.

– Jeg vil presisere at rutinene ikke griper inn i vår rolle som advokat på andre arenaer, men bare gjelder på arrangementer i regi av Advokatforeningen, sa Skram.

KRITISERTE PROSESSEN

Det ble deretter debatt om hovedstyret hadde hjemmel til å vedta retningslinjene uten først å fremlegge dem for representantskapet.

– Jeg synes det er underlig at hovedstyret har vedtatt rutiner som vil kunne få som konsekvens at man kan miste tillitsvervet.

CECILIE LYSSJØ JACOBSEN FRA OSLO KRETS

– Det kommer stadig inn meldinger fra kvinner og minoriteter som utsettes for seksuell trakassering og annen trakassering.

ANTON FORSSTEN, OBSERVATØR I HOVEDSTYRET

– Dette er ikke regler for advokatvirksomhet, som representantskapet må vedta, men rutiner, som hovedstyret har hjemmel til å vedta, sa generalsekretær Merete Smith.

Cecilie Lyssjø Jacobsen fra Oslo krets hadde innvendinger til prosessen.

– Jeg synes det er underlig at hovedstyret har vedtatt rutiner som vil kunne få som konsekvens at man kan miste tillitsvervet. Rutinene omhandler hvordan tillitsvalgte skal opptre, men har ikke vært på høring. Det reagerer jeg på, sa Jacobsen.

Hovedstyremedlem Silje C. Hellesen synes det er på høy tid at Advokatforeningen får retningslinjer mot trakassering.

– Hovedstyret har fått konkrete tilbakemeldinger om trakassering, og vi har vel alle hørt om episoder som har vært svært uheldige. Vi har kolleger som ikke tør å komme på arrangementer fordi de risikerer mobbing og erting. Det er i aller høyeste

te grad et behov for retningslinjene, og jeg synes egentlig at vi er litt sent ute i forhold til andre organisasjoner, sa Hellesen.

– KOMMER STADIG MELDINGER

Også leder av Vestland krets, Ingelin Morken Gundersen, syntes det var på høy tid å innføre retningslinjer.

– Det burde vært gjort for lenge siden. I Vestland krets har vi, for en tid siden, hatt medlemmer som har kommet til oss og spurt om hvordan de skal håndtere trakassering. Vi har ikke hatt noen rutiner, derfor er det veldig bra at vi får det, sa Gundersen.

Også Anton Forssten, som er observatør i hovedstyret på vegne av Yngre Advokater, støttet innføringen.

– Dette er noe vi har oppe på så å si hvert eneste utvalgsmøte. Det kommer stadig inn meldinger fra kvinner og minoriteter som utsettes for seksuell trakassering og annen trakassering. Selv om vi hvite menn ikke opplever trakassering, er det mange andre som gjør det, sa Forssten.

Anita Rian Lykken, som sitter i arbeidsutvalget, kjente også til flere konkrete hendelser fra Trøndelag krets.

– Vi har tidligere utestengt medlemmer på grunn av atferd, og har hatt tilfeller der vi måtte ha «vakt» på et medlem. Det har gått ganske langt i Trøndelag, faktisk, sa Lykken.

– MÅ HA RUTINER

Hun tok også til orde for at retningslinjene bør ha en ordlyd som alle føler eierskap til.

– Personlig synes jeg ordlyden er så vid og altomfattende at man mister litt tillit til innholdet. Så jeg mener vi bør jobbe litt med ordlyden.

Jon Wessel-Aas sa at han på vegne av hovedstyret var ydmyk overfor representantskapets syn på saksbehandlingen.

– Men vi kan ikke leve med at vi som forening i 2021 ikke engang har rutiner for hvordan trakassering skal håndteres; at vi ikke har et sted der et medlem som opplever dette kan gå, sa Wessel-Aas.

Ordstyrer Frode Sulland konkluderte med at det var kommet betydelige innvendinger mot saksbehandlingen.

– I Advokatforeningens vedtekter om representantskapets oppgaver, heter det i punkt 3.3 at vi kan treffe vedtak om «pålegg og retningslinjer overfor medlemmene vedrørende deres yrkesutøvelse». Spørsmålet er om retningslinjene alene kan behandles av hovedstyret. Med såpass vektige innvendinger som er kommet, synes jeg vi skal bli enige om en ny runde, sa Sulland.

Representantskapet vedtok så – rett før møtets slutt den påfølgende dag – at retningslinjene som hovedstyret har vedtatt og som allerede er implementert, skal betraktes som midlertidige. Retningslinjene skal nå sendes på høring i kretsene, og endelig vedtas på representantskapsmøte i mai 2022. •

Rutiner for varsling av trakassering for tillitsvalgte og medlemmer

Rutinene gjelder for alle tillitsvalgte i alle sammenhenger der de representerer Advokatforeningen, herunder på kurs, møter, reiser og andre arrangementer i regi av foreningen. Varamedlemmer omfattes også.

Rutinene gjelder også for øvrige medlemmer som deltar på arrangementer i regi av Advokatforeningen.

Med trakassering menes handlinger, unnlatelser eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. For å regnes som trakassering må det i tillegg oppleves som uønsket av den som utsettes for det.

Trakassering forekommer i mange varianter, blant annet som mobbing og seksuell trakassering. Eksempler på handlinger som er trakasserende er:

- Irettesettelse under påhør av andre
- Usynliggjøring
- Latterliggjøring
- Tilbakeholdelse av nødvendig informasjon
- Fordømmelse uansett hva vedkommende gjør
- Påføring av skyld og skam
- Trusler som styrer adferd
- Sårende fleiping og erting

Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Seksuell trakassering kan være både fysisk, verbal og ikke-verbal, og omfatte alt fra seksuelle kommentarer til uønsket berøring.

Utdrag fra rutinene mot trakassering. Les dem i sin helhet på advokatforeningen.no

– Det er alltid lurt å snakke om systemer, og ikke om penger. Dere bør fremstille dere som fastleger på det juridiske området. Kanskje det da kan være lettere å nå frem, sa Aslak Bonde. Foto: Terje Pedersen / NTB

– Rettshjelpssats ikke like viktig som dårlige tenner

Å få de politiske partiene til å prioritere en økning i advokaters salærsats er en svært vanskelig oppgave av flere årsaker, mener analytiker Aslak Bonde: – Saken er ikke viktig nok, velgere flest bryr seg ikke, og det er en enorm kvalitetsforskjell på advokater, sa han.

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Aslak Bonde, tidligere journalist i NRK og Aftenposten og nå politisk analytiker, var invitert til representantskapsmøtet for å delta i en debatt om rettshjelpssatsen og det politiske bildet.

– Rettshjelpssatsen er ikke en viktig nok sak for velgerne. Det er ikke der politikerne har sin oppmerksomhet. Når partiene skal prioritere sine krav som folk flest er opptatt av, da sliter dere helt åpenbart. For det dere er

opptatt av, er det ikke så mange velgere som bryr seg om, selv om det angår en stor gruppe folk med juridisk tannpine, sa Bonde.

Han minnet om at partiet Rødt – «som er for den lille mann» - vil bruke kreftene på tannhelsereform, og at hverken Sp, Ap eller SV er spesielt opptatt av rettsstatlig tenkning: «Ingen i opposisjonen grep fatt i kritikken fra Koronakommisjonen om at forvaltningen ikke hadde fulgt forvaltningsmessige, rettsstatlige prinsipper», fremholdt han.

Samtidig er dere i et departement som har et voldsomt trykk på politiet og et voksende trykk på kriminalomsorgen, sa Bonde til salen.

– De har for eksempel brukt milliarder på et nytt beredskapssenter. Når Sp og Ap har laget sine alternative budsjetter, så er det påfallende hvordan de sitter og regner på småting for å få summen til å gå opp. Det dere er opptatt av, blir for smått.

KAN SLÅ FEIL

Å bruke argumenter om at partene ikke er jevnbyrdige på grunn av lav rettshjelpssats, kan slå feil vei, advarte han.

– Dette fordi det i praksis i deres bransje ikke er noen jevnbyrdighet i det hele tatt. Poenget er at det betyr veldig

”

Når partiene skal prioritere sine krav som folk flest er opptatt av, da sliter dere helt åpenbart.

5 krav til ny regjering

Advokatforeningen vil stille følgende fem krav til den nye regjeringen, ifølge politisk rådgiver Martin Kaasgaard Nielsen:

- En rettstatsmelding fra Stortinget.
- En ny modell for fastsettelse av rettshjelpssatsen og en reversering av reisefravær-kuttet.
- At NOU'en om fri rettshjelp følges opp.
- At advokatloven blir vedtatt.
- At ankesilingsreglene, som ble innført i januar i 2020, reverseres.

mye hvilken advokat man kontakter. Det er en enorm ulikhet i kvaliteten på dere, og dere har ulike spesialiseringer. Jeg tror dette er et problem for dere. Ikke spør meg hva man skal gjøre med det, kanskje det bare må være slik.

En annen utfordring er at mange advokater tjener store penger, mente Bonde.

— Så det er en assosiasjon der til rike advokater. Jeg tror likevel ikke at det spiller så stor rolle, eller at politikere tenker at dersom de øker salærsatsen, så gir de penger til rikinger. Men jeg er ikke helt sikker.

VIL HA OVERTID

Advokatforeningen har arbeidet for å få opp salærsatsen i en årrekke. I rettshjelpsaksjonen i 2015 nektet advokater over hele landet å stille opp på fengslingsmøter i en uke. Aksjonen fikk massiv støtte i riksmidlene.

Foreningen har også arrangert punktdemonstrasjon utenfor Stortinget for å få forhandlingsrett om rettshjelpssatsen.

For 2022 har foreningen krevd 1560 kroner pr. time, en reversering av reisesalær-kuttet, at innslagspunktet for medgått tid i stykkprisordningen endres til 25 prosent, og at det betales et tillegg på førti prosent i tilfeller der statlige organer planlegger avhør og rettsmøter etter normal arbeidstid. Timesatsen er nå 1085 kroner.

- VIS FREM KONSEKVENSENE

Flere i salen foreslo å vise frem hva manglende rettshjelp fører til for den enkelte.

— Et alternativ kan være å ha noen grupper som ser på utvalgte saksfelt, hvor det er mest kritisk, og plukker ut saker der de hjelper folk. Da viser dere at dere vil være voktere av rettstatsen av idealistiske grunner, sa Bonde.

— Jeg har vært tillitsvalgt i noen år, og synes vi sliter litt. Når det gjelder å jobbe for å bedre forståelsen for vilkårene våre, så må vi fortsette på den veien Advokatforeningen har startet. Vi må jobbe for å få forhandlingsrett, som legene, og

få forståelse fra beslutningstagere. Men det som går hånd i hånd, er vårt omdømme. Det er som Bonde sier, og som alle vet; vi sliter med våre høye inntekter og egeninteresse, sa Lars Winsvold fra Østfold og Follo krets.

VIL LAGE RETTSTATSALLIANSE

— Alle i Norge tar helsehjelp for gitt, at vi har et minimumstilbud til alle borgere, uavhengig av økonomi. Hvorfor er det så vanskelig at det samme bør gjelde for rettshjelp? Det er noen i Norge i dag som rettsstaten overhodet ikke gjelder for i praksis, sa Jon Wessel-Aas.

Advokatforeningen jobber nå for å skape en bredest mulig rettsstatsallianse, fortalte han.

— Vi ønsker å stå sammen med flere grupper, som Dommerforeningen, Juristforbundet og politi- og påtalejurister. Vi skal fremsnakke andre aktører i rettskjeden, og ikke bare snakke om salærsatser. I dag representeres borgere av advokater som bare får dekket noen få timers arbeid. Systemet er ikke bærekraftig. Vi ønsker å løfte dette opp i publikums bevissthet. •

NEDERST I EN SKUFF

I 2017 vedtok Stortinget å be regjeringen om å evaluere endringene av reisegodtgjørelsen i salærforskriften i løpet av tre og et halvt år, og komme tilbake til Stortinget.

— Evalueringen kom for et år siden, og ligger i en skuff i Justisdepartementet. Konklusjonen var at halveringen hadde vesentlige utilsiktede negative effekter. Vi jobber for å få den opp av skuffen igjen, sier Martin Kaasgaard Nielsen, politisk rådgiver i Advokatforeningen.

— I sine alternative budsjetter har Sp ikke fjernet halveringen. SV er det eneste partiet som har en oppjustering. Ap har lagt seg på samme linje som regjeringen hele veien.

Advokatene Kai Vaag og Per J. Zimmer.

Selger nærhet

Det lille advokatfirmaet Vaag & Zimmer i Oslo går motstrøms, og satser på nærhet fremfor avstand med sitt nye konsept «Advokat rett hjem».

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Vi har ikke tro på at digitale advokattjenester alltid er det beste. Vi tilbyr derfor å komme hjem til de som måtte ønske det, forteller advokatene Kai Vaag og Per J. Zimmer.

— Advokatoppdrag er ofte svært personlig, og av stor betydning for den enkelte. Da er det viktig å etablere en god og tillitsfull relasjon mellom klienten og advokaten, noe som er enklere å få til i et klientmøte hjemme, enn på Skype eller Facetime, sier de to.

— Dessuten slipper klientene reisevei, og tjenestene våre blir lettere tilgjengelige.

Firmaet ble etablert i august i korona-året 2020, da de to tidligere politiadvokatene og kollegene i Andenæs, Aaløkken, Veum bestemte seg for å gjennomføre drømmen om eget firma.

— Det har gått veldig bra, med god sakstilgang. Selv hadde jeg en strafferettsportefølje som nå er blitt utvidet med enkel selskapsrett, arbeidsrett, arv og skifte og familierett. Det har åpnet seg flere dører, sier Per J. Zimmer.

Kai Vaag er fast forsvarer i Oslo tingrett og i Borgarting lagmannsrett, men tar også mange sivile saker.

Spesielt innenfor fagområdene arv, skifte og familierett mener de det ligger et marked for hjemmetjenester.

— Vår bransje er konservativ, men det er rom for å tenke nytt. Vi er fortsatt i en kreativ oppstartsfase, og ser etter måter å jobbe litt annerle-

des på. Vi ønsker å dyrke det personlige, sier Kai Vaag.

ØKENDE AVSTAND

Selv om enkelte advokater av og til drar på hjemmebesøk, mener de at «advokat rett hjem»-konseptet er nytt. — Det er nok ikke helt vanlig, i alle fall. Vi tror dette kan være attraktivt på flere områder. Det er mange saker der det kan oppleves tryggere for klienten å snakke med sin advokat hjemme.

De tror også det vil være lettere å få belyst alle sider av en sak i en hjemlig atmosfære.

— I en samtale ansikt til ansikt kommer gjerne flere sider av saken frem, og det er lettere å betro seg. For eksempel kan spørsmål om særkullsbarn være vanskelig.

Vi tror klienten vil åpne seg mer hjemme, enn om man for eksempel satt på nettet og klikket seg gjennom en liste med valg, sier Vaag.

— Er det mer nærhet som er fremtiden, eller større avstand? Kanskje begge

deler, men det er så mye i samfunnet som øker avstanden mellom oss. I advokatyrtet er det som oftest nærhet som vil lede frem til det beste resultatet.

Folk kommer gjerne for sent til advokat, sier Zimmer. — Kanskje fordi terskelen for å oppsøke advokat er for høy. Vi håper tilbudet vårt kan senke den terskelen.

Hjemmebesøk skal ikke koste ekstra, forsikrer de. Foreløpig dekker den nye tjenesten Oslo, Asker og Bærum.

— Målet er å tilby alle tjenester til samme pris. •

”

Vi er fortsatt i en kreativ oppstartsfase, og ser etter måter å jobbe litt annerledes på. Vi ønsker å dyrke det personlige.

De ansatte kan glede seg over panoramautsikt og en egen rooftop-bar i Thommessens nye Oslo-lokaler.

THOMMESSEN INN I NORGES RÅESTE KONTORBYGG: – Visjonen er å lage fremtidens advokatkontor

Åpent landskap, over åtti møte- og stillerom og valgfritt hjemmekontor to dager i uken er blant tiltakene som skal gjøre Thommessen bedre rustet for tiden etter pandemien. Hjemmekontor fungerer ikke hvis det er negativt for karrieren, mener ledelsen.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Med det nye bygget vi ønsker vi å skape sterkere relasjoner oss imellom og med våre klienter, sier managing partner Sverre Tyrhaug. Vi møter ham i firmaets splitter nye lokaler i Via-bygget i Vika i Oslo.

BEDRE KOMMUNIKASJON

I lokalene er det blitt plass til en stor åpen kafé som drives av =Oslo, der medarbeidere og klienter kan møtes for en kopp

kaffe eller en matbit, et sted han ønsker skal bli et samlingspunkt for de over to hundre medarbeiderne.

– Før hadde ikke alle så god oversikt over medarbeidere i de forskjellige avdelingene. Nå møter du noen fra ulike deler av firmaet eller våre klienter hver gang du tar en kaffe.

Han er ikke redd for at endringene skjer på bekostning av konfidensialitet og taushetsplikt.

– Man må bare være klar over at dette er et slags offentlig rom. Men det er jo det samme som i møtesentret, man kan møte klienter der også, sier Tyrhaug.

I forbindelse med flyttingen har Thommessen bestemt seg for å tenke nytt på flere områder.

– Ting forandrer seg, det har pandemien vist. Visjonen vår var å lage fremtidens advokatkontor. Vi skal ikke bare bytte adresse, men faktisk endre måten vi jobber på, og gjøre noe med organisasjonen. Vi skal sørge for å kommunisere bedre, bli mer kjent med hverandre, og sikre en raskere onboarding av nyansatte, forklarer Tyrhaug.

MP I ÅPENT LANDSKAP

Som en del av den nye strategien sitter nå alle i Thommessen i åpent landskap, også partnerne. Thommessens mål var å gjøre endringer nå som vil bli viktig i 2025 og i 2030.

– Alle har faste plasser, og kan være på jobb samtidig. Vi

Sverre Tyrhaug ved sin nye pult ved vinduet.

har også åtti interne stillerom, samtalerom og møterom som kan benyttes der det er naturlig. Vi gjør ikke endringene for å spare penger, men for å lage den beste arbeidsplassen. At vi endret «default» til åpent landskap, gjør at de unge opplever at det er mye enklere å ta raske avklaringer nå enn det var. Istedenfor å gå fra plassen sin, og banke på et kontor for å spørre om noen har ledig tid, ser de nå med en gang om noen har et par ledige minutter.

Han ser flere fordeler med å jobbe i åpent landskap også på egne vegne.

– Du tror at du med eget kontor sitter der uforstyrret, men det kommer jo folk inn til deg hele tiden. Når jeg setter meg på et stillerom nå, skjønner folk at jeg sitter der av en grunn. Da går ikke andre inn for å prate med meg, men sender heller en melding. Jeg tror dette er mye bedre løsning for å jobbe uforstyrret når man har behov for det.

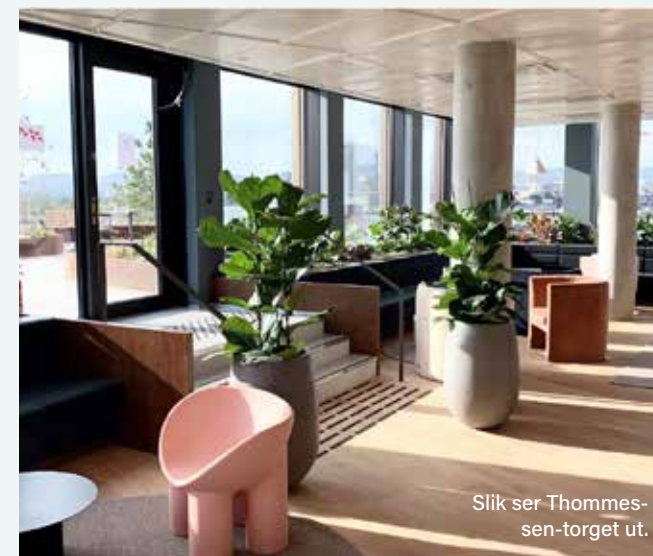
Tyrhaug erkjenner at ikke alle har vært like positive til å miste kontoret sitt.

– Det er fordeler og ulemper med åpent landskap, og mange måter å gjøre det på. Vi har hatt brukerprosesser, og alle er blitt hørt. Totalen av dette og arbeidet med lokalene gjorde at mange skeptikere ble omvendt allerede etter én dag, og det er stor entusiasme i organisasjonen rundt dette, selv om noen fortsatt er sunt skeptiske. Totalt sett er det bred støtte, og det er deilig.

LIKEVERDIG HJEMMEKONTOR

Før sommeren lanserte Thommessen 3+2, en ordning der de ser for seg at mange av de ansatte vil være på kontoret tre dager i uken, og kan velge å ha hjemmekontor to dager i uken.

– Vi får tilbakemeldinger på at det er svært verdifullt å ha den fleksibiliteten dette gir, og samtidig ha et så attraktivt kontor at alle ønsker å være der mest mulig. Ingen her

Slik ser Thommessens-torget ut.

tvinges til å arbeide to dager hjemmefra, og jeg er trygg på at de fleste kommer til å komme på jobb minimum tre dager i uken, sier Tyrhaug.

For ham er det viktig at de som velger å jobbe hjemme et par dager i uken, føler seg like involvert som dem som er på kontoret.

– Man hadde muligheten til å ta hjemmekontor før også, men det vi skal gjøre annerledes nå er at vi skal sikre at de som jobber hjemmefra, eller fra et av våre andre kontorer, blir akkurat like involvert som de som er på kontoret. Hvis man opplever at det å jobbe hjemmefra er negativt for karrieren, og at det skjer med dårlig samvittighet, så fungerer det ikke. Vi skal sørge for å kommunisere på samme plattform, og fremdeles blant annet bruke Teams mye.

MÅ VISE ANSATTE TILLIT

MP-en er spent på hvordan ting vil bli etter pandemien.

– Vi kan ikke si noe om kontorets fremtid akkurat nå, men det blir interessant å se hvordan det ser ut om noen måneder. Hvor mange fysiske møter blir det fremover? Hvor mye kommer hybriden til å slå inn?

Han er likevel sikker på at ansatte vil kreve mer fleksibilitet i fremtiden, slik de har hatt under pandemien.

– Vi jobber med smarte folk. Å si til folk at de må komme og levere et visst antall timer på kontoret, når man har alle verktøy for å kunne gjøre en like god eller bedre jobb hjemmefra eller andre steder, er neppe lurt. Dette kan påvirke motivasjonen til de ansatte også. Ansatte presterer bedre når de blir verdsatt og vist tillit, understreker Tyrhaug.

Selv om Thommessen nå endelig er på plass i nytt hus i Vika, er visjonen med å skape fremtidens måte å arbeide på bare så vidt i gang.

– Det er nå jobben starter, og det er nå vi skal realisere gevinsten av de nye lokalene, sier Tyrhaug. •

I midten av bygget er det en luftig trappeoppgang omgitt av fellesområder, forteller Anne Marie Due og Christopher J. Helgeby.

Kø for å sitte i testlandskap

Advokatfirmaet Hjort flytter inn i splitter nye lokaler, og ser på flyttingen som et kulturelt prosjekt som skal skape nye måter å jobbe på. Her skal de ansatte kunne ta mentale pauser, og sitte i landskap eller på cellekontor.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Da leiekontrakten gikk ut, var det uaktuelt for advokatfirmaet Hjort å flytte til Bjørvika eller Aker brygge. — Nærhet til domstolene viser hvem vi er, sier direktør Christopher J. Helgeby, som i oktober tar med seg flyttelass og kollegaer til et nybygg i Universitetsgaten.

Tullinkvartalet i Oslo sentrum, som også rommer det nye juridiske fakultetet til UiO, er i ferd med å få nytt liv. Flunkende nye kontorbygg skal ferdigstilles i løpet av høsten 2021, og på gateplan skal det lages gågater og passasjer med byliv og spisesteder.

Advokatfirmaet Hjort har vokst ut av sine gam-

le lokaler i Akersgata, og flytter nå inn i tre av etasjene i Universitetsgata 7-9. Advokatbladet ble invitert med på en omvisning i det nye bygget, sammen med direktør Christopher J. Helgeby og managing partner Anne Marie Due.

— Jeg husker veldig godt de innledende partnermøtene da muligheten for nye lokaler meldte seg. Hjort er et prosedyrefirma, og alle var enige om at kontoret må ligge i nærheten av domstolene. Så den fysiske plasseringen var overhodet ikke tilfeldig: Her har vi både tingretten, lagmannsretten og Høyesterett som nære naboer, understreker Due.

TESTLANDSKAP

Proessen med å finne nye lokaler begynte allerede i 2015. Siden den gang har de brukt mye tid på å kartlegge egne behov for å kunne skreddersy løsninger som er tilpasset firmaet.

— Vi har faktisk testet en del løsninger i de eksisterende lokalene våre, for å undersøke hvilke endringer som vil fungere når vi flytter. I Universitetsgata skal vi ha både cellekontorer og åpne kontorlandskap, og da vi testet denne ordningen på forhånd, var det kø blant enkelte advokater for å sitte i testlandskapet. Disse fellesskapene vil bestå

— Vi lager sosiale soner og samlingspunkter som man kan søke til hvis man trenger en mental pause fra skrivepulten, sier Christopher J. Helgeby og Anne Marie Due.

av både partnere, ansatte advokater og fullmek-tiger. Dette gir gode muligheter for samarbeid i saker der det er nyttig å jobbe sammen, i tillegg til at mange opplever det som lærerikt å jobbe såpass tett på en partner, forteller Due.

Så langt har firmaet holdt fast ved at det til en viss grad er valgfritt om man vil sitte i åpent landskap eller ikke.

— Det er viktig at advokatene er motivert for denne arbeidsmåten for at den skal være vellykket, mener Due.

I tillegg ønsker de å spre advokatene på de ulike avdelingene, slik at det kan tilrettelegges for større samarbeid på tvers.

— Klientene etterspør som regel bistand på flere rettsområder, for eksempel kan de ha saker som berører både arbeidsrett, fast eiendom og andre selskapsrettslige spørsmål. Klarer man å få til en god dynamikk på tvers av de ulike fagdisiplinene, sørger man også for at klientene får et bedre tilbud. En slik løsning har jeg skikkelig tro på.

MER NÆRHET TIL KLIENTER

Helgeby opplever at nærhet til klientene er viktig for å få best mulig resultater.

— Den litt tradisjonelle måten å jobbe på er jo at advokatene og klientene jobber hver for seg, og at den ene parten blir litt passiv i påvente av en leveranse fra den andre. Arbeidet går med andre ord i etapper, og dette er sjeldent en veldig effektiv måte å jobbe på.

— På det nye kontoret har vi bygget arbeidsrom og prosjektrum der interne advokater og eksterne klienter skal kunne jobbe sammen med prosjekter. Dette er jo en litt uvant måte å jobbe på for mange advokater, men like fullt en måte som gjør oss bedre rustet for fremtiden, forklarer Helgeby.

FLEKSIBELT HJEMMEKONTOR

I løpet av pandemien har også andre behov meldt seg, og gjort det nødvendig å sørge for ytterligere digitale løsninger i det ellers så moderne nybygget.

— Alle møterom har fullt oppsett med skjerm, video og lyd. Det har også vært viktig for oss at systemet er enkelt å bruke — det er bare å plugge seg inn, og så er man på. Enkelte rom er også spesielt tilrettelagt for digitale rettsmøter, som jeg tror at til en viss grad er kommet for å bli, sier Helgeby.

Også firmaets holdninger til bruk av hjemmekontor er preget av et ønske om fleksibilitet.

— Løsningen her har vel egentlig vært ikke å problematisere dette mer enn man må. Vi har lagt

Hjort har laget et rom som er spesialtilpasset for å kunne gjennomføre voldgiftsaker. Rommet var booket for flere måneder fremover, lenge før innflytting.

opp til at hver enkelt klarer å vurdere dette selv. Noen ganger tilsier hjemmesituasjonen at man enkelte dager jobber best hjemme fra, mens andre ganger har man forhandlingsmøter eller andre oppgaver som best løses på kontoret. Dette trenger vi ikke fortelle folk — det regulerer seg selv, sier Due.

Hun har inntrykk av at de ansatte setter pris på tilliten de får til å gjøre egne vurderinger på dette området.

— Folk er superflinke. De er ambisiøse, og da gjør de det som må til — uavhengig av om dette er hjemme eller på kontoret, understreker hun.

— ET KULTURELT PROSJEKT

— I fellesområdet i midten skal vi skape et sosialt møtepunkt for alle ansatte. For oss har flyttingen også vært et kulturelt prosjekt: Det handler om endringer, og dette kan man bruke til å skape noe positivt. Og så handler det om at vi som firma skal knyttes tettere sammen internt. Det er viktig for oss at man har en arbeidsplass der man føler at man hører hjemme. Trives du på jobb og har det bra i firmaet, så yter du ofte godt også, sier Helgeby. •

”
Alle var enige om at kontoret må ligge i nærheten av domstolene.

Linda Myklebust og Cecilie Koch
Hatlebrekke startet nylig opp firmaet
MH Partners sammen i Bergen.

Satser alt på bærekraft

Etter å ha jobbet in house og tilegnet seg mye spesialkunnskap, har to advokater i Bergen startet opp et firma med bærekraft som grunntanke i kontorfellesskap med andre fagdisipliner som tenker grønt.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

BERGEN:

Advokatene Linda Myklebust og Cecilie Koch Hatlebrekke har begge bakgrunn fra Wikborg Rein, og som in house-advokater med ansvar for bærekraftsområdet.

Nå har de tatt med seg erfaringene derfra, funnet sammen, og dannet firmaet MH Partners. Nylig flyttet de inn i nye lokaler på Nøstet i Bergen sentrum. Der sitter de sammen med andre aktører med forskjellig kompetanse, men hvor alle har bærekraft som overordnet fokus for sin forretningsdrift.

Forretningsideen er å tilby små og mellomstore bedrifter spesialkompetanse på bærekraft.

— Det er avgjørende for det grønne skiftet at vi får disse bedriftene med i det nødvendige kompetanseløftet vi står overfor, og det er ikke slik at alle bedrifter har anledning til å ha mye intern kapasitet på bærekraftsområdet. Strategien vår er å dekke et behov vi selv hadde i rollen som bærekraftsansvarlige. Det dreier seg ofte om praktiske problemstillinger, og hvor man bør begynne, sier Linda Myklebust.

Hun har tidligere jobbet i seismikkselskapet Shearwater GeoServices, mens Hatlebrekke har en fortid i G2 Ocean, en joint venture av shippingsselskapene Gearbulk og Grieg Star.

— Vi har erfart at bærekraft og juss er to sider av samme sak, og begynte å diskutere hvordan vi kunne kombinere og bruke erfaringen vår og omsette dette, sier Hatlebrekke.

ÅPENHETSLOVEN FÅR FØLGER

Gjennom å arbeide som jurister in house så de selv hvor mange bærekraft-problemstillinger som dukket opp, og hvor stort fagområdet er blitt.

— Det kan dreie seg om hvilke standarder man skal velge for rapporteringen, hvordan man skal utarbeide rapporter eller håndtere nye krav fra bankene, hvorvidt man skal sette konkrete mål, og i hvilken grad man mener taksonomien vil påvirke, sier hun.

De siste månedene har EUs taksonomi og åpenhetsloven vært på manges tunger, og næringslivet har satt temaet høyt på agendaen.

— Selv om den nye åpenhetsloven ikke treffer de minste bedriftene direkte, er de ofte en del av en leverandørkjede. Større selskaper som omfattes av åpenhetsloven vil eksempelvis måtte snu seg til sine leverandører, og få informasjon om leverandørens egen håndtering av menneskerettigheter. Et viktig prinsipp bak åpenhetsloven er jo å ha kontroll på hele verdikjeden, sier Myklebust.

Advokatene spår derfor at åpenhetsloven på ganske kort sikt vil ha direkte påvirkning også på mindre og mellomstore bedrifter.

— Dette er ikke nye problemstillinger — men med den nye loven stilles det strengere krav til systematikk og åpenhet enn før.

EGEN BÆREKRAFT-UTDANNING?

Også såkalt ESG (environmental, social, governance) er blitt viktigere. ESG er et begrep som brukes om en bedrifts evne til å ivareta miljø, samfunnsansvar og selskapsstyring. Bedrifter som ikke er forberedt på ESG-spørsmål kan fort merke følgene, både praktisk og kommersielt, advarer advokatene.

— Dette kan for eksempel få direkte konsekvenser i mange anbudprosesser hvor tilbydernes bærekraftprofil vektes tyngre i vurderingene. Vi kjenner til selskaper som har stilt opp i anbudprosesser, fått spørsmål om bærekraft, blitt svar skyldig — og dermed mistet oppdraget med en gang.

Responsen etter lansering har vist at det definitivt er plass for et nisjefirma som deres, mener de to advokatene.

— Vi tror bærekraft vil bli vektlagt i større og større grad fremover, og vi ser en økende rettsliggjøring av feltet. Advokater har kanskje litt lett for å sette søkelys på risiko, men det er vel så viktig å ha fokus på alle mulighetene i det grønne skiftet. Eksempelvis kan det være et konkurransefortrinn å vise til hvordan man jobber med bærekraft, vise

”

Advokater har kanskje litt lett for å sette søkelys på risiko, men det er vel så viktig å ha fokus på alle mulighetene i det grønne skiftet.

fremgang, og ta et aktivt eierskap til dette, sier Hatlebrekke.

Hun legger til at bærekraft er blitt et eget fagfelt, mens det før var det noe man fikk i tillegg til andre ansvarsområder i selskapet.

— Det skjer så mye på feltet at man må følge det aktivt for å holde seg løpende oppdatert. Jeg tror at flere vil ha lyst å spesialisere seg på bærekraft i fremtiden, også på jusstudiet, sier Hatlebrekke.

LÆR DEG ESG

De er ikke redde for å dele kunnskap.

— Det er en del av verdien i konseptet vårt. Vi søker aktivt etter samarbeidspartnere som kan bruke vår spesialkompetanse og industribakgrunn, og samarbeider allerede med aktører fra noen av de store advokatfirmaene og er aktive i flere næringsorganisasjoner og bransjefora, sier Hatlebrekke.

Men det må være en realitet bak det hele, ikke bare prat, understreker advokatene.

— Konkurranseskraften din er avhengig av at du leverer på ESG-feltet. Det er derfor det er så viktig at ESG-arbeidet ikke bare er noe kommunikasjonsavdelingen tar seg av, men at det er en integrert del av strategien. Bankene og investormiljøet har jo vært drivere i utviklingen, og et viktig aspekt ved taksonomien er jo å bekjempe grønnvasking og å gjøre det lettere å vite hva som er grønt slik at kapitalen i enda større grad finner veien til de bærekraftige prosjektene.

— Før var ESG en slide på slutten av presentasjonene til banker og investorer, nå er det ofte øverst på agendaen, fastslår Myklebust. •

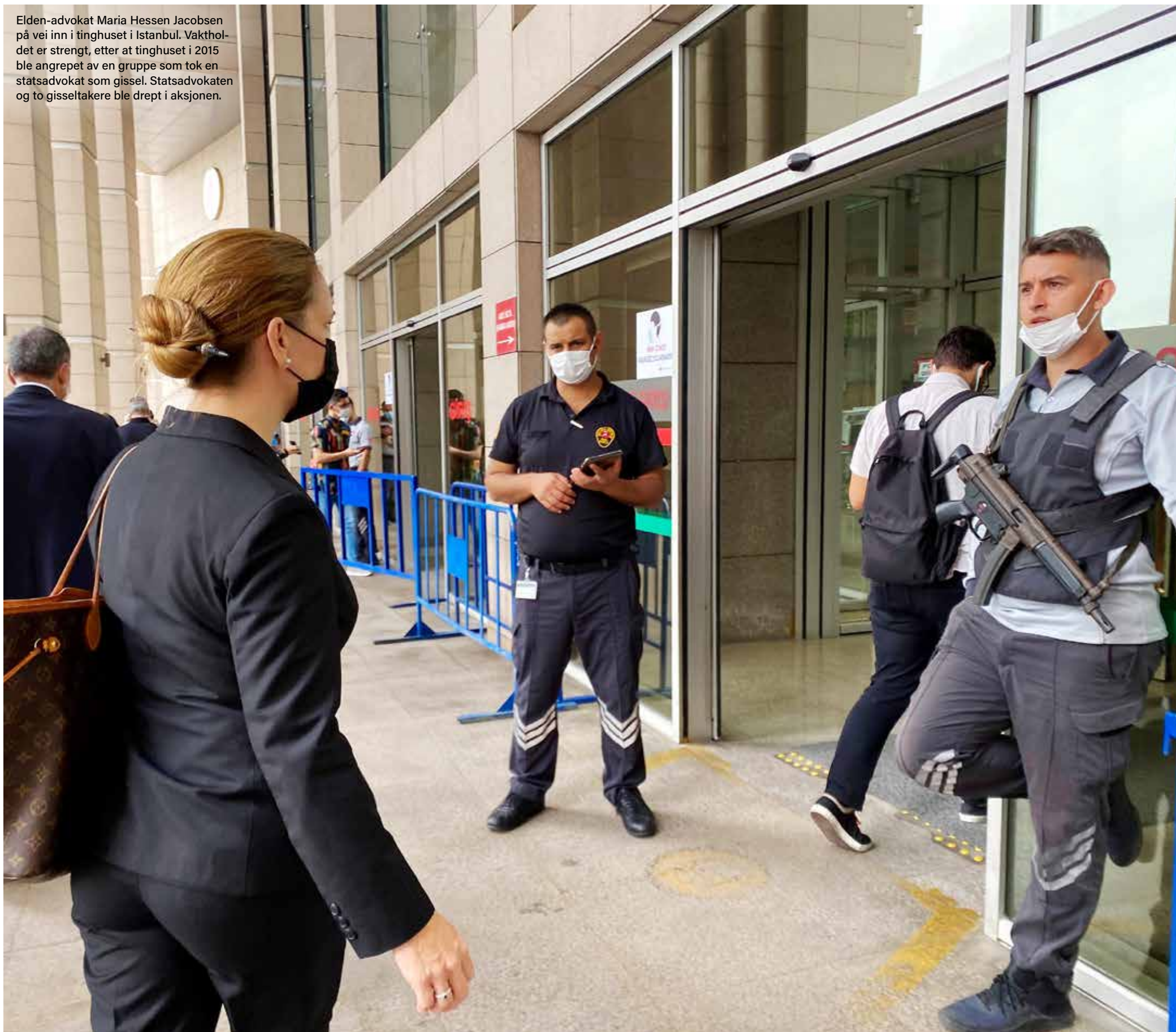
EUs taksonomi

Klassifisering av bærekraftige aktiviteter. En aktivitet som klassifiseres som bærekraftig må oppfylle en rekke kriterier.

NHO har en god oversikt over hva EUs taksonomi er og ikke er på denne nettsiden: <https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/artikler/eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-barekraftig-finans/>

«The European Green Deal» er EUs vekststrategi som skal gjøre Europa klimanøytral innen 2050.

Elden-advokat Maria Hessen Jacobsen på vei inn i tinghuset i Istanbul. Vaktholdet er strengt, etter at tinghuset i 2015 ble angrepet av en gruppe som tok en statsadvokat som gissel. Statsadvokaten og to gisseltakere ble drept i aksjonen.

Tyrkiske advokater blør - rettsstaten vakler

I september gjennomførte over tretti advokater fra en rekke europeiske advokatorganisasjoner en «fact finding mission» til Tyrkia. De fant en rettsstat i ruiner.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Tyrkia regnes som Natos største interne hodepine, ikke bare på grunn av konflikten med nabolandene Hellas og Syria, men på grunn av den politiske utviklingen under Recet Tayyip Erdoğan, som har vært president siden 2014. Organisasjoner som FN og Amnesty har lenge advart om at demokratiet skvises under den autoritære presidentens styre.

I 2020 ble Tyrkia felt 85 ganger i Den europeiske menneskerettsdomstolen. Advokatstanden forføl-

Crack-down

Etter kuppforsøket i 2016 har tusenvis av mennesker mistet jobben i Tyrkia, og president Recep Tayyip Erdoğan har tatt kontroll over universiteter og høyskoler, media og ulike politiske organer.

Nærmere 2500 dommere og statsadvokater har mistet jobben etter 2016, ifølge tall fra Stockholm Center for Freedom.

ICJ (International commission of jurists), publiserer jevnlig opprop mot den rettslige forfølgelsen av advokater og dommere i Tyrkia.

Aycaan Çiçek, her fra et intervju på tyrkisk TV før hun ble arrestert. Faksimile: YouTube

»

Maria Hessen Jacobsen utenfor kvinnefengslet i Kandira, der hun besøkte menneskerettsadvokat Aycan Çiçek. Hun er dømt til ni års fengsel, og er holdt isolert i lange perioder, uten tilgang til bøker, TV, eller andre informasjonskanaler.

Advokater fra åtte land

En gruppe på tretti advokater fra Norge, Belgia, Frankrike, Tyskland, Italia, Nederland, Spania og Sveits reiste i september til Istanbul som representanter for ulike advokatforeninger og internasjonale advokatorganisasjoner.

- Advokatene observerte to rettssaker mot tyrkiske advokater.
- Advokatene besøkte innsatte advokater i tre ulike høysikkerhetsfengsler – Edirne, Silivri og Kandira.
- Advokatene møtte presidenten av advokatforeningen i Istanbul, og en rekke lokale advokater.

Hovedformålet var å kartlegge Tyrkias etterlevelse av menneskerettighetene, og særlig retten til en rettfærdig rettergang.

Funn og anbefalinger vil senere publiseres i en felles rapport.

Observatørene kunne ikke se at rettergangskravene var overholdt i de sakene de observerte.

Gruppen krever nå umiddelbar løslatelse av alle advokater som er fengslet på grunnlag av sin advokatvirksomhet eller yttringsfrihet.

”
Forholdene de
innsatte lever under, er
oppsiktsvekkende dårlige.

De internasjonale observatørene møttes på møterommet til Istanbul Barosu på tinghuset før rettssaken mot Barkin Timtik og Selçuk Kozağaçlı.

lovverket. I det overvåkingssamfunnet de lever i, er dette enklest ansikt til ansikt. Den fysiske tilstedeværelsen gir signaler til myndighetene om at det internasjonale samfunnet følger med på rettssikkerhetssituasjonen, samtidig som vi viser solidaritet med våre kollegaer, sier Jacobsen.

POLITISKE DOMFELLELSER

Gruppen foretok en rettssaksobservasjon mot to straffeforfulgte advokater tilknyttet Progressive Lawyers Association, en organisasjon med sete i Istanbul. Forfølgningen av gruppen har pågått siden 2013.

— De to tiltalte advokatene, Barkin Timtik og Selçuk Kozağaçlı, er de to siste i gruppen som ennå ikke har fått avsagt en endelig dom mot seg. De har vært fengslet siden 2017. Advokatene mener anklagene mot dem er basert på et politisk grunnlag, fordi de forfølges for å ha representert klienter som anklages for å være terrorister eller fiender av staten. De har selv vært høylytte i den rettspolitiske debatten, og vært relativt aktivistiske i sin protest mot det de oppfatter som urett, forteller Jacobsen.

Advokatene som blir forfulgt og myndighetene som forfølger dem, har tilsynelatende uforenlige oppfatninger av hva advokatrollen innebærer, forklarer hun.

— Det internasjonale samfunnet mener at det er en manglende forståelse for uavhengigheten til advokater, og for retten til ikke å bli identifisert med klienten. Et fryktløst forsvar av klientene man representerer er jo innbakt i advokatrollen,

Et møte med to tidligere fengslede advokater. Jacobsen har over flere år hatt kontakt med en av de dømtes pårørende. – Det er dessverre lite jeg kan gjøre, annet enn å lytte og love å komme tilbake, men møtene er rørende og verdifulle, sier hun.

det er både FN, Menneskerettighetsutvalget og de fleste andre enige om. Likevel er tyrkiske myndigheter av en helt annen oppfatning.

148 ADVOKATER TOK SAKEN

Saken mot Barkin Timtik og Selçuk Kozağaçlı anses i øyeblikket for å være en av de viktigste i forfølgelsen av den tyrkiske advokatstanden.

— Disse har vært høylytte også etter at de ble frihetsberøvet, og har hele tiden klart å bevare det internasjonale søkelyset på den uretten de mener blir begått mot dem. Dette har de fått gehør for internasjonalt, i tillegg til at de har de nasjonale advokatforeningene i ryggen, forklarer Jacobsen.

Presidentene for advokatforeningene i Istanbul, Ankara, Izmir og en rekke andre byer var til stede i rettssaken.

Flere av dem holdt flammende innlegg på de tiltalte og advokatstandens vegne, og beskrev rettssaken som en politisk farse. Samtlige ledere forlangte umiddelbar løslatelse. De minnet dommeren på hvor viktig uavhengige advokater er, og at han i dagens Tyrkia fort kunne komme til å trenge en advokat selv.

«Jeg kan uansett sove godt nå, men jeg vet ikke med deg», sa den tiltalte Kozağaçlı direkte henvendt til dommeren. Latteren satt løst i salen. Temperaturen blant publikum var slående.

Også advokatkollegaene tok i bruk sterke virkemidler. I Tyrkia kan en tiltalt representeres av et ubegrenset antall advokater, og i saken mot Timtik og Kozağaçlı hadde 148 advokater erklært seg som deres representanter.

Ebru Timtik. Foto: @mlsaturkey

Berkin Elvan. Foto: Mgokalp, Istock

Sultestreiket TIL DØDE

Ebru Timtik var en kurdisk, fengslet advokat som døde den 27. august i fjor, 42 år gammel, i Silivri-fengselet i Istanbul, etter å ha sultestreiket i 238 dager.

Hun var dømt til tretten års fengsel og beskyldt for å tilhøre The Revolutionary People's Liberation Party-Front, en gruppe som skal ha utført flere dødelige angrep i Tyrkia. Timtik sultestreiket for å få en rettfærdig rettergang. Sammen med 18 advokater ble hun arrestert i september 2017, etter å ha representert klienter som opponerte mot det tyrkiske regimet, blant annet folk som hadde protestert mot forholdene i kullgruven Eynez i Soma, der en brann i mai 2014 førte til at 301 mennesker døde.

Advokatene hadde også vært prosessfullmektiger for femten år gamle Berkin Elvan, som døde etter å ha blitt truffet av en tåregasspatron i hodet, avfyrt av en politimann under demonstrasjonen i Gezi-parken i Istanbul. Gutten skal ha vært ute og handlet for moren da han ble truffet. Han falt i koma og døde etter 269 dager.

Dødsfallet førte til store protester over hele verden, og tusenvis av mennesker møtte opp da han ble begravet. En rettslig høring konkluderte med at gutten selv var delvis skyldig i dødsfallet, etter som han var i området der det ble protestert.

Politimannen som skjøt tåregassen ble tiltalt for uaktsomt drap og dømt til 16 års fengsel, men er ikke blitt pågrepet og har ikke startet soningen.

Alle de 18 advokatene som ble arrestert i 2017 var medlemmer av Progressive Lawyers Association, og dømt til lange fengselsstraffer.

Ebru Timtik og kollega Aytac Unsal startet sultestreiken sammen. En uke etter at Timtik døde, ble Unsal løslatt av den tyrkiske høyesteretten. Han var da kritisk syk.

— Når man vet hva de risikerer ved å erklære støtte og stå skulder ved skulder med tiltalte kollegaer, gjør dette et sterkt inntrykk. Jeg håper vi hadde hatt mot til å gjøre det samme, sier Jacobson.

SULTESTREIKET FOR RETTFERDIGHET

Advokatenes kamp for en rettferdig rettergang har også kostet liv.

Advokaten Ebru Timtik - søster av den nå tiltalte Barkin Timtik - gjennomførte i 2020 en sultestreik der hun etter hvert sluttet å innta alle former for næring. Hun døde i fengsel etter 238 dagers faste.

— Ebru ble et symbol på alle tyrkiske advokaters kamp for rettferdig rettergang. Hun var dømt til mer enn tretten års fengsel, og en rettferdig

De internasjonale observatørene fordeler ansvarsområder. Fra v. Maria Hessen Jacobsen, Angela Meijer (Nederland), Juan Prosper (Frankrike) og Jacopo Ograbek (Sveits).

prosess var det eneste hun krevde. For dette ble hun ikke hørt, sier Jacobsen.

Under rettssaken mot Kozağacli og Barkin Timtik, ble Ebrus betydning illustrert for tilhørerne: «Ebru Timtik's kiste står midt i denne rettssalen i dag», sa Barkins forsvarer.

— Hennes død vakte internasjonal oppsikt og rystet både Europarådet, FN og kollegaer i mange land. FNs uavhengige menneskerettsrapportører kom med en sterk uttalelse der de kalte henne en modig menneskerettsforkjemper, og uttrykte at ingen skulle behøve å dø i forsøket på å få en rettferdig rettergang.

SYNGER I LUTTEGÅRDEN

Advokatbladet fulgte med da Jacobsen og de andre observatørene dro til Kandira høysikkerhetsfengsel for å besøke en innsatt advokat med tilknytning til Progressive Lawyers Association.

Kandira er et kvinnefengsel halvannen times biltur utenfor Istanbul, i et militært fengselsområde med høye murer på begge sider av motorveien. Advokatbladet fikk ikke være med inn gjennom porten.

— Jeg besøkte den straffedømte Aycan Çiçek, som er dømt for det myndighetene mener er deltakelse i en terrororganisasjon. Det som gjorde spesielt inntrykk på meg, var hvor sterkt hun beskrev reaksjonen blant de innsatte da Ebru Timtik døde. De markerte både dødsfallet og årsdagen ved å lese dikt og synges sanger som de visste at hun likte, forteller Jacobsen.

I fengselet er det tre enheter med en felles luttegård, adskilt med høye murer. De innsatte kommuniserer ved å kaste flasker over murene, og sammen synger de høyt slik at alle kan høre.

Mannlige innsatte i et nærliggende fengsel kunne høre kvinnene synges når vindforholdene var riktige, fikk observatørene vite.

— Forholdene de innsatte lever under, er oppsiktsvekkende dårlige. Çiçek fortalte at de to første årene hun var fengslet, hadde hun kun fellesskap med den ene kvinnen hun delte celle med. Ikke på noe tidspunkt i løpet av disse to årene fikk hun omgås andre innsatte. Hun beskrev dette som utrolig vanskelig og psykisk nedbrytende, sier Jacobsen.

MISTER SEG SELV

Advokatbladet fikk være med da Jacobsen senere — på en takterrasse i solnedgangen — møtte to advokater og tidligere cellekamerater for å høre deres historier .

Nå er de to igjen straffeforfulgt og risikerer nye år i fengsel. Av hensyn til familiene sine vil de være anonyme.

— I politiarresten opplevde jeg å miste perspektivet på min egen eksistens. Jeg hadde ikke sett et speilbilde av meg selv på lang tid, og forsøkte å spille meg i vasken for å få et glimt av mitt eget ansikt — kun for å få bekreftet at jeg faktisk eksisterte, forteller en av de to mennene.

— Det de gjør mot dere, gjør de mot oss alle. Dette er uten tvil beskrivelser av umenneskelig behandling, og det er sterkt å høre historiene deres, sa Jacobsen.

VANSKELIG Å ETTERPRØVE

Møtene med straffeforfulgte kollegaer gjør sterkt inntrykk, medgir Jacobsen.

— Men det er utfordrende å finne kilder med objektiv og etterprøvbar informasjon om situasjonen i Tyrkia. Det er ulike virkeligheter som beskrives, og jeg behøver heldigvis ikke å velge mellom dem. Jeg må kunne kontrollere at det de sier er etterprøvbart, og så må jeg måle den behandlingen som finner sted opp mot internasjonale menneskerettighetsstandarder.

Hun sier at hun er bevisst på at veldig mange har en agenda.

— Mye av jobben har vært å sile informasjonen. Jeg er jo oppvokst i Norge, og er ikke så vant til skjulte motiver og politiske agendaer. Det har tatt meg tid å lære å manøvrere i dette landet, understreker hun.

Dette er hennes femte tur til landet som internasjonal observatør.

Rapporten og anbefalingene som de internasjonale observatørene vil publisere etter oppholdet, håper hun vil gi et helhetlig bilde av den inngripende følgelsen som tyrkiske advokater blir utsatt for.

— Jeg håper jeg klarer å formidle til kollegaer hjemme i Norge, og til ECBA, hvordan situasjonen er her på bakken. Vi må huske hvor privilegerte vi er som får jobbe i et rettssystem der maktfordelingen fungerer, der folket har tillit og der domstolene og myndighetene har legitimitet. Der jeg som advokat kan si hva jeg vil, protestere og kritisere høylytt mot det jeg mener er urett. I Norge vinner slike advokater priser. I Tyrkia sperres de inne.

ET RIGGET RETTSSYSTEM

Kontrastene som kommer til syne i det tyrkiske samfunnet er slående, synes hun.

— Lutfattige mennesker lever side om side med de obskønt rike. Det er falleferdige hus sammen med praktfulle bygninger. Det er politi bevæpnet til tennene med maskingevær, men samtidig et levende turistliv. Det er kvinner som går lettkledd, og kvinner som er tildekket fra topp til tå.

— Og så er det rettssystemet. Sett utenfra fungerer det tilsynelatende greit. Det er rettsbygninger, rettsbetjenter og sikkerhetskontroller. Rettssalene er ventilerte, og det er godt skiltet. Dommere som lytter og lar alle få snakke. Alle ting på den normale listen er der, men systemet er ødelagt og korrumpert innenfra og ovenfra. Det er helt absurd. Du sitter i en tilsynelatende helt vanlig rettssak, men du forstår at den er rigget. Og alt dette skjer rett foran nesen på oss. •

De europeiske advokatene, som her venter utenfor rettslokalet, krever i et opprop at de fengslede advokatene straks løslates.

”
Du sitter i en tilsynelatende helt vanlig rettssak, men du forstår at den er rigget. Og alt dette skjer rett foran nesen på oss.

»

Kurderne i Tyrkia

FN regner kurderne som verdens største etniske folkegruppe uten en egen stat, og anslår befolkningen til å omfatte om lag tretti millioner mennesker.

Kurdistan er navnet på et stort landområde i Midtøsten som omfatter deler av Tyrkia, Irak, Syria og Iran. Da Tyrkia etablerte seg som selvstendig stat i 1923, ble store deler av det kurdiske området underlagt Tyrkia, noe som la grunnlaget for fremtidige konflikter, og førte til opprør øst i landet.

«I årene som fulgte ble kurdernes kamp for et selvstendig Kurdistan møtt med hard undertrykking. Blant annet har kurdisk språk og praktiseringen av kulturen vært forbudt i Tyrkia», skriver FN.no.

Det kurdiske arbeiderpartiet PKK driver geriljakrig mot den tyrkiske staten, og kjemper for frigjøring. PKK regnes som en terrororganisasjon i Tyrkia, og også av EU og USA.

(Kilde: Fn.no/Konflikter/kurdistan)

– Bare én av fem tyrkere har tillit til rettssystemet

– Jeg er veldig glad for å se at advokater og advokatforeninger fra alle deler av verden står sammen med oss i kampen mot det tyrkiske systemet. Støtten fra internasjonalt hold er uvurderlig. Men det er like fullt et nasjonalt problem, og jeg tror nok at løsningen ligger internt hos oss i Tyrkia.

TEKST: KARI HEGSTAD

Det sier Mehmet Durakoğlu, president i den tyrkiske advokatforeningen Istanbul Barosu.

Under seg har han over femti tusen medlemmer, noe som gjør Istanbul til sete for en av verdens største advokatorganisasjoner.

Durakoğlu, som har vært president i fem år, er bekymret for de alvorlige utfordringene som preger hverdagen til tyrkiske advokater.

– Erdoğan-regimet og foreningen er helt uenige om hva advokatrollen innebærer. Myndighetene ønsker å begrense advokatene i deres virksomhet, og få dem til å unngå alle former for politisk aktivitet. Men det er uaktuelt, sier Durakoğlu.

MAKTFORDELINGEN REVNET

Undertrykkelsen av rettsvesenet startet med en

grunnlovsendring i 2017 som overførte makt fra parlamentet til presidenten og torpederte maktfordelingen, påpeker han.

I dag er det presidenten eller representanter fra hans politiske parti – rettferdighets- og utviklingspartiet – som oppnevner dommere og aktører.

– Vi ligger langt bak med hensyn til rettsvesenets frihet og uavhengighet. Advokatforeningen jobber hardt med å endre dette systemet. Det gjør vi ved å ta et synlig og offentlig standpunkt som opposisjon mot regimet, og ved å formidle kunnskap til den øvrige befolkningen om hva som foregår, forteller Durakoğlu.

Han opplever at myndighetene gir et helt annet bilde av situasjonen enn det som stemmer overens med virkeligheten.

– Når vi tar pulsen blant folket og ser på statistikken, så er det bare tjue prosent av befolkningen i Tyrkia som har tillit til rettsvesenet. Det er kun advokatforeningene som formidler korrekt informasjon om hva mennesker i dette landet utsettes for, sier han.

USIKKER PÅ EFFEKTEN

Foreningen er også involvert i konkrete saker mot egne medlemmer; den rettslige prosessen overvåkes fra første høring til endelig dom er avsagt.

Han var selv til stede under rettssaken mot Barkin Timtik og Selçuk Kozağacli. Som foreningens president formidlet han en tordentale fra vitneboksen.

– Den nåværende politiske makten har for vane å misbruke rettsvesenet som et verktøy for å gi advokatene en lærepenge. Det samme utsettes aktører i mediene for, myndighetene driver aktiv forfølgning av offentlige medier som utøver kritisk journalistikk. Dette forsøkte jeg å formidle til dommeren i saken mot Timtik og Kozağacli.

Durakoğlu anser tilstedeværelsen i sakene mot foreningens egne advokater som et viktig ledd i opposisjonsarbeidet mot myndighetene. Han stiller seg likevel tvilende til hvor stor innvirkning dette arbeidet har i praksis.

– Så lenge den nåværende politiske makten styrer landet med Erdoğan i spissen, har jeg vanskelig for å tro at vi vil finne noen løsninger på problemene vi har i Tyrkia. Vi sliter veldig med demokratiet i landet vårt. Det er mulig vi ikke vil se noen endringer før den nåværende presidenten går av. •

Mehmet Durakoğlu og Maria Hessen Jacobsen på hans kontor.

– Nedbrytningen av dommere og advokaters uavhengighet i Tyrkia har pågått i veldig mange år, sier Mehmet Durakoğlu.

”

Vi ligger langt bak med hensyn til rettsvesenets frihet og uavhengighet.

— Vi risikerer å bli arrestert hver eneste dag

– I over to år satt jeg fengslet for jobben jeg gjorde som advokat. Men jeg har aldri vært sikrere på hva jeg ønsker å gjøre med livet mitt. For meg er det ikke et alternativ å legge kappen på hyllen, sier den tyrkiske advokaten Naim Eminoğlu (28).

TEKST: KARI HEGSTAD

Som ung advokatfullmektig ble han i 2017 arrestert av tyrkiske myndigheter, beskyldt for å være medlem av en terrororganisasjon. Han satt to år og tre måneder i varetekt.

– Jeg hadde bare jobbet som fullmektig ved People's Law Office i Istanbul i tjue dager da de arresterte meg. Jeg hadde vært på en ferietur som turist til Nord-Korea, og dette ble ansett som et uttrykk for sosialistiske og revolusjonære preferanser. Tyrkiske myndigheter styrer landet med jernhånd, og alt og alle som kan oppfattes som en opposisjon mot det fascistiske regimet, blir feid av banen og kastet i fengsel, forteller Naim Eminoğlu.

Kontoret der han jobbet som fullmektig, People's Law Office, har representert flere personer som deltok i Gezi Park-demonstrasjonen i 2013. Det som startet som en miljøprotest mot at parken skulle fjernes og erstattes av en militærkaserne, utviklet seg til opptøyer og større demonstrasjoner mot regjeringen. Protestene spredte seg til Taksim-plassen i Istanbul, og til mange byer i Tyrkia.

En lang rekke av demonstrantene ble arrestert, og i kjølvannet også flere advokater fra People's Law Office.

Eminoğlu har blant annet representert to fengslede lærere som sultestreiket i protest mot masseoppsigelser og forfølgelse av lærere, dommere, politifolk og statsansatte etter kuppforsøket i 2016. Over 150.000 mennesker mistet jobben, ifølge Stockholm Center for Freedom.

IDENTIFISERT MED KLIENTENE

Kontoret har også hatt klienter tilknyttet det tyrkiske partiet DHKP-C, (The Revolutionary People's Liberation Party-Front), som bygger på marxist-leninistiske ideer.

Partiet blir av tyrkiske myndigheter ansett som en terrororganisasjon på grunn av sin politiske motstand mot Erdoğan-regjeringen.

Reisen til Nord-Korea, og hans rolle som advokat for opposisjonelle klienter, fikk derfor et skjebnesvangert utfall for Naim Eminoğlu.

Han forteller at han ved overføringen til Silivri høysikkerhetsfengsel utenfor Istanbul ble torturert både fysisk og psykisk, og at han skal ha blitt slått da han nektet å la seg nakenvisitere.

– Myndighetene hater oss advokater som representerer klienter med politiske holdninger som er i strid med deres eget regime. Det er veldig risikabelt å jobbe med slike saker, men vi gir oss ikke av den grunn. Det ligger i advokatens natur å forsvare svakerestilte mennesker som utsettes for urettferdighet, sier Eminoğlu.

MANGE VENNER FENGSELET

Han har ikke tall på hvor mange venner og kollegaer som i tur og orden er blitt satt bak lås og slå. Flere av dem ble fengslet etter de samme politiaksjonene mot Progressive Lawyers Association og People's Law Office som ham selv ble arrestert i. Mange av advokatene sitter fremdeles i fengsel, og soner straffer på alt fra tre til 18 års fengsel.

Han var en nær venn av advokaten Ebru Timtik, som døde i et fengsel i 2020 etter lang tids sultestreik.

– Ebru trodde virkelig på at vi vil oppnå rettferdighet og uavhengighet til slutt, så lenge vi ikke slutter å kjempe. Hun ofret sitt liv for denne saken. Jeg er trist fordi jeg har mistet en venn, og for kollegaene mine som er fengslet. Jeg er sint på myndighetene som utsetter oss for alt dette, og samtidig er jeg beåret over å være en del av opposisjonen som kjemper for rettferdighet, forteller han.

LEVER MED RISIKOEN

Etter mer enn to år i varetekt ble Eminoğlu løslatt. Det tok ikke lang tid før han gjenopptok advokatpraksisen, og fikk bevilling. I august i år ble han fratatt den, på samme grunnlag som da han ble pågrepet.

– Det har aldri vært et alternativ å gi seg. Vi lever hver dag med risikoen for å bli arrestert for jobben vi gjør, men jeg synes det er verdt det. Rettferdigheten kommer til å seire til slutt, det er jeg overbevist om. •

Advokatbladet møtte Naim Eminoğlu utenfor Kandira høysikkerhetsfengsel. Han har forsvart demonstranter mot regimet og ble fratatt bevillingen, og ble nektet adgang i fengslet.

”
Myndighetene hater oss advokater som representerer klienter med politiske holdninger som er i strid med deres eget regime.

– Hvis vi ikke kjemper, hvem skal gjøre det da?

– Jeg liker å være «trouble for assholes». Jeg kunne jobbet med andre saker, hatt en annen jobb og tjent masse penger, men ingenting kan måle seg med hvor levende jeg føler meg når jeg kjemper for noe virkelig viktig, sier den kurdiske advokaten Ramazan Demir.

TEKST: KARI HEGSTAD

Han er oppvokst i et kurdisk område med mye vold og uroligheter i den østlige delen av Tyrkia. Etter jussutdannelsen ved universitetet i Istanbul, har Demir etter hvert rukket å bli en av Tyrkias mest profilerte menneskerettsadvokater.

– Jeg ble født i krig. Den kurdiske delen av befolkningen har i årevis blitt undertrykt og forfulgt av tyrkiske myndigheter. Hver dag var jeg vitne til hvordan konflikten mellom kurdere og sikkerhetsstyrkene grep inn i alle deler av det hverdagslige, sosiale og politiske livet i regionen. Jeg vokste opp i et system hvor vi ikke hadde noen rettigheter, og jeg bestemte meg etter hvert for å bruke alt jeg har og hele mitt liv på å kjempe mot denne undertrykkelsen, forteller han.

Yrkesvalget, og det kontinuerlige arbeidet med menneskerettigheter og politiske saker, har flere ganger fått ham arrestert. I 2016 satt han varetektsfengslet i fem måneder.

– Jeg kjenner folk som har blitt drept for arbeidet de har gjort som motstandere av regimet, så fengsel er vel ikke det

I 2017 ble Ramazan Demir tildelt IBAs Human Rights Award for sitt rettspolitiske engasjement. Av det internasjonale samfunnet blir han hyllet for sitt utrettelige arbeid for menneskerettigheter.

verste som kan skje. Det er virkelig farlig å være advokat i dette landet, hvis du tør å involvere deg i slike saker. Men det er et valg, og jeg elsker jobben min.

– KURDERE DISKRIMINERES

For å kunne praktisere som advokat i Istanbul, må man være medlem av den lokale advokatforeningen, Istanbul Barosu. Demir forteller om et kjølig forhold mellom foreningens styre og de kurdiske advokatene.

– Istanbul Barosu gjør ingenting for oss kurdere. Da jeg og flere av mine kurdiske kollegaer ble fengslet i 2016, var det ingen fra foreningen som dukket opp i de rettslige høringene. De ser på oss på akkurat samme måte som det myndighetene

gjør, og vi har aldri vært velkommen her. Jeg var i fengsel i fem måneder, og alle mine kurdiske venner kom på besøk. Blant de tyrkiske advokatene i foreningen, ble ikke navnet mitt en gang nevnt.

Demir mener det hele handler om institusjonell rasisme.

– Menneskerettskomiteen i foreningen har etter hvert begynt å få øynene opp for diskrimineringen som foregår, men foreningsstyret lar det fortsette. De agerer med en gang når tyrkiske advokater blir forfulgt, men sitter stille i båten når det samme skjer med de kurdiske. De oppfører seg som om ingenting har skjedd, forteller han.

Nærmere fire hundre advokater skrev seg opp som representanter for Demir i den rettslige prosessen mot ham. I Tyrkia kan tiltalte representeres av et ubegrenset antall advokater, og dette systemet har etter hvert blitt et viktig virkemiddel for advokatene til å vise støtte blant sine egne.

POLITISKE FANGER

I flere år har Demir vært advokaten til Selahattin Demirtaş, en av landets mest kjente politiske fanger.

– Demirtaş er lederen av det kurdiske partiet i Tyrkia, og i 2016 ble han av politiske årsaker fengslet av Erdoğan's regime. Nå har han sittet fem år i fengsel. Menneskerettsdomstolen har flere ganger fastslått brudd på EMK, men uten at disse er tatt til følge av tyrkiske myndigheter, forteller han.

Demirtaş ble medlem av det tyrkiske parlamentet i 2007, og ledet Kurdish Peoples' Democratic Party.

Mens Advokatbladet prater med Demir på et møterom i

Den kurdiske opposisjonslederen Selahattin Demirtaş er Demirs mest kjente klient. Foto: Mahmut Bozarslan, Wikimedia

Istanbul Barosu, får han en telefon med beskjed om at en mulig løslatelse av Demirtaş er nært forestående. Europarådets ministerkomite, som overvåker medlemsstatenes etterlevelse av internasjonale forpliktelser, hadde samme formiddag kommet til at Tyrkia ikke overholder sine forpliktelser etter EMD, og krevde umiddelbar løslatelse av den kjente kurderen.

ALLES PROBLEM

– Vi gir ikke opp, selv om vi stanger hodet i veggen og ting ikke endrer seg. Det er som Kurt Cobain sier: «Ever tried, ever failed? No matter. Try again, fail again. Fail better». Vi vet at vi har rett, og at de tar feil. Men jeg vet ikke hva som vil skje i fremtiden, og om rettferdigheten vil seire til slutt. Demirtaş har vært fengslet i fem år, og jeg tør ikke å tro på at han faktisk vil bli løslatt i dag. Men vi kan jo ikke slutte å jobbe for det likevel. Hvis vi ikke kjemper, hvem skal gjøre det da?

– Dette menneskerettsproblemet tilhører ikke bare meg og mine kollegaer i Tyrkia. Det tilhører alle. Vi er alle en del av det samme problemet. Jeg, du, kollegaer i fengsel og kollegaer som har blitt drept. Frustrasjonen forlater oss aldri, men det gjør ikke håpet heller. •

– Ikke sannheten

Mehmet Durakoğlu, president i advokatforeningen Istanbul Barosu, stiller seg uforstående til Ramazan Demirs opplevelse av diskriminering innad i advokatforeningen.

– Jeg respekterer det Demir forteller om sine opplevelser, men dette er ikke sannheten. Vi foretar ingen differensiering mellom tyrkiske og kurdiske advokater. Årsaken til at vi ikke var til stede under Demirs rettssak, handler om foreningens interne politikk, sier han.

Mer vil han ikke si om saken.

Gir opp og flytter til Nord-Europa

– Jeg føler at jeg drukner i dette landet, er det første fullmektigen Rabia Ozler sier når Advokatbladet spør henne om hvordan det er å være advokat i Tyrkia.

– Jeg føler jeg drukner i et system der myndighetene forsøker å kontrollere alt vi gjør. Det blir bare verre og verre. Hvis jeg blir værende i Tyrkia kommer jeg bare til å leve ulykkelig, sier advokatfullmektig Rabia Ozler.

TEKST: KARI HEGSTAD

Hun er 24 år og har ett år igjen av sin periode som fullmektig i et lite advokatfirma utenfor Istanbul. Advokatbladet møter henne tilfeldig på et busstopp langs motorveien et lite stykke fra Kandira kvinnefengsel. Med papirbunken under armen er hun på vei inn til sentrum for å delta i en rettssak.

– Jeg er veldig glad i å jobbe med juss, og har virkelig lyst til å bli advokat. Men i Tyrkia får ikke advokater praktisere fritt. Selv jobber jeg mest med forretningsjuridiske saker, så myndighetenes heksejakt på advokatene er ikke like truende blant oss. Likevel skremmer det meg hver dag å se hva kollegaene mine blir utsatt for, sier Ozler.

FANGET I RUINER

Sorgen over hjemlandet har vokst seg større med årene, og hun forteller om en følelse av å være fanget og fastklemt i ruinene av et demokrati.

– Ingenting handler om juss lenger. Rettssystemet er gjennomsyret av et politisk spill, og jeg klarer ikke helt å se noen ende på problemene vi har i Tyrkia. Samtidig så kan jeg vel egentlig ikke si at jeg er så veldig redd for å havne i fengsel heller. Advokatene arresteres av politiske årsaker, og

ikke juridiske. Derfor vet jeg at hvis jeg skulle bli arrestert for å gjøre jobben min, så er det fordi jeg gjør det riktige, forteller hun.

Ozler er opptatt av at det er klientenes rettigheter, og ikke holdninger eller handlinger, hun forsvarer i retten. Myndighetene er uenige.

– Det er jo egentlig veldig trist at jeg i det hele tatt står her og sier at jeg bare ønsker å gjøre jobben min. Det skulle vært en selvfølge, men dette er realiteten. Hvis klienten min har gjort noe galt, og blir dømt for det, så fortjener vedkommende å bli straffet. Men når advokaten identifiseres med klienten, og blir fengslet for det samme, så kan vi ikke lenger vinne. Hvis jeg ikke kan forsvare klientene mine uten å bli straffeforfulgt, så er det simpelthen ingenting igjen av advokatrollen.

– ØNSKER Å FLYKTE

Kampen mot systemet gjør det stadig vanskeligere for Ozler å se for seg en fremtid i hjemlandet. Når bevillingen er på plass, vil hun selv ta grep for å skape tryggere rammer for advokatpraksisen.

– Den kampen som advokatene kjemper hver dag i dette landet er så utrolig viktig. Men løsningen på problemet ligger nok langt frem i tid, og jeg tror ikke at jeg klarer å vente så lenge. Jeg har begynt å lære meg finsk, og har planer om å flytte til Finland neste år. Da har jeg fått bevillingen, og kan gjøre hva jeg vil. Et nytt liv i et annet land er en fluktmulighet for meg, forteller hun.

Ozler har aldri vært i Finland før, men har lest og hørt om et rettssystem som bygger på frihet, trygghet og uavhengighet.

– Jeg skal ta med meg kjæresten min til et sted hvor vi kan leve fritt. Jeg vil jobbe som advokat og bekjempe urettferdighet, og aldri mer behøve å være redd for å bli arrestert for å gjøre jobben min, avslutter hun. •

Fagsidene er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, **Per Racin Fosmark**. Han har over 25 års erfaring som advokat, og har møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker. Han skriver også merknader i Lovdata.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

Familierett: Vurderingen av ordre public i saker etter utlendingsloven § 40, jf. ekteskapsloven § 18 a første ledd fjerde punktum

Høyesteretts enstemmige dom 23. juni 2021 - **HR-2021-1345-A** - er viktig og gir god veiledning for bruken av ordre public-reservasjonen i ekteskapsloven § 18 a i familiegjenforeningssaker etter utlendingsloven § 40, jf. § 42.

Det sentrale spørsmålet i saken var om det er støtende mot den norske rettsordenen - ordre public - å la et ekteskap som var inngått som mindreårig i Syria, gi grunnlag for opphold i Norge. Kvinnen var ikke fylt 13 år da hun giftet seg i Syria. Ekteparet fikk to barn da moren var henholdsvis 13 og 16 år. Ektemannen hadde fått oppholdstillatelse i Norge som flyktning i 2015. Mor søkte i 2017, da hun var over 18 år, om familiegjenforening i Norge for seg og barna.

Høyesterett kom - i motsetning til UNE - at avslaget på søknaden om familiegjenforening var ugyldig.

Høyesterett gir i avsnitt 34-38 først en kort, men god oversikt om oppholdstillatelse på bakgrunn av familiegjenforening. I avsnitt 39-52 er det en grundig gjennomgang av de rettslige rammene for vurderingen av ordre public i saker etter utlendingsloven § 40, jf. ekteskapsloven § 18 a første ledd fjerde punktum.

Høyesterett presiserte at det var ikke spørsmål om ekteskapet inngått i Syria generelt skal godtas med alle rettsvirkninger. Spørsmålet var bare om oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjenforening kan nektes på grunnlag av at ekteskapet kom i stand på en slik måte at det blir åpenbart støtende å ta søknaden til følge i dag.

Høyesterett går i avsnitt 53-60 gjennom de norske reglene om ekteskapsalder og de nylig vedtatte innstramninger i

godkjennelsen av utenlandske ekteskap, jf. **LOV-2021-06-11-63**, som med noen få unntak ikke har trådt i kraft.

I den konkrete vurderingen av ordre public - avsnitt 61-81 - kom Høyesterett til at det ikke er åpenbart støtende mot den norske rettsordenen, jf. ekteskapsloven § 18 a første ledd fjerde punktum, at ekteskapet mellom kvinnen og mannen i Norge blir godtatt etter de ellers gjeldende regler om oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjenforening i utlendingsloven § 40. Høyesterett la særlig vekt på den lange tiden som hadde gått, at kvinnen nå var over 18 år, og at hun hadde et reelt ønske om å fortsette samlivet med ektemannen.

Dommere: Borgar Høgetveit Berg, Espen Bergh, Aage Thor Falkanger, Arne Ringnes og Bergljot Webster.

Straffeprosess: Riksadvokatens direktiv om ransaking av datamengder

Riksadvokaten utga 9. juni 2021 direktiv - **RA-2020-2219-2** - om ransaking av datamengder som det er grunn til å tro inneholder opplysninger underlagt bevisforbudet i straffeprosessloven § 204, jf. § 119.

Riksadvokaten kom på grunnlag av EMDs dom 17. desember 2020 - EMD-2018-459-J - til at politiet ved beslag av digitale lagringsenheter ikke kunne utsortere opplysninger av beslagsforbudet i straffeprosessloven § 204, jf. § 119 på samme måte som før EMDs dom.

Det ble derfor gitt et midlertidig direktiv 17. desember 2020 - RA-2020-2219-1 - som nå er avløst av det nye direktivet. Med det nye direktivet er det innført et system for utsortering av beslagsfrie opplysninger ved en teknisk enhet som organisatorisk er atskilt fra etterforskningsenheten. Utsorteringsprosedyren skal iverksettes når det er grunn til å tro at datamengden inneholder slike opplysninger. Det er krav til forsvarlig og sikker oppbevaring av materialet. Det skal også være notoritet om beslutninger og behandling.

Endringslover

(Ikke midl. lover på grunn av Covid-19)

3. SEPTEMBER 2021

Arbeids- og sosialdepartementet

LOV-2019-12-20-84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover, endringen i folketrygdloven § 12-17 første ledd bokstav a. Hele endringsloven ikraftsatt. **LOV-2021-06-18-92**, endringene i folketrygdloven § 4-6 første og andre ledd. *Hele endringsloven ikraftsatt.*

10. SEPTEMBER 2021

Justis- og beredskapsdepartementet

LOV-2021-05-07-32 om endringer i utlendingsloven (nytt tiltak ved brudd på utlendingsloven m.m.). Den mest sentrale endringen er et nytt tiltak i form av krav om inntil tre års tilleggs tid for permanent oppholdstillatelse ved alvorlige brudd på utlendingsloven, jf. § 60 nytt sjette ledd.

1. OKTOBER 2021

Finansdepartementet

LOV-2021-06-11-64 om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven, særlig § 2 (Stortingets godtgjøringsutvalg) og § 9 (utgifter i forbindelse med fravær fra hjemmet). **LOV-2020-12-21-164** om endringer i skatteloven. *Hele endringsloven ikraftsatt.*

Barne- og familiedepartementet

LOV-2021-06-11-61 om endringer i folketrygdloven (fri utsettelse av foreldrepenger). «Fedrekvotefellen» fjernet. Se omtale nr. 6/2021.

Nye lover

1. SEPTEMBER 2021

Kulturdepartementet

LOV-2021-05-28-49 om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv., opphevelse av åndsverkloven § 118 andre ledd andre punktum. Loven for øvrig trådte i kraft 1. juli 2021.

1. OKTOBER 2021

Forsvarsdepartementet

LOV-2021-06-18-115 om Stortingets ombudsmnd for Forsvaret. Ombudsmndnen skal fremme og beskytte rettighetene og interessene til personer som har tjenesteplikt etter forsvarsloven og personer som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner, og ved sitt arbeid også søke å medvirke til å effektivisere Forsvaret. Samtidig oppheves instruks 21. april 1952 nr. 4287 for Forsvarets ombudsmannsmnd.

Helse- og omsorgsdepartementet

Helsetilsynsloven - **LOV-2017-12-15-107** om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. *Hele loven ikraftsatt.* Tilsynet skal bidra til å styrke sikkerheten og kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten og befolkningens tillit til helsepersonell og helse- og omsorgstjenesten.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Bredbåndsutbyggingsloven - **LOV-2020-05-07-40** om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon, lovens kapittel 6 (sentral informasjonstjeneste), *hele loven ikraftsatt.*

Strafferett:

Kroppsvisitasjoner under varetektsfengsling

Høyesteretts enstemmige dom 28. mai 2021 - **HR-2021-1155-A** - gjaldt spørsmål om kroppsvisitasjoner under varetektsfengsling medfører krenkelse av EMK artikkel 3 eller artikkel 8, og hvordan dette i tilfelle skal kompenseres ved fastsettelsen av straff.

Kriminalomsorgsdirektoratet gjennomførte i september 2020 en praksisendring, og fastsatte at kroppsvisitasjon ikke lenger skulle kunne finne sted rutinemessig. Denne saken gjaldt kroppsvisitasjoner foretatt før praksisendringen.

De tre domfelte i en omfattende narkotikasak hadde under varetektstiden blitt kroppsvisiteret henholdsvis 140, 129 og 73 ganger. Det forelå brudd på EMK artikkel 3 da alle visitasjonene var gjennomført på rent rutinemessig grunnlag. Det var ikke foretatt noen vurdering knyttet til den enkelte innsatte eller til omstendighetene i det enkelte tilfellet, og heller ikke situasjonen i fengselet. Kompensasjon i form av ekstra varetektsfradrag ble gitt med én dag for to ulovlige kroppsvisitasjoner. Kompensasjonene ble etter dette henholdsvis 70 dager ekstra fradrag, 65 dager og 37 dager.

Dommere: Espen Bergh, Erik Thyness, Cecilie Østensen Berglund, Aage Thor Falkanger og Bergljot Webster.

Erstatningsrett: Advokaters profesjonsansvar

Borgarting lagmannsretts enstemmige dom **LB-2019-32731** gjaldt krav om erstatning for påstått mangelfull advokatrådgivning overfor en bank knyttet til en insolvensklausul i en restverdiforsikringsavtale som ble inngått i forbindelse med finansiering og leasing av et helikopter i 2013.

Fra sammendraget i Lovdata:

«Lagmannsretten fant advokatfirmaet og ansvarlig advokat erstatningsansvarlige etter henholdsvis arbeidsgiveransvaret og advokaters profesjonsansvar. Det forelå ansvarsgrunnlag som følge av at advokaten ikke utvetydig og med tyngde hadde fremhevet den risikoen som insolvensunntaket førte til. Ved årsaksvurderingen fant lagmannsretten det mest sannsynlig at banken under det hypotetiske hendelsesforløp ikke ville inngått avtalen.

Som følge av uaktsom medvirkning fra bankens side ble erstatningen avkortet med om lag 25 prosent. Lagmannsretten kom til at det ikke var grunnlag for å lempe advokatens ansvar overfor banken. I regressøksmål ga lagmannsretten advokaten og hans forsikringsselskap medhold i krav om regress mot advokatfirmaet og dets forsikringsselskap.»

Advokatfirmaet og ansvarlig advokat ble dømt til å betale over 112 millioner kroner til banken.

EMD: Klagefristen kuttet fra seks til fire måneder

Flere endringer i EMK trådte i kraft **1. august 2021**, jf. menneskerettsloven § 2 nr. 1 første komma. Endringene kommer av at protokoll nr. 15 til konvensjonen trådte i kraft. En viktig endring, som advokater må være oppmerksomme på, er at klagefristen til EMD er redusert fra seks til fire måneder etter at den siste nasjonale avgjørelsen i saken ble tatt, jf. artikkel 35 nr. 1.

Aldersgrensen for dommere er endret, og det er blitt lettere for EMD å avvise saker som er av liten betydning.

Utlendingsrett:

Omgåelsesekteskap

Høyesterett tok i enstemmig dom 1. juli 2021 - **HR-2021-1435-A** - stilling til gyldigheten av vedtak om bortvisning fra Norge av en person etter at han fikk avslag på sin søknad om oppholdsrett som ektefelle av en EØS-borger. Spørsmålet var om det forelå et såkalt omgåelsesekteskap, jf. utlendingsloven § 120 sjette ledd.

Høyesterett var enig med lagmannsretten i at det var tilfellet. Dommen, som ble avsagt etter at det var innhentet rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen 9. februar 2021, sak E-1/20 Kerim, gir god veiledning i tolkningen av utlendingslovens regler om omgåelsesekteskap, jf. § 40 fjerde ledd og § 120 sjette ledd. Høyesterett oppsummerte lovtolkningsspørsmålene avsnitt 79-84:

«Hvorvidt et ekteskap er inngått «med det hovedformål å skaffe søkeren lovlig opphold innenfor EØS-området», beror på en totalvurdering av objektive og subjektive elementer med utgangspunkt i de ytre omstendigheter i den enkelte sak.

Utlendingsloven § 40 fjerde ledd, som gjelder ektefeller av norske og nordiske borgere samt enkelte tredjelandsborgere med lovlig opphold, og utlendingsloven § 120 sjette ledd, som gjelder for ektefeller av EØS-borgere, har noe ulik utforming. Innholdsmessig gir de imidlertid angivelse på samme norm for vurderingen av om det foreligger et omgåelsesekteskap.

Det er et omgåelsesekteskap dersom oppnåelse av rett til opphold var det hovedsakelige formålet med ekteskapet. Så lenge dette vilkåret er oppfylt, foreligger et omgåelsesekteskap selv om det også har vært andre, mer underordnede, motiver for ekteskapet.

Det er tilstrekkelig for at det kan foreligge et omgåelsesekteskap at én av ektefellene – typisk søkeren – inngikk ekteskapet hovedsakelig for at søkeren skulle få rett til opphold.

Vurderingen av om ekteskapet er inngått med det hovedformål å skaffe søkeren lovlig opphold, skal foretas med utgangspunkt i forholdene på vielsestidspunktet, men bevis knyttet til etterfølgende omstendigheter er relevante i den utstrekning de kaster lys over hva som har vært formålet med å inngå ekteskapet.

EMK artikkel 8 om rett til respekt for familieliv og privatliv kan ha betydning under forutsetning av at det er etablert nære personlige bånd mellom partene. Dette beror imidlertid på realitetene, slik at omgåelsesekteskap ikke i seg selv vil gi grunnlag for beskyttelse etter denne bestemmelsen.»

Dommen er omtalt i *EuroRett nr. 12/2021*. **Dommere:** Erik Thyness, Wenche Elizabeth Arntzen, Ragnhild Noer, Per Erik Bergsjø og Wilhelm Matheson.

Dynamisk tingsrett:

Selvstendig rettsvernshevd

Høyesterett kom i kjennelse 1. september 2021 - **HR-2021-1773-A** – til at det er grunnlag for å oppstille en regel om selvstendig rettsvernshevd. Kjennelsen er avsagt under dissens 4-1. Spørsmålet var om en kjøper av fast eiendom som ikke hadde tinglyst sitt erverv, hadde oppnådd rettsvern overfor selgerens kreditorer gjennom å ha eid og brukt eiendommen i hevdstid, 20 år.

Det følger av tinglysingsloven § 20 første ledd at en tinglyst rett i fast eiendom i kollisjonstilfeller går foran en rett som ikke er tinglyst. Et unntak fra dette fremgår av hevdsunntaket i tinglysingsloven § 21 andre ledd andre punktum. Spørsmålet var

derfor om det er grunnlag for å oppstille et unntak for selvstendig rettsvernshevd fra prioritetsregelen i § 20, enten gjennom en tolkning av hevdsunntaket i § 21 andre ledd andre punktum, eller eventuelt på ulovfestet grunnlag.

Flertallet (Steinsvik, Bergsjø, Falkanger og Skoghøy) drøfter dette grundig i avsnitt 28-72. Flertallet kom til at rettserverv ved avtale må likestilles med rettserverv ved hevd og følgelig har rettsvern mot kreditorbeslag uten tinglysing. Forutsetningen er at hevdsvilkårene er oppfylt. Dette innebærer at erververen må ha hatt rådighet over eiendommen og utøvd denne i full hevdstid.

Men det gjelder ikke et selvstendig vilkår om god tro da det dreier seg om en lovlig adkomst. Man kan merke seg at Høyesterett ikke tok stilling til hvor langt selvstendig rettsvernshevd også kan påberopes overfor en senere godtroerhverver (avsnitt 72).

Mindretallet (Noer) kom til at eventuelle endringer i den avgrensningen som følger av en naturlig forståelse av loven, bør foretas av lovgiver. Mindretallets standpunkt er det samme som tingretten og lagmannsretten kom til.

Kjennelsen er viktig, da det nå er slått fast at rettsvern kan oppnås ved selvstendig rettsvernshevd.

Salær:

Advokatens timelister og taushetsplikt

Det følger av **salærforskriften § 5** at forsvarer skal innlevere arbeidsoppgave på skjema fastsatt av Justisdepartementet. Andre ledd angir hva arbeidsoppgaven skal inneholde, mens tredje ledd gir salærfastsettende myndighet adgang til å kreve slik dokumentasjon som er nødvendig for å vurdere sakens omfang, se Justisdepartementets veileder til salærforskriften, publisert 1. januar 2020, punkt 5.2.

Salærforskriften inneholder ikke noe absolutt krav om innlevering av løpende timelister. Det avgjørende er om den informasjonen som er gitt, totalt sett gir mulighet til å bedømme tidsbruken, jf. salærforskriften § 7 første ledd.

I Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 30. august 2021 - **HR-2021-1758-U** - har ankeutvalget uttalt seg om timelister er underlagt taushetsplikt, og om de i så fall ikke kan kreves fremlagt av salærfastsettende myndighet.

Ankeutvalget kom til at fremleggelse av timelister i forbindelse med fremsettelse av salærkrav i utgangspunktet *ikke* vil være i strid med advokatens taushetsplikt. Slik fremleggelse vil tvert imot være godt egnet til både å underbygge og kontrollere forsvarers salærkrav. Ankeutvalget uttalte i avsnitt 16 og 17:

«Salærkrav fra en offentlig oppnevnt forsvarer er et vederlags-

krav mot oppdragsgiver. Det er ingen andre enn salærfastsettende myndighet som etter salærforskriften har innsyn i salærkravet med vedlegg, jf. bl.a. HR-2018-109-A avsnitt 31. I salærsammenheng er verken eksistensen av klientforholdet eller omfanget av arbeidet med saken omfattet av advokatens taushetsplikt. Som allerede nevnt skal salærfastsettende myndighet tvert imot kontrollere at salæret gjelder faktisk medgått tid, og at tidsbruken har vært rimelig og nødvendig ut fra sakens omfang og kompleksitet.

At opplysninger som i andre sammenhenger er underlagt taushetsplikt, kan brukes overfor oppdragsgiver, innebærer at forsvarer kan fremlegge opplysningene for salærfastsettende myndighet – her lagmannsretten – i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle opplysningsplikten i salærforskriften eller dokumentasjonsplikten fastsatt i medhold av denne.»

NB! De løpende timelistene kan være ført på en slik måte at de inneholder opplysninger som går ut over det som er relevant og nødvendig for å fastsette forsvarers salær. Timelisten vil for eksempel kunne inneholde advokatens råd og vurderinger til klienten, se for eksempel Rt-2012-868 avsnitt 15. Slike opplysninger vil advokaten med grunnlag i taushetsplikten ha rett og plikt til å fjerne før timelistene fremlegges for retten.

EFTA-domstolen:

EØS-stridige bosteds- og nasjonalitetskrav

EFTA-domstolen avsa 15. juli 2021 dom mot Norge i sak E-9/20. Saken gjaldt bosteds- og nasjonalitetskrav for styremedlemmer, daglige ledere og stiftere i aksjeloven § 6-11, allmennaksjeloven § 6-11 og § 6-36 og finansforetaksloven § 7-5 og § 8-4 (5).

Retten ga ESA delvis medhold i at Norges bosteds- og nasjonalitetskravene strider mot etableringsretten etter EØS-avtalen artikkel 31, og at dette utgjør et traktatbrudd.

Den omtvistede lovgivningen består i at daglig leder og minst halvparten av styremedlemmene skal være bosatt i Norge. Det er gjort unntak for statsborgere i EØS-stater, som også er bosatt i en EØS-stat. Men domstolen kom til at EØS-borgere som ønsker å etablere et aksjeselskap hvor daglig leder og minst halvparten av styremedlemmene ikke er bosatt i EØS-området, blir forhindret fra å utøve etableringsfriheten, jf. sak C-299/02 *Kommisjonen mot Nederland* avsnitt 32.

Når det gjaldt spørsmålet om de norske restriksjonene kunne rettferdiggjøres, slik som Norge anførte, kom domstolene til at kravene ikke var gjennomført på en konsekvent og systematisk måte. Se nærmere om dommen i *EuroRett nr. 12/2021*.

Barnerett: Rettsforlik

om delt bosted ved beregning av barnebidrag

Sivilombudets sak **SOM-2021-99** gjaldt spørsmålet om et rettsforlik om delt bosted skal legges til grunn ved beregningen av barnebidrag i et tilfelle der barnet primært oppholder seg hos den ene forelderen. Når foreldrene har avtalt delt bosted etter barneloven § 36, skal barnebidraget fastsettes etter «særlige regler», jf. § 71 og forskrift om fastsetjing og endring av fostringstilskot § 8.

I tilfellene hvor partene er enige om at det ikke foreligger delt bosted, kan dette legges til grunn dersom begge partene skriftlig bekrefter eller erklærer at delt bosted ikke blir praktisert, se SOM-2010-2901 og rundskriv R55-02-FOR, kommentar til § 8.

Dersom kun den ene av foreldrene hevder at avtalen om delt bosted ikke blir praktisert, gir rundskrivet anvisning på at NAV må foreta en konkret vurdering av om barnet har delt bosted i relasjon til bidragsfastsettelsen. Ved denne vurderingen er spørsmålet ikke først og fremst hvor mye tid barnet tilbringer hos hver av foreldrene, men om avtalen om delt bosted, det vil si avtalen om felles avgjørelsesmyndighet, fortsatt må anses å bestå.

Dersom NAV skulle finne det sannsynlig at barnet ikke har delt bosted, slik at forskriften § 8 ikke gjelder, betyr ikke det at rettsforliket blir satt til side, men at rettsforliket ikke legges til grunn i bidragsberegningen. Rettsforliket er bindende for partene inntil annet er avtalt eller fastsatt i nytt rettsforlik.

Sivilprosess:

Bevistilgang I

Enhver har plikt til å stille til rådighet som bevis gjenstander vedkommende har hånd om, jf. tvisteloven § 26-5. Bestemmelsen må sees i sammenheng med blant annet tvisteloven § 21-5 om allmenn forklarings- og bevisplikt.

I **HR-2021-1677-F** var spørsmålet om fremleggelsen var omfattet av unntaket i tvisteloven § 22-5 om bevisforbud og bevisfritak for betroelse til blant annet advokater. Materialet som krevdes fremlagt, inneholdt opplysninger som var innhentet fra tredjemann. Det var imidlertid omfattet av unntaket i § 22-5. I HR-2018-104-A avsnitt 27 heter det:

«Uttrykket «noe som er betrodd dem i deres stilling» omfatter etter Høyesteretts praksis alt det «advokaten i egen-skap av sitt yrke og som ledd i et klientforhold innhenter eller får tilgang til på vegne av klienten», jf. Rt-2006-1071 avsnitt 21-22. Dette dekker også den omstendighet at det eksisterer et klientforhold, klientens identitet, timelister og annet som direkte eller indirekte kan gi grunnlag for slutninger om den kontakten advokaten har eller har hatt med klienten og andre i anledning oppdraget.»

Det fremgår her at opplysninger advokaten i anledning av oppdraget har innhentet fra «andre» på vegne av klienten også er omfattet av unntaket i § 22-5. Begjæringen om bevisatilgang ble ikke tatt til følge. Men § 22-5 begrenser bare *tilgangen* til det etterspurte materialet. I saken hadde et borettslag begjært bevisatilgang rettet mot et dokument utarbeidet av entreprenøren og en arkitekt. Uttalt at § 22-5 ikke begrenset borettslagets adgang til arkitekten eller å stille arkitekten spørsmål om prosjektet, jf. Rt-2006-1071 avsnitt 22.

Sivilprosess:

Bevistilgang II

Borgarting lagmannsretts rettskraftige kjennelse **LB-2020-147698** gjaldt tvist om tilgang til bevis i forbindelse med erstatningssøksmål for tap som følge av ulovlig prissamarbeid.

Posten Norge AS og en rekke datterselskaper hadde gått til erstatningssøksmål mot en rekke europeiske lastebilprodusenter. Søksmålet hadde bakgrunn i EU-kommisjonens vedtak om ulovlig prissamarbeid i den såkalte Trucks-saken, der lastebilprodusentene var blitt bøtelagt for brudd på konkurransereglerne i TEUV artikkel 101 og EØS-avtalen artikkel 53.

Konkret gjaldt bevisvisten om de ankende parter kunne pålegges å legge frem EU-kommisjonens varsel om vedtak – Statement of Objections.

Lagmannsretten kom til at det ikke var grunnlag for å avskjære beviset i medhold av tvisteloven § 22-3 om forvaltningsmessig taushetsplikt. Lagmannsretten la i den forbindelse til grunn at artikkel 16 a i EU-forordning 773/2004, som er inntatt i EØS-avtalen og gjelder som forskrift, ikke innebærer taushetsplikt for Statement of Objections i et slikt erstatningssøksmål som Posten hadde anlagt.

Lagmannsretten kom videre til at beviset oppfylte tvistelovens krav til relevans. Basert på den EØS-rettslige lojalitetsplikten var lagmannsretten av den oppfatning at tvistelovens bestemmelser om bevisforbud og bevisfritak på dette området må utfylles med et krav om interesseavveining. Interesseavveiningen innebærer at hensynet til saksøkers behov for beviset, må veies opp mot de negative følger framleggelse kan få for lempningsinstituttet og Kommisjonens etterforskning.

Heller ikke en slik konkret interesseavveining ga imidlertid grunnlag for å avskjære beviset. (Fra sammendraget i Lovdata).

Boligrett: Husleietvistutvalgets virkeområde utvidet til hele Norge

Fra 1. september 2021 har Kommunal- og moderniseringsdepartementet utvidet virkeområdet til Husleietvistutvalget, jf. husleieloven § 12-5, til å gjelde hele Norge. Frem til 1. september har virkeområdet «bare» omfattet Oslo og Trøndelag, samt enkelte kommuner i Vestland og Vi-

ken. Endringen innebærer at mange leietagere og utleiere nå slipper å ta boligtvister til forliksrådet, som normalt er dyrere enn å ta saken til Husleietvistutvalget. Husleietvistutvalget er et domstollignende tvisteløsningsorgan som behandler tvister om leie av bolig etter husleieloven.

Forvaltningsrett: Tolkningen av offentlighetsloven § 18 (unntak for rettssaksdokument)

Sivilombudet har i uttalelse **SOM-2021-1908** tatt stilling til rekkevidden av offentlig-hetsloven § 18, som gir adgang til unntak fra innsyn i dokumenter som et organ har utarbeidet eller mottatt som part i en rettssak. Hverken ordlyden i § 18 eller øvrige rettskil-

der sier noe om adgangen til innsyn i dokumenter som tematisk er tilknyttet en rettssak der forvaltningsorganet var part, men som er utarbeidet etter at rettssaken er avsluttet.

Men ombudet kom til, etter en gjennomgang av rettskildene, at dokumentet

må være utarbeidet i anledning en konkret rettssak. Det er ikke tilstrekkelig for å oppfylle vilkårene i offentlighetsloven § 18 at et dokument kun tematisk er tilknyttet til eller relevant for en tidligere eller forventet rettssak.

EMD: EMDs dom i Holshipsaken

EMDs dom 10. juni 2021 – **EMD-2017-45487** – gjaldt spørsmålet om Norge hadde krenket forsamlings- og foreningsfriheten etter EMK artikkel 11 fordi Høyesteretts plenumsdom **HR-2016-2554-P** (dissens 10-7) slo fast at Norsk Transportarbeiderforbunds (NTFs) boikott mot det danske spedisjonsfirmaet Holship var ulovlig.

Bakgrunnen for saken var at NTF hadde tilbudt losse- og lastetjenester til alle brukerne av Drammen Havn, og hadde

en fortrinnsrett til å tilby disse tjenestene gjennom en tariffavtale med NHO. Holship var ikke med i NHO og ville bruke egne fast ansatte losse- og lastearbeidere med tariffavtale. NTF satte da i gang med internasjonal boikott av Holship for å «tvinge» dem til å bruke NTFs losse- og lastearbeidere.

LO tapte saken da EMD fant at EMK art.11 ikke var krenket, og Norge ble frifunnet. EMD la imidlertid til grunn at en boikott som i denne saken, var omfattet

av EMK art.11. Høyesterett lot dette spørsmålet stå åpent.

Dommen er prinsipiell når det gjelder forholdet mellom EU/EØS-retten og grunnleggende rettigheter etter EMK, blant annet når det gjelder den såkalte «Bosphorus-presumsjonen». Selv om LO tapte, må det nok legges til grunn at uttalelser fra EMD har styrket fagforeningenes aksjonsrettigheter i Norge og Europa. Dommen er grundig omtalt i *EuroRett nr. 11/2021*.

Vegtrafikkrett: Nytt rundskriv fra Riksadvokaten

Riksadvokaten publiserte 30. august 2021 et nytt rundskriv **RA-2021-2**, som gjelder vegtrafikkovertridelser - bøtesatser, beslag av førerkort mv. Rundskrivet erstatter rundskriv RA-2009-3. Det nye rundskrivet er konsentrert om standardisering av bøtesatser ved trafikkovertridelser for de lovbrudd det er mange av (masseovertridelser), og som ikke kan avgjøres ved forenklet forelegg.

Det er i slike saker gjennomgående lite rom for skjønn. Tabellen med bøtesatser er videreført. Tapsforskriften (førerettforskriften) og forskrift 19.09.2003 nr. 1164 om prikkbelastning omhandles ikke i rundskrivet. Men tapsforskriften omhandler ikke midlertidig tilbakekall av førerett («beslag») etter vegtrafikkloven § 33 nr. 3, og retningslinjene for dette er videreført i punkt IV. Rundskrivet gjelder fortsatt bare for påtalemyndighetens ansvarsområde.

Konkursrett: Saksøkende kreditor kan ikke pålegges

å stille sikkerhet overfor boet for et eventuelt sakskostnadsansvar

Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 31. august 2021 - **HR-2021-1765-U** - har avklart et spørsmål vedrørende forståelsen av **konkursloven § 118 andre ledd**. Bakgrunnen for saken var at tingretten påla en fordringshaver i forbindelse med et søksmål å stille sikkerhet overfor et konkursbo med hjemmel i § 118 andre ledd.

Ankeutvalget kom til at det ikke var en slik adgang, se avsnitt 17- 34. Ved saksanlegg fra enkeltfølgende kreditor med hjemmel i § 118 andre ledd er det vedkommende kreditor - og ikke boet - som har saksomkostningsansvaret overfor motparten. Det er derfor ikke adgang til å pålegge saksøkende kreditor å stille sikkerhet overfor boet for et eventuelt sakskostnadsansvar. Tingretten hadde følgelig pålagt saksøkeren å stille sikkerhet for et beløp som boet ikke kunne kreve sikkerhetstillelse for.

Strafferett: Ankenektelse hvor domfellelsen i hovedsak bygger på troverdighetsvurderinger

Dersom en domfellelse, for eksempel i voldtekssaker, i hovedsak bygger på troverdighetsvurderinger, bør lagmannsretten være tilbakeholden med å nekte anken fremmet. Illustrerende her er Høyesteretts ankeutvalgs avgjørelse **HR-2020-2287-U** avsnitt 13, hvor det heter:

«Hverken for post I eller post II foreligger det avgjørende tekniske bevis. I hovedsak bygger tingrettens domfellelse etter disse to postene på troverdighetsvurderinger. Det er ikke tvilsomt

at de fornærmedes forklaringer understøtter hverandre, og at de også – slik både tingretten og lagmannsretten fremhever – understøttes av enkelte andre bevis. Langt på vei dreier det seg likevel om en sak hvor ord står mot ord, og hvor muntlig og umiddelbar bevisføring vil være nødvendig for å kunne foreta en reell overprøving av tingrettens dom. Først da vil As innvendinger mot tingrettens bevisvurdering kunne behandles på en forsvarlig måte.»

JUS – Juristenes utdanningsenter

Årlige kurs både «live» og på stream

De tradisjonsrike årlige oppdateringskursene er tilbake i fysisk utgave. Du kan også delta via livestream. Alle livestreamer av årlige kurs nå er inkludert i abonnementet på JUS Digital.

DET ÅRLIGE FAMILIE- OG ARVERETTSKURSET

Gjennomgang av ny lovgivning og relevant praksis, og fokus på internasjonal privatrett som blir behandlet av Katrine Kjærheim Fredwall. Advokat Vidar Brobakken tar for seg skattespørsmål i forbindelse med skifte.

Tid: 20. oktober **Pris:** 4300 kroner **Sted:** Oslo

DET ÅRLIGE KURSET I COMPLIANCE

Dypdykk i åpenhetsloven og gjennomgang av hvordan den vil påvirke compliance-arbeidet for norske virksomheter. Gjennomgang av rettspraksis fra siste år. Finanstilsynet vil gjennomgå hvilke saker de har prioritert i 2021.

Tid: 21. oktober **Pris:** 4300 kroner **Sted:** Oslo

DET ÅRLIGE BOLIG- OG EIENDOMS-RETTSKURSET

Oppdatering innenfor rettsområdet og en dypere innsikt i enkelte temaer som ny eiendomsmeglingslov, hybridisering og digitale møter. Også fokus på utleie av bygg under oppføring med blick på endringsretten.

Tid: 21. oktober **Pris:** 4300 kroner **Sted:** Oslo

DET ÅRLIGE PENSJONSRETTSKURSET

Her belyses pensjonsrettslige spørsmål, nytt i pensjonsretten og ny rettspraksis. Utredningen om en mulig ny AFP-ordningen i privat sektor gjennomgås, lovforslaget om pensjon fra første krone, samt en oversikt over hvilke pensjonsordninger vi har etter pensjonsreformen.

Tid: 17. november **Pris:** 4300 kroner **Sted:** Oslo

DET ÅRLIGE AJOURFØRINGSKURSET

Oppdateringen av rettspraksis og nye lover og regler er delt opp med en sesjon på hver av de to dagene, samt foredrag om barnevern og arbeidsrettslige problemstillinger knyttet til oppsigelse. Videre behandles dommerens forventninger til advokatene ved gjennomføring av en hovedforhandling, samt EØS-rett og aktuell kontraktsrett.

Tid: 29.-30. november (Oslo) og 22.-23. november (Tromsø) **Pris:** 6950 kroner

PS: De oppgitte prisene er for medlemmer av Advokatforeningen.

Christel Søreide i Wiersholm holder foredrag på det årlige pensjonsrettskurset.

Forfattere: Ola Mestad og Dag Michalsen
Forlag: Universitetsforlaget 2021
Antall sider: 1529
Pris: 1499 kroner

Grunnloven Historisk kommentar-utgave 1814 – 2020

Boken er «både en oppdatert lovkommentar som tar med hele grunnlovsrevisjonen i 2014, og en forklaring av Grunnloven, slik den har vært, med den bakgrunn, alle dens endringer og kontinuiteten fra 17.mai 1814 til utgangen av 2020», ifølge forlaget.

For eksempel behandles § 94 (om frihetsvernet) over 33 sider av jusprofessor Anders Løvlie.

Forfatter: Magnus Matningsdal
Forlag: Fagbokforlaget, 2021
Antall sider: 614
Pris: 769 kroner

Norsk spesiell strafferett, 3. utg.

Første utgave av boken kom ut i 2010, andre i 2016, og den tredje er ajourført pr. 1. oktober 2020, og kom ut i år, fem år etter at straffeloven 2005 trådte i kraft. Boken er oppdatert med mye nye rettspraksis fra Høyesterett om

Han innleder med den historiske bakgrunnen for paragrafen, forteller om tilblivelsen og utviklingen, viser til rettspraksis, EMD, og går i detalj om hvert enkelt ledd. Til slutt sammenfatter han hele den 106 år lange perioden slik:

«Den som skal klargjøre innholdet i frihetsvernet må være årvåken, herunder være bevisst tilblivelsesprosessen og norske verdioppfatninger. Grunnlovsvernet har en betydelig internasjonal slagside, og det «springende punkt» er derfor i mange tilfelle hva som følger av det internasjonale vernet. Samtidig har bestemmelsen en iboende selvstendighet. Fremtidige grensespørsmål må håndteres ut fra og kunne forankres i bestemmelsens tilblivelse; den som vil gjøre seg kjent med frihetsvernets innhold i dag må også kjenne dets historie.»

Også tidligere, opphevede paragrafer har fått plass.

tolkningen av den nye loven og fremtidig straffnivå, skriver Matningsdal i forordet.

Boken behandler de fleste sentrale straffebudene i straffeloven, og det vises til både tidligere rettspraksis og nyere avgjørelser knyttet til hvert enkelt straffebud. Lovgivers synspunkter om straffnivået kommenteres også.

Boken har et saksregister med stikkord til rettsavgjørelser der temaet har vært alt fra tap av arverett, metanolholdig sprit, lydopptak som bevis, kjedehele-ri, nødverge, samfunnsstraff og rettsvillfarelse, for å nevne et lite utvalg. Boken har også et domsregister.

Forfattere: Jon Svedrup Efstestad og Camilla Selman
Forlag: Universitetsforlaget 2021
Antall sider: 416
Pris: 699 kroner

Taushetsplikt i forvaltningen

«Hensikten med denne boka er å imøtekomme et behov for en oversiktlig, helhetlig og grundig

oppslagsbok om taushetsplikten», skriver forfatterne Efstestad (konstituert tingrettsdommer i Oslo) og Selman (kommuneadvokat i Oslo).

Hva vil det si å ha taushetsplikt? Hvilke unntak finnes? Hva kan deles av taushetsbelagte opplysninger? Dette er noen av spørsmålene boken tar mål av seg til å svare på.

«Boken har utførlige henvisninger til uttalelser fra lovavdelingen, Sivilombudsmannen, rettspraksis og juridisk litteratur», skriver forlaget.

– Som advokater er vi kanskje litt skarpe i kantene. Jeg synes det er fint å ta i bruk min kreative side, og jobber også med en roman, sier Elisabeth Njosen. Hun tok et skrivekurs da hun flyttet til Hemsedal.

Nabokrangler i bokform

– Å ha gode naboer er som å vinne i Lotto hver dag, sier advokat Elisabeth Njosen.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Advokat Elisabeth Njosen byttet ut et småstressende byliv med åpne vidder og fjell da familien for ti år siden flyttet fra Lambertseter til Hemsedal.

– Den eneste køen jeg står i nå, er bak en og annen traktor, forteller hun.

Hun er forfatter av boken Nabokonflikter, reglene for naboeiendommer og boligselskaper.

Målgruppen for boken er advokater, eiendomsmeglere og jurister, men egentlig alle som har en bolig, forteller hun.

– Jeg tar opp de mest sentrale områdene innenfor plan- og bygningsloven, tvangsfullbyrdsloven, naboloven, eierseksjonsloven og borettslagsloven, og mener at jeg berører nesten alle tenkelige konflikter som kan oppstå mellom naboer. Et mål har vært å skri-

– Fjellet og naturen var en viktig grunn til at vi flyttet hit, forteller Elisabeth Njosen. Her på Venåshovda. Foto: Privat

På Høllekølten med familiens hund Kira, en islandsk fårehund. Foto: Privat

ve den så lettfattelig og gjøre boken så oversiktlig at den treffer alle, sier Njosen.

Nabokonflikter øker i omfang, forteller hun.

– En undersøkelse fra DNB viste at tre av ti nordmenn har kranget med naboer, og at så mange som femten prosent har flyttet på grunn av dårlige naboerforhold.

KLARSPRÅK-FAN

Hun har anstrengt seg for å bruke et enkelt språk som er tilgjengelig også for ikke-jurister.

– At advokater skal skrive lettfattelig og forståelig er en sak jeg brenner for. Min intensjon har vært å lage et oppslagsverk som skal kunne leses av alle, samtidig som innholdet skal være på høyde med annen juridisk litteratur.

Boken inneholder også informasjon om relevante forarbeider og rettspraksis, og er delt i tre.

Den første delen tar for seg juridiske floker som kan oppstå i alle boligtyper, for eksempel knyttet til vegetasjon og grensemerking, byggearbeider, dyrehold, bråk og trakassering, forsøpling, og temaer som trampoliner og barns skadeverk.

Del to omhandler regelverket internt i borettslag, sameier og boligaksjeselskaper, med temaer som godkjenning av ny eier, bruksoverlatelse, vedlikeholdsplikt, boligselskapets vedlikeholdsplikt, manglende betaling av felleskostnader og utkastelse.

Del tre er viet konflikthåndtering, og her berøres blant annet mislighold, feilparkering og høye trær.

– Siste del av boken kan være veldig nyttig. Her gir jeg råd om hvordan problemene kan løses for å unngå kranget, eller hvordan du kan gå frem hvis naboer for eksempel har et veldig høyt tre som du gjerne vil ha vekk. Jeg gir tips og råd, også om hvordan du kan unngå at naboerforholdet ødelegges for alltid.

LIKER Å FOREBYGGE

Hun vil gjerne bidra til at folk unngår nabokonflikter.

– Man lever mer behagelig dersom man slipper å irritere seg hver dag. Jeg er med årene blitt mer og mer interessert i å jobbe forebyggende. Jeg blir for eksempel veldig glad hvis par som skal skilles kommer til meg sammen, i stedet for å krangle hver for seg. Det er lurt å opptre på en måte så man unngår konflikter i fremtiden, sier hun.

Advokatkontoret hennes ligger på Gol, som er knutepunktet i Hallingdal.

– Det var to andre advokater på Gol da jeg startet, og det er advokater på Nesbyen og på Ål, og en del «hytteadvokater» som vi kaller dem, som har hytter i Hallingdal. Noen av dem har begynt med klientmøter her.

TURISTBYGDA HARDT RAMMET

Hemsedal er ett av stedene i Norge som ble hardest rammet under nedstengningen.

– Det ble plutselig veldig mange arbeidsledige. Fra 12. mars og ut april i fjor fikk jeg kun to telefoner med nye oppdrag. Men så tok det av igjen i mai, og 2020 ble faktisk mitt beste år siden jeg startet for meg selv i 2011.

Hun driver blant annet med eiendomssalg og straff, og er fast bistandsadvokat.

– Til å begynne med hadde jeg en veldig allsidig praksis, men er etter hvert blitt mer spisset inn mot bistandsadvokat-jobbing, samt innen familie-, arv- og eiendomsrett. Jeg har også hatt mange nabokonflikt-saker.

Njosen er opprinnelige fra Kongsvinger, og har jobbet i NHO, i advokatfirmaet Langseth & Co, i Nes kommune og i NBBL. •

Nabokonflikter

Reglene for naboeiendommer og boligselskaper

Forfatter: Elisabeth Njosen

Forlag: Cappelen Damm Akademisk, 2021

Antall sider: 301

Pris: 499 kroner

– I en rettsstat skal ikke uskyldige stemples som drapspersoner, sier Katrine Holter.

– Det gjør alltid sterkt inntrykk når en tiltalt som er frifunnet for straff, likevel **blir stemplet som en forbryter**

- Pågripelsen i Birgitte Tengs-saken har ført til ny debatt om ensrettingsprinsippet.
- Tiden har løpt fra dagens ordning, som fremstår som nærmest ubegripelig for publikum, sier advokat Halvard Helle.
- Vi trenger en ordning som ikke undergraver tiltaltes frifinnelse, mener førsteamanuensis Katrine Holter.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

1997 ble fetteren i Birgitte Tengs-saken frifunnet for drapet på sin kusine, men likevel dømt til å betale 100.000 kroner i erstatning til hennes foreldre.

Kravet ble senere ettergitt, men dommen er ikke opphevet.

I begynnelsen av september innkalte politiet fetteren og hans advokat Arvid Sjødin til et møte. Der ble det klart at fetteren basert på DNA-bevis er utelukket fra etterforskningen i sin helhet.

Etter dagens straffeprosesslov kan tiltalte i straffesaker bli frikjent for straff, men samtidig bli dømt til å betale erstatning til fornærmede dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at vedkommende har begått den skadevoldende handlingen.

OPPSTÅR NYE TRAGEDIER

– Det er ingen tvil om at dette utfordrer uskyldspresumsjonen som både er nedfelt i Grunnloven § 96 andre ledd og i EMK artikkel 6. Ut fra høyesterettspraksis og rettspraksis etter EMD, kreves det at man i begrunnelsen for å

idømme erstatning, ikke tilskriver vedkommende straffeskyld. Det er klart at dette er en øvelse som for publikum fremstår som uforståelig, sier Halvard Helle.

Han er partner i Schjødt, og leder Advokatforeningens lovutvalg for straffeprosess og strafferett.

Katrine Holter, førsteamanuensis ved Politihøgskolen, synes rettstilstanden er problematisk.

«Vi vet hvem den skyldige er, vi kan bare ikke bevise det», mener hun er det etterlatte budskapet for alle som ikke er jurister.

– Noe av det verste som kan skje et menneske, er jo at en nærstående person blir angrepet og drept. Og det er nettopp det forkastelige ved denne handlingen, som også gjør at det oppstår en ny tragedie hvis rettssystemet knytter feil gjerningsperson til ugjerningen, understreker Holter.

FORESLO NY ORDNING

I 2016 foreslo straffeprosesslovutvalget å innføre et ensrettingsprinsipp,

der frifinnelse i straffespørsmålet automatisk skulle lede til frifinnelse i erstatningsspørsmålet.

– Som et kompenserende element for å ivareta hensynet til fornærmede, foreslo utvalget at det skulle opprettes en statlig garantiordning for fornærmedes erstatningskrav i tilfelle frifinnelse. Dermed ville staten betale erstatningskravet som tiltalte skulle dekket i tilfelle domfellelse. På denne måten ville man i større grad ha vært i stand til å tilfredsstille hensyn på begge sider, påpeker Helle.

Forslaget møtte likevel kritikk fra flere hold, og er foreløpig ikke videreført.

Han har inntrykk av at den økonomiske belastningen en slik garantiordning ville medført for staten, var en del av begrunnelsen for å legge forslaget på is.

– Det er svært uheldig at Justisdepartementet i 2016 ikke grep den anledningen man hadde til å endre ordningen. Økonomisk sett ville nok dette ha spilt svært liten rolle.

Beløpene vil stort »

Advokat Halvard Helle vil ha forslaget til ny straffeprosesslov opp av skuffen, der det har samlet støv i om lag fem år.

Straffeprosess etter klipp-og-lim-metoden

Halvard Helle er skuffet over at en samlet gjennomgang av straffeprosessloven ennå ikke er fremlagt.

Det har pågått et langvarig arbeid med straffeprosessutvalgets innstilling som ikke har ført til noe som helst, bortsett fra enkeltstående endringer knyttet til for eksempel ankesilingsinstituttet, og noen andre temaer etter klipp-og-lim-metoden. Men selve forslaget har aldri kommet seg ut av skrivebordsskuffen.

Helle mener det er grunn til å stille spørsmål om hva som egentlig er den underliggende forklaringen på at departementet ennå ikke har klart å fremme en proposisjon til Stortinget.

– Sett fra utsiden så ligger dette arbeidet brakk, og det blir mer og mer påfallende for hver dag som går.

Han mener også det kan være problematisk at måten krenkelser av uskyldspresumsjonen håndteres på, spriker fra sak til sak.

– Et grunnleggende problem er jo at uskyldspresumsjonen settes under press. Man har ennå ikke fått en festnet praksis for hvilke konsekvenser det kan få dersom tingretten eller lagmannsretten har gått for langt i å konstatere straffeskyld, med det resultat at uskyldspresumsjonen er krenket. Domstolenes måte å reparere menneskerettsbrudd på, er forholdsvis utilgjengelig for vanlige folk, understreker Helle.

”

Hvis retten får adgang til å unnta erstatningen fordi de tror at fornærmede lyver, så åpner man for spekulasjoner om skyld i de tilfellene erstatningen ikke blir unntatt.

sett vært så små at de ville stått i et klart misforhold til betydningen av de prinsippene som settes i spill i hver eneste sak der dette skjer. Det gjør alltid sterkt inntrykk når en tiltalt som er frifunnet for straff, likevel blir stemplet som en forbryter på grunn av erstatningskravet, sier Helle.

IKKE ERSTATNING VED LØGN

Straffeprosesslovutvalgets forslag hadde enkelte krevende sider, mener Katrine Holter.

— Lovutvalget antydte at retten skulle kunne unnta fornærmedes krav på erstatning, i tilfeller der det var klart at fornærmede har løyet om det straffbare forholdet. Dette unntaket mener jeg er det mest problematiske med forslaget, sier Holter.

— Hvis retten får adgang til å unnta erstatningen fordi de tror at fornærmede lyver, så åpner man for spekulasjoner om skyld i de tilfellene erstatningen ikke blir unntatt. For å hindre at gjerningspersonen klistres til handlingen, må fornærmede få en absolutt garanti på erstatning i tilfeller der tiltalte frifinnes. Da kan det ikke trekkes noen videre konklusjoner av erstatningen enn at det ble tatt ut en tiltale i en sak der retten ikke fant grunnlag for å domfelle, forklarer hun.

Holter er klar over at dette kan føre til tilfeller der fornærmede får erstatning fra staten på bakgrunn av falske anklager. Dette mener hun at vi allerede har en løsning for.

— I saker der det kan bevises ut over enhver rimelig tvil at fornærmede har løyet, så kan påtalemyndigheten ta ut en ny tiltale mot fornærmede. Staten bør kunne kreve erstatningen tilbake hvis fornærmede blir dømt i den nye straffesaken, understreker hun. •

– Tengs-saken viser at retten til ny ankebehandling er en grunnleggende rettighet som ikke oppfylles med den skriftlige ankebehandlingen som silingsordningen legger opp til, sier Marius Dietrichson.

– Ankesiling kunne gitt justismord

– Med dagens ankesilingssystem ville fetteren mest sannsynlig blitt straffedømt og nektet anke i Tengs-saken, sier Marius Dietrichson, leder i Forsvarergruppen.

Statistikken tilsier at saken ville ha blitt silt vekk med de anke-reglene vi har i dag. Fetteren ville ha blitt dømt til fengsel, og gjerningsmannen kunne ha vært sikker på at saken ikke ble undersøkt videre.

I 1997 ble fetteren til Birgitte Tengs dømt i tingretten til 14 års fengsel for voldtekt og drap. Dommen ble anket til lagmannsretten. Der ble han frifunnet for straff.

Stortinget vedtok i 2019 å fjerne den ubetingede retten til ordinær ankebehandling av straffesaker som gjelder lovbrudd med strafferamme på mer enn seks års fengsel. De nye ankesilingsreglene har vært gjenstand for sterk kritikk fra flere hold.

– Det kan hende at det som nå kanskje viser seg å bli en av de største rettskandalene i moderne tid, ikke ville ha blitt avdekket. De fleste alvorlige straffesaker slippes ikke inn i lagmannsretten i dag, så den gang ville ordningen kunne ha ført til en ordentlig tragedie for den norske rettsordningen, sier Dietrichson.

I årets seks første måneder har 55,4 prosent av seksårssakene blitt nektet fremmet i Borgarting. I Hålogaland er andelen 50 prosent, i Gulatings 44 prosent og i Eidsivating 52,4 prosent, ifølge Rett24.

Ifølge NRK er de reelle tallene sannsynligvis enda høyere, fordi statistikken ikke regner med saker som bare delvis nektes ankebehandling. •

Vil du være med i et LOVUTVALG?

Det er nå mange ledige verv i Advokatforeningens lovutvalg og disiplinærutvalg. Som medlem i et lovutvalg er du med å påvirke rettsutviklingen, og får inngående kjennskap til nye lovforslag innenfor ditt fagfelt.

Advokatforeningen skal nå besette verv i totalt tretti av foreningens utvalg. Interessante og lærerike oppgaver venter.

Disse lovutvalgene har ledige verv:

- Arbeidsrett
- Asyl- og utlendingsrett
- Bank, finansiering og valuta
- Bygningsrett og reguleringspørsmål
- Energirett, vannkraft, olje og gass
- Erstatningsrett
- Europa- og konkurranserett
- Familierett, arv og skifte
- Fangst, fiskeri og havbruk
- Fast eiendom (tings- og leierett)
- Forsikringsrett
- Forvaltningsrett
- IKT og personvern
- Immaterial- og markedsføringsrett
- Klima- og miljørett
- Konkurs, akkord, panterett, tvangsfullbyrdelse og inkasso
- Reindrift og samerett
- Samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring
- Selskapsrett
- Sivilprosess og voldgift
- Skatterett
- Skjønns-, ekspropriasjons- og vassdragsrett

Følgende disiplinærutvalg har ledige verv (du må være medlem av kretsen):

- Aust- og Vest-Agder, Sør-Rogaland, Haugesund kretser
- Møre- og Romsdal og Trøndelag kretser
- Nord-Norge kretser
- Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark kretser
- Oslo

Følgende andre utvalg har ledige verv:

- Meklingsutvalget
- Menneskerettighetsutvalget
- Bistandsadvokatutvalget

Frist for å melde interesse eller foreslå kandidater er 29. oktober.

Kortfattet forespørsel med kort CV vedlagt i PDF-fil (ikke link) sendes til lovutvalg@advokatforeningen.no

– IKKE RIKTIG AT INGEN HAR TALT ADVOKATENES SAK

Av TERJE BERGEM, senioradvokat i Advokatfirma Melø, Trondheim

Advokatforeningen går i artikkel i Advokatbladet 28.juni i år i sterke ordelag mot Eiendomsmeglingsutvalgets forslag om at advokater ikke lenger kan drive eiendomsmeglingsvirksomhet i kraft av sin advokatbevilling. Her karakteriseres forslaget som «advokatfiendtlig».

Uten lignende karakteristika har også Advokatforeningen publisert en nyhetssak den 24.6.21, der utvalgets forslag får det glatte lag.

Advokatforeningen er særlig kritisk til at utvalget manglet «en representant for advokatene». Dette kan forstås på flere måter;

1) at det ikke var en (eller flere) advokater som medlem i Eiendomsmeglingsutvalget,

2) at det ikke var en (eller flere) advokater representert i utvalget for å tale advokatenes sak.

Leses artiklene nøye, ser det ut til at kritikken primært er knyttet til sistnevnte. Selv om man i en miks av bekymringer for distriktene, grensen mellom advokatoppdrag og eiendomsmegling, endog også frykt for at tjenestene skal bli dyrere, har forsøkt å fremstille hensynet til forbrukerne som den bærende årsaken til at Advokatforeningen er kritiske til forslaget.

Jeg er selv advokat. Og driver eiendomsmegling. Og satt også i Eiendomsmeglingsutvalget. Advokatene var således representert i utvalget.

Det er fascinerende at jeg selv, som advokat, ikke er kritisk til forslaget. Snarere tvert imot, så er forslaget etter mitt klare syn i alles interesse, også advokater som vil drive med eiendomsmegling.

Det er verdt å merke seg at utvalget, der forbrukersiden var tungt representert, er enstemmige i sitt forslag. Det er også fascinerende å registrere at Advokatforeningen synes å jevnføre de foreslåtte endringene, hvor det stilles økte krav til kompetanse, som det samme som at ingen har talt «advokatenes sak».

KOMPETANSEKRAV

Forslaget innebærer utvilsomt en skjerping av kompetansekravene til advokater som vil drive eiendomsmeglingsvirksomhet. For advokater som i dag driver eiendomsmeglingsvirksomhet, og som ønsker å fortsette med dette – dersom forslaget blir vedtatt – så forutsetter jeg at «fagansvarligkurset» er et kurs man vil bestå med glans. I

”

Det umiddelbare etterlatte inntrykket av å lese artiklene, er at nå blir det forbudt, eller «svært vanskelig», for advokater å drive eiendomsmegling. Det er ikke tilfelle.

motsatt fall, dersom man ikke består, eller det er forbundet med voldsomme bestrebelser å bestå, så kan det være et uttrykk for at det er behov for kurset.

Det Advokatforeningen synes å tape av syne er at forslaget, som innebærer krav til skjerpet kompetanse, ikke er unikt for advokater. NOU'en inneholder en lang rekke forslag som skal bidra til å sikre kvaliteten på eiendomsmeglingstjenester, og jeg viser i den forbindelse blant annet til:

- Krav til kurs for fagansvarlige.
- Krav til egnethetsvurdering av eiendomsmeglingsfullmektiger.
- Krav til egnethetsvurdering av oppgjørsmeglingere.
- Krav til at man har bestått eksamen

for man kan arbeide som medhjelper (i dag er kravet at eksamen må tas innen 6 mnd. fra man tiltrer som medhjelper).

NOEN VALGTE Å FORLATE YRKET

I den grad skjerpede krav til kompetanse er et uttrykk for «fiendtlighet» er ikke forslaget bare «advokatfiendtlig», men også «eiendomsmeglerfiendtlig». Det bærende motivet for de ulike forslagene har vært å sikre interessene til kjøper og selger, og samfunnets interesse i en sikker og ordnet eiendomshandel.

Advokatene er ikke alene om en eventuell reise der det stilles skjerpede krav for at man skal kunne drive eiendomsmeglingsvirksomhet. Hele eiendomsmeglingsbransjen foretok den samme reisen i forbindelse med forrige lovrevisjon, ved eiendomsmeglingsloven av 2007. Til stor forferdelse for noen, som deretter valgte å forlate yrket.

Andre vurderte at dette kunne ha en verdi og innrettet seg. I dag tror jeg vi kan slå fast at innføringen av «kompetansekravet» til eiendomsmeglere var fornuftig.

Skal man tro Advokatforeningen vil derimot en skjerping av kravene til advokater, gjøre ting verre. I alle fall for forbrukerne.

- IKKE ADVOKAT-FORBUD

Det umiddelbare etterlatte inntrykket av å lese artiklene, er at nå blir det forbudt, eller «svært vanskelig», for advokater å drive eiendomsmegling. Det er ikke tilfelle. Man kan utmerket megle som advokat, ansvarlig megler, i et foretak med foretakstillatelse, med den kompetansen man har i dag.

Vil man drive egen virksomhet, må man imidlertid søke foretakstillatelse, noe som utløser et krav om at man også har en fagansvarlig som oppfylles visse krav.

Advokatforeningen gjør et uforholdsmessig - og urettmessig - stort nummer ut av at det innføres krav om «foretaksbevilling».

Det kan se ut til at Advokatforeningen leser dette som et krav om at man som advokat må etablere et eget foretak

for å drive eiendomsmegling, og at man deretter må administrere to foretak. Det er ikke riktig. Man kan helt utmerket søke foretakstillatelse for det foretaket man alt driver. Egen klientkonto for eiendomsmeglingsvirksomheten, med tilhørende regnskap som revideres, må man også ha i dag.

En konsekvens av foretaksbevilling er at man dermed også blir ansett som et «eiendomsmeglingsforetak», noe som medfører at internkontrollforskriften kommer til anvendelse. Dette er ett av de sentrale hensynene bak utvalgets forslag.

Advokatforeningen synes på sin side ikke dette er en god idé, det er ikke nødvendig. Selv tror jeg advokater har mye å tjene på at det stilles krav til måten man arbeider på, at rutiner og system for internkontroll struktureres.

Er det rett og slett umoderne å anse regler som skal sikre regeletterlevelse, som overflødige? Er vi, advokater, så suverene, at vi bør gå klar av disse reglene? Jeg tror ikke det.

MANGE ER POSITIVE

Det er ikke bare Advokatforeningen som organiserer advokater som driver eiendomsmegling. Primo juli 2021 mottok jeg nyhetsbrev fra «Eiendomsadvokatenes servicekontor», som organiserer om lag to hundre advokater som driver med eiendomsmegling. De har også lest NOU'en, og etter hva jeg forstår, ovennevnte artikler i regi av Advokatforeningen.

Eiendomsadvokatenes servicekontor oppsummerer sitt syn på eiendomsmeglingsutvalgets forslag slik:

«Vi noterer at Advokatforeningen i sitt nyhetsbrev er sterkt kritisk til lovforslaget og at man kaller det «advokatfiendtlig». Eiendomsadvokatenes Servicekontor er ikke like kritisk til forslaget og deler heller ikke alle analysene av forslaget som Advokatforeningen kommer med (...) Slik vi leser utvalgets innstilling, er formålet med forslaget å styrke internkontrollen og risikokartlegging blant alle som driver eiendomsmegling, noe også advokater bør være opptatt av. At advokater

underlegges samme regime for å sikre best mulig kvalitet for sluttbruker, bør advokater ønske velkommen slik at vi bidrar til å hindre negativt søkelys på advokatstanden for unødvendige feil og mangler.»

Jeg kan ikke annet enn å undres over at en organisasjon, som formodentlig også skal fremme interessene til advokater som driver med eiendomsmegling, i det vesentligste ønsker Eiendomsmeglingsutvalgets forslag velkommen, mens Advokatforeningen (hvor de samme medlemmene formodentlig også er medlem) anser forslaget som advokatfiendtlig.

Det kan også nevnes at Norges Eiendomsmeglerforbund har i overkant av seksti advokater som medlemmer. Også Norges Eiendomsmeglerforbund stiller seg bak utvalgets forslag.

KOMPLISERT JUSS

Avslutningsvis vil jeg kommentere et annet forhold Advokatforeningen tar opp, saker som inneholder «komplisert juss», slik som «innløsning av festetomter» eller «overdragelse mellom nærstående ved skifte» med videre.

Det er et faktum at mange eiendomsoverdragelser inneholder komplisert juss. Av denne grunn er en overvekt av emnene på eiendomsmeglerstudiet juridiske emner.

Av og til er jussen så komplisert at eiendomsmegleren nøyer seg med å peke på problemet, for deretter å sende kunden til advokat. I denne materien oppstår et spørsmål; er slike oppdrag egentlig eiendomsmegling? Eller er det rettshjelp? Eller noe midt imellom?

Dette er et eget spørsmål som ikke er behandlet av eiendomsmeglingsutvalget, selv om Advokatforeningens artikler kan leses som at utvalget mener at slike oppdrag best håndteres av eiendomsmeglere.

Utvalget har ikke tatt stilling til dette. Kanskje håndteres slike saker best av advokater. Har de i tillegg foretakstillatelse til å drive eiendomsmegling, så kan jeg vanskelig se at dette vil gi negative utslag. •

Dette innlegget er tidligere publisert på Advokatbladet.no.

ANNONSE

Finansavisen JUS

For næringslivsfolk og advokater

Glanset fredagsmagasin med fire utgaver

Utgivelser 2021:

28. mai (18. mai)

3. september (24. august)

26. november (16. november)

(Materiellfrist i parantes)

Kontakt Caroline Reed Smith-Meyer
+47 900 15 283 // caroline.smith.meyer@hegnar.no

Finansavisen

– FORSLAGET ER BYGGET PÅ UDOKUMENTERTE PÅSTANDER OM ADVOKATER

Av ANDREAS S. CHRISTENSEN, leder av Advokatforeningens eiendomsmeglingsutvalg

Onsdag 1. september hadde advokat Terje Bergem et innlegg i Advokatbladet der han mener at han representerte advokatene i utvalget som skrev NOU 2021:07.

Det gjorde han ikke.

Hadde advokatene hatt en representant i utvalget, ville de mange negative påstandene om advokatbransjen ha vært imøtegått med lett tilgjengelig statistikk og dokumentasjon. Og lovforslaget ville ha vært ganske annerledes – eller utvalget ville fått en dissens.

Terje Bergem satt i Eiendomsmeglingsutvalget. Han har lang erfaring som fagansvarlig advokat i eiendomsmeglerforetak og ble utnevnt til lovutvalget som representant for Norges eiendomsmeglerforbund.

KONKURRERER MOT HVERANDRE

Hans bakgrunn er helt annerledes enn rollen til privatpraktiserende advokater. Eiendomsmeglerne og advokater har ulike perspektiver og interesser – og konkurrerer mot hverandre i eiendomsmeglermarkedet slik dette fungerer etter dagens lovgivning.

Advokatforeningen kontaktet både Finansdepartementet og Finanstilsynet for å få en representant for privatpraktiserende advokater i lovutvalget. Vi spilte inn en konkret person med tung kompetanse, men fikk ikke gehør.

Advokatforeningen er som kjent sterkt kritisk både til utvalgets forslag, og til dets sammensetning. Vi reagerer sterkt på at Eiendom Norge og Nor-

ges Eiendomsmeglerforbund var godt representert, mens det manglet en representant for privatpraktiserende advokater. Bergem representerte ikke advokatene.

– PRIVATPRAKTISERENDE ER RIMELIGERE

Ett av eiendomsmeglingsutvalgets forslag er at advokater ikke lenger skal kunne drive eiendomsmegling med hjemmel i advokatbevilling.

Eiendomsmegling er et mangfoldig marked. Advokatforeningen mener at mange av oppdragene kan utføres

”

Advokatforeningen ønsker strenge kompetansekrav – også for advokater som skal drive eiendomsmegling. Vi foreslo for lovutvalget at det bør innføres krav om at advokater må ta etterutdanning innen oppgjør før de begynner med oppgjørsoppdrag.

tryggere, enklere og rimeligere av en privatpraktiserende advokat, enn av en eiendomsmegler.

Advokatforeningen frykter at lovforslaget vil svekke tjenestetilbudet for borgerne, og gjøre det unødig komplisert og kostbart å megle de eiendommer som man i dag gjerne velger en advokat for å håndtere.

Vi frykter også at rettsikkerheten ved megling av mer kompliserte saker blir svekket, fordi oppdragene sjeldnere vil bli utført med den brede, juridiske kompetanse som advokater har – og

som eiendomsmeglere naturlig nok mangler.

Blir reglene vedtatt vil det sannsynligvis bli klart færre advokater som påtar seg å megle eiendom, med det resultat at det generelle prisnivået heves.

– MISFORSTÅR MOTSTANDEN

Ingen av disse viktige perspektivene drøftes i utvalgets innstilling. Lovforslaget inneholder på den annen side en rekke negative påstander om advokaters megling av eiendom, uten at påstandene er begrunnet eller dokumentert på noen måte.

Bergem misforstår Advokatforeningens motstand mot lovforslaget. Advokatene er ikke motstandere av «økte krav til kompetanse» for alle som mekler eiendom.

Advokatforeningen arbeider målrettet for, og ønsker, strenge kompetansekrav – også for advokater som skal drive eiendomsmegling. Vi foreslo for lovutvalget at det bør innføres krav om at advokater må ta etterutdanning innen oppgjør før de begynner med oppgjørsoppdrag. Hoveddelen av advokaters eiendomsmegling er nettopp slike oppgjørsoppdrag.

– MINDRE KONKURRANSE

Advokatforeningen reagerer negativt på lovforslagets om at advokatbevillingen ikke lenger skal kvalifisere for å megle eiendom. Forbrukerne får som konsekvens færre tilbydere å velge mellom, og eiendomsmeglerne vil i praksis få mindre konkurranse. Dette gjelder også megleroppdrag som i dag utføres rimeligere og tryggere av advokater.

Bergem har et naturlig behov for å forsvare Eiendomsmeglingsutvalgets arbeid – der han gjorde en god jobb for Eiendomsmeglerforbundet, men ikke for advokatene og brukerne av tjenestene. •

Dette innlegget ble først publisert på Advokatbladet.no.

Advokatetikken har en viktig plass i rettsstaten

Uavhengighet er et grunnleggende krav til advokatrollen. Klienten skal trygt kunne overlate sin sak til advokaten og vite at advokaten alltid vil vurdere saken ut fra klientens beste. Advokaten skal ikke ha andre formål eller skjulte hensikter i sitt oppdrag for klienten. Advokaten skal også være uavhengig av klienten selv.

At advokaten har avstand til klienten, vil ofte være en forutsetning for at advokaten kan gjøre objektive og gode faglige vurderinger. Advokaten må for eksempel våge å gi klienten råd som klienten ikke liker. Tilsvarende er det helt sentralt for advokatrollen at advokaten opptrer med lojalitet til klienten og rettssamfunnet.

I kravet om lojalitet til klienten, ligger at advokaten ikke skal ta hensyn til egne interesser og oppfatninger eller andre utenforliggende omstendigheter, men alltid sørge for å fremme klientens interesse. At advokaten skal utvise lojalitet til rettssamfunnet, innebærer at advokaten gjennom sitt arbeid skal forsvare rettssamfunnet og følge de reglene som er satt som rammer for bistanden til klienten.

Dette kan virke som enkle og klare prinsipper, men det virkelige liv byr på utfordringer. Ikke minst gjelder dette de advokatetiske reglene for interessekonflikter.

Advokatbransjen er i rask ending. Et betydelig utviklingstrekk er at store advokatvirksomheter vokser seg stadig større.

«Reglene for interessekonflikt har blitt viktigere de siste årene som følge av at det blir stadig flere store advokatfirmaer, og reglene er modne for en oppdatering», uttalte Trond Stang, som er leder av Advokatforeningens etikkutvalg, til Advokatbladet tidligere i år.

I disse virksomhetene finner man høyt spesialiserte advokattjenester, så valgmulighetene for visse oppdrag kan være begrenset. I noen oppdrag ønsker også klientene nettopp at flere oppdrag plasseres i samme virksomhet, selv om de kan være innbyrdes konkurrerende.

Skal advokatvirksomheten da følge klientens ønske, eller vil de mulige interessekonflikter som kan oppstå, gjøre uavhengighetskravet umulig å innfri for den enkelte advokat? Og kan det hele løses gjennom «chinese walls», eller fungerer ikke disse i praksis?

Også forsvarsadvokatene kan bli utfordret i spørsmålene om interessekonflikt. Det kan for eksempel være flere tiltalte i en straffesak, og disse ønsker noen ganger å la seg forvare av et felles advokatfirma. Vil det, og bør det, være i overensstemmelse med advokatetikken å påta seg et slikt oppdrag? Eller kan den enkelte advokat også her oppleve situ-

asjoner hvor ens uavhengighet utfordres på måter som truer rettsidealene?

Disse to dilemmaene ble grundig debattert under foreningens representantskapsmøte i september. Leder i foreningen Jon Wessel-Aas innledet om advokatenes ivaretagelse av egen uavhengighet, og overordnet om de ulike hensynene bak reglene om interessekonflikt. Advokat Frode Sulland og advokat Trygve Staff debatterte deretter de aktuelle retningslinjer for forsvarere, mens advokat Jakob Villum og advokat Jarle Kvam drøftet reglene for interessekonflikt i transaksjoner – og da særlig ved håndtering av auksjonssalg av virksomheter.

Det er umulig å gjengi de to spennende debattene med rettferdighet her. Det viktige for meg er her å fastslå hvor viktig det er at slike debatter lever nettopp i et slikt fora, og at det er opp til advokatprofesjonen selv å konkludere på dem.

Det må være advokatene selv som utformer regler for god advokatskikk. Dette er viktig av hensyn til advokatenes uavhengighet, for alternativet er at reglene utformes av staten – som advokatene møter som motpart i retten i svært mange saker.

Det er advokatenes ansvar at reglene tjener det rettsøkende publikum, de som søker advokathjelp. Derfor må vi ha en levende og kontinuerlig debatt rundt reglenes innhold, og vi må sørge for at de gjøres kjent for klienter og samfunnet. Det var på denne bakgrunn vi tok opp reglene rundt interessekonflikt på representantskapsmøtet denne gang, og dette er årsaken til at jeg håper på flere slike debatter fremover.

Og jeg må si; hver gang jeg deltar i, eller lytter til, en debatt rundt advokatetikken, sitter jeg igjen med en økt innsikt i advokatrollens posisjon i rettsstaten. Advokatetikk er mer enn regler for advokaters yrkesutøvelse; de er helt sentrale rettsstatsprinsipper.

MERETE SMITH, generalsekretær

Merete Smith

En enkel kundesjekk er ikke nok.

Advokater må ha kontroll på tre områder for å unngå hvitvasking og sanksjoner fra Tilsynsrådet:

- 1. Risikoanalyse og rutiner (virksomhetstilpasset)
- 2. Kundekontroll (onboarding og løpende kontroll)
- 3. Opplæring (minst årlig - av alle ansatte)

Kjenn Din Kunde dekker alle disse områdene, uten integrasjoner eller konsulentbruk. Alt dokumenteres enkelt ved tilsyn. Utviklet av advokater for advokater.

Sørlandets største advokatkontor (Tofte, med sine 25 ansatte) har benyttet Kjenn Din Kunde siden våren 2021 og daglig leder Elisabeth Slettedal deler gjerne sin erfaring med å bruke en digital AML-løsning.

«Vi opplevde at den nye hvitvaskingsloven i 2018 kompliserte AML-arbeidet ytterligere, og vi brukte veldig mye interne ressurser på AML-arbeidet. Det var vanskelig for hvitvaskingsansvarlig og styret å ha tilstrekkelig oversikt. Etter å ha evaluert alle leverandørene i markedet landet vi på at Kjenn Din Kunde var den beste løsningen av flere grunner.»

Så hvorfor valgte dere Kjenn Din Kunde?

«At en anerkjent advokat er sentral i oppbyggingen av systemet var betryggende, ettersom vi da kunne stole på at de utfordringer advokatbransjen har er ivaretatt i løsningen. Det var også sentralt for oss at løsningen vi valgte var kostnadseffektiv og kunne tas i bruk uten omfattende tilpasninger og konsulentbruk.»

Hvordan har Kjenn Din Kunde hjulpet dere med dette arbeidet?

«Vi er lettet over å ha fått på plass et system som ivaretar pliktene på en så god måte. Hvitvaskingsansvarlig har nå en god oversikt over status på våre kunder, og selve arbeidet med å onboarde kunder og ha løpende oppfølging er mye lettere og oversiktlig. Ved et tilsyn er vi forberedt, og kan enkelt hente frem den nødvendige dokumentasjonen. For oss er det viktig at klientene våre kan stole på at for eksempel kjøpesummen som betales for en eiendom ikke kommer fra straffbare handlinger, sier daglig leder Elisabeth Slettedal.»

Noe av det du får i Kjenn Din Kunde:

Enkel onboarding - Elektronisk legitimering - KYC-spørsmål til sluttkunde - Screening mot internasjonale sanksjonslister (FN, EU, OFAC m.v.) og PEP-lister - Identifisering av reelle rettighetshavere - Løpende kundekontroll - Tilsynsrapport - Bransjerisiko-indikator - Utvidet selskapsinformasjon - Dokumentopplasting (fullmakter, utenlandsk ID, mv).

Nytt tilbud: AML Helsesjekk av advokatfirmaets risikoanalyse og rutiner. I tillegg tilbys årlig opplæring i AML.

Kjenn Din Kunde er en «one stop shop» for en hvitvaskingsansvarlig i et advokatfirma. Å kun foreta en enkel kundesjekk er ikke tilstrekkelig for å unngå sanksjoner ved et tilsyn.

Vil du booke en demo, eller ta en uforpliktende prat om deres hvitvaskingsrutiner? Gå inn på beaufort.io

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

LB-2020-171619

Oversittelse av søksmålsfrist

En advokat bistod en arbeidstaker med arbeidsrettslig bistand. Da rettslige skritt mot arbeidsgiver ble fremsatt, var søksmålsfristen ute. Advokaten ble deretter saksøkt, men ble frifunnet for krav om erstatning.

Dette kommer frem i en avgjørelse fra Borgarting lagmannsrett fra 2. juni 2021 (LB-2020-171619).

Bakgrunnen for saken var at klient A jobbet som butikkmedarbeider. Arbeidsforholdet var gjenstand for flere endringer i 2015, hvor arbeidstiden ble redusert i flere omganger. A mente seg forbigått ved senere nyansettelser i virksomheten, og ba advokat B om bistand for å fremsette krav om erstatning for tapte arbeidstimer.

Advokat B skrev brev til arbeidsgiver i juli 2016 og fremmet krav om erstatning. Arbeidsgiver avviste kravet i august 2016.

Advokat B tok ut forliksklage mot arbeidsgiver i juni 2017 med krav om erstatning for tapt lønn og feriepenger for arbeidstimer A skulle vært tildelt. Saken ble innstilt. Advokat B innga stevning til tingretten i februar 2018. Saken ble avvist av tingretten og senere lagmannsretten som for sent frem-satt.

Lagmannsretten la til grunn at det faktiske og rettslige grunnlaget for erstatningssøksmålet i realiteten var brudd på As fortrinnsrett til stilling. Søksmålsfristen i arbeidsmiljøloven § 17-4 første ledd kom da til anvendelse. Retten la til grunn at søksmålsfristen begynte å løpe da arbeidsgiver i august

2016 avslo As krav, og at søksmålsfristen på seks måneder var oversittet da forliksklagen ble tatt ut i juni 2017.

A fremmet deretter krav om erstatning mot advokat B og dennes forsikringsselskap for det tap A mente å ville ha nådd frem med mot arbeids-

”
For at A skulle fått medhold i et erstatningskrav mot arbeidsgiveren, legger lagmannsretten til grunn at arbeidsgiveren måtte ha misligholdt arbeidstakers fortrinnsrett. Etter rettens syn må et brudd på fortrinnsretten forutsette at arbeidstakeren faktisk benytter seg av fortrinnsretten. Dette innebærer at arbeidstaker eksplisitt må påberope fortrinnsretten overfor arbeidsgiveren innen rimelig tid etter at arbeidstaker blir kjent med nyansettelser av andre arbeidstakere.

giver, dersom saken hadde blitt realitetsbehandlet. Kravet utgjorde 600.000 kroner i tapt lønn og tap av pensjon på 353.520 kroner, med tillegg for dekning av sakskostnader og renter. I tingretten ble advokat B dømt til å betale en erstatning på 53.000 kroner. A anket til lagmannsretten.

Lagmannsretten la til grunn at det forelå ansvarsgrunnlag som følge av fristoversittelsen. Spørsmålet ble om A hadde lidt et økonomisk tap som hadde årsakssammenheng med den erstatningsbetingede handlingen.

For at A skulle fått medhold i et erstatningskrav mot arbeidsgiveren, legger lagmannsretten til grunn at arbeidsgiveren måtte ha misligholdt arbeidstakers fortrinnsrett. Etter rettens syn må et brudd på fortrinnsretten forutsette at arbeidstakeren faktisk benytter seg av fortrinnsretten. Dette innebærer at arbeidstaker eksplisitt må påberope fortrinnsretten overfor arbeidsgiveren innen rimelig tid etter at arbeidstaker blir kjent med nyansettelser av andre arbeidstakere.

A påberopte fortrinnsrett og krevde erstatning i brevet fra advokat B i juli 2016. A anførte også å ha gitt slik påberopelse i en tekstmelding i mai 2016. Etter bevisførselen kom lagmannsretten til at A hadde kunnskap om ansettelse på et tidligere tidspunkt, og at fortrinnsretten følgelig ikke var påberopt innen rimelig tid fra slik kunnskap. Det var da ikke årsakssammenheng mellom advokatens fristoversittelse og klientens anførte tap.

Advokaten og forsikringsselskapet ble frifunnet, og tilkjent sakskostnader med 46.500 kroner. •

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 22. oktober. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT KEVIN RUBEN har sluttet i Advokatfirmaet Schjødt AS i Bergen og begynt i Grieg Seafood ASA i Bergen.

ADVOKAT LISA EIAN har sluttet i Brækhus Advokatfirma DA i Oslo og startet opp Eian Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT SIREN SKALLSTAD ELLENSEN har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirma DLA Piper Norway DA i Oslo.

ADVOKAT TONY STØKKEBO har sluttet i Advokat Støkkebo AS i Hagan og begynt i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm.

ADVOKATFULLMEKTIG ÅSE MARIE JOHANNESSEN har begynt i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm.

ADVOKAT RAJVINDER SINGH BAINS har sluttet i Advokatfirmaet BAHR i Oslo og tiltrådt som partner i DLA Piper Norway i Oslo.

ADVOKAT RUTH BAKKE har sluttet i Advokatfirmaet Torstrup AS i Stavanger og begynt i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Stavanger.

ADVOKAT TEDDY GREY har sluttet i Advokatfirma DLA Piper Norway DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet BAHR AS i Oslo.

ADVOKAT CHRISTOFFER SORTLAND har sluttet i Advokatfirmaet DLA Piper Norway DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet BAHR AS i Oslo.

ADVOKAT SIGURD BØE SLETTEN har sluttet i Protector Forsikring ASA i Oslo og begynt i Eiendomsmegler Krogsvæn AS på Fornebu.

ADVOKAT ANDREAS HOLMSEN-RINGSTAD har sluttet i Austin Lyngmyr & Co Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Norges Juristforbund i Oslo.

ADVOKAT SEBASTIAN BRODTKORB har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og begynt i Regnskap Norge AS i Oslo.

ADVOKAT KARL JAKOB KAMMLER har sluttet i Askø Advokatfirma AS i Drammen og begynt i Crawford & Company (Norway) AS i Sandvika.

ADVOKAT MINA LUNDBY MICHAELSEN har sluttet i Linnet & Co Advokatfirma DA i Tromsø og begynt i SANDS Advokatfirma DA i Tønsberg.

ADVOKAT KRISTIN DALVANG har sluttet i Advokatfirmaet Ræder AS i Oslo og begynt i Arntzen de Besche Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT MONICA ERVIK har sluttet i Advokatfirmaet Helland Ingebrigtsen DA i Sandvika og begynt i Nordea Bank ABP, Filial i Norge i Oslo.

ADVOKAT MARIANN VALDE har sluttet i Harris Advokatfirma AS i Bergen og begynt i Advokatfirmaet Judicia DA i Ålesund.

ADVOKAT LENE KRISTIN HENNØ har sluttet i DNB Bank ASA i Bergen og begynt i Advokatfirmaet Schjødt AS i Bergen.

ADVOKAT CECILIE ERICA DRECHSLER har sluttet i Advokatfirmaet Drechsler AS i Tromsø og tiltrådt som partner i Elden Advokatfirma AS i Tromsø.

ADVOKAT FARHAD SHÆRIÆTI har sluttet i Shæriæti Advokatfirma i Trondheim og begynt i Advokatfirmaet Wergeland AS i Oslo.

ADVOKAT KRISTIANE FASSELUND FAHRET har sluttet i Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS i Lillestrøm og begynt i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Kristiansand.

ADVOKAT TOR KASPERSEN har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma AS i Bodø og begynt i Mowi ASA i Bergen.

ADVOKAT IDA KRISTIN HOLLUND BRUNBORG har sluttet i Kinn kommune i Måløy og begynt i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Bergen.

ADVOKAT ELINE THALBERG ANDERSSON har sluttet i Graffoco Advokatfirma DA i Ski og startet opp Advokat Thalberg Andersson på Dombås.

ADVOKAT TROND SELSAAS har sluttet i Advokat Trond Selsaas i Grålum og begynt i Advokathuset Justisia as i Sarpsborg.

ADVOKAT JØRGEN KLAVENESS har sluttet i Advokat Jørgen Klaveness AS i Grålum og begynt i Advokathuset Justisia as i Sarpsborg.

ADVOKAT ELLEN CECILIE MOSTAD har sluttet i Haver Advokatfirma i Stavanger og startet opp Advokatfirmaet Tindved AS i Stavanger.

ADVOKAT JULIE BJERKE har sluttet i Sedgwick Norway AS i Asker og begynt i HELP Forsikring AS i Oslo.

ADVOKAT AMNA MRZIC har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og begynt i Brækhus Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT CLAUS LISTERUD har sluttet i Advokatfirmaet Hesselberg AS i Larvik og begynt i Advokatfirmaet Teigstad AS i Oslo.

ADVOKAT HANNA NORUM MOTZFELDT har sluttet i Advokatfirmaet Sverdrup DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Berngaard AS i Oslo.

ADVOKAT GRO SANDVOLD har sluttet i Advokat Sandvold AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Advisio AS i Oslo.

Jon Wessel-Aas, Frode Sulland, Halvard Helle og Marius Dietrichson i Høyesterett. Foto: Mette Yvonne Larsen

Ankesiling oppe i Høyesterett

De sentrale spørsmålene er graden av prøvingsintensitet og hvordan lagmannsrettens silingsbeslutning skal begrunnes, ifølge Advokatforeningen, som har erklært partshjelp.

Saken (21-096814STR-HRET) handler om kravene til lagmannsrettens begrunnelse for ankenektelse etter straffeprosessloven § 321.

Over halvparten av seksårsankene siles bort, og ankeretten er i spill, mener Advokatforeningen.

– Vi gjør dette fordi ny, reell overprøving er en fundamental rettssikkerhetsgaranti, som nå er i spill slik de nye ankesilingsreglene praktiseres. I de alminnelige straffesakene er det nesten ingen ting igjen av ankeretten. Der nektes nesten åtti prosent av sakene, sier Forsvarergruppens leder, Marius Dietrichson.

Det er advokat Halvard Helle i Schjødt, leder av lovutvalget for strafferett og straffeprosess, som er prosessfullmektig for Advokatforeningen i saken.

Ankesiling i seksårssaker ble innført fra januar 2020. Hensikten var å forhindre åpenbart håpløse anker, å frigjøre tid og ressurser for domstolen og sakens aktører, å bidra til å redusere belastningen for fornærmede.

Men disse hensynene må veies mot den sterke samfunnsinteressen i å sikre reell mulighet for korreksjon av uriktige domfellelser, mener Advokatforeningen.

- BRYTER EMKS KRAV

Ankesilingsinstituttet må praktiseres i tråd med de krav som stilles etter EMKs og EMDs praksis. Fravær av muntlig høring krever helt spesielle omstendigheter, mener foreningen.

Det er første gang Høyesterett i avdeling skal behandle en ankenekt i en seksårs-sak.

Advokat Frode Sulland er prosessfullmektig i saken, som gjelder en voldtektsdom fra Asker og Bærum. I retten la Sulland frem tall som viser at nektelsesprosent har økt fra 36,1 prosent i 2020 til 49 prosent hittil i år.

«Det var en grunnleggende forutsetning bak innføringen av ankesiling i de såkalte seksårssakene at kravene til dette skulle være meget strenge», påpeker Advokatforeningen i erklæringen om partshjelp.

Riksadvokaten har støttet erklæringen om partshjelp, og har påpekt at Høyesteretts avgjørelse vil kunne ha betydning for fremtidig praksis i et stort antall saker.

ANNONSE

Book demo på advisor.no

Få morgendagens løsning i dag

Advisor247 Advokat håndterer hele klientreisen.

Bransjens ledende fagsystem for lønnsom, effektiv og systematisk kjernedrift.

t: 33 48 43 00 • salg@advisor.no • advisor.no

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

	Andreas Brønner Advokatfirmaet Brønner & Co DA OSLO		Bernt Heiberg Elden Advokatfirma AS OSLO
---	---	---	---

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger
Aalberg Silje Madeleine Haver Advokatfirma AS STAVANGER
Aas Nora Holth Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Arntsen Anna Regine Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Aronsen Hanna Sofie Karlsdatter Advokatfirmaet Furuholmen Dietrichson AS HALDEN
Asokumar Arthana Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Avlund Eirin Jakobsen Crawford & Company (Norway) AS SANDVIKA
Awan Arisha Ghulam Nabi Advokatfirmaet Sølverud AS DRAMMEN
Berge Gunnhild Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO
Bhullar Nimarta Kvale Advokatfirma DA OSLO
Breiteig Espen Advokatfirmaet Thommessen AS BERGEN
Bø Julie Vollum HELP Forsikring AS OSLO
Bø Susanne Haver Advokatfirma AS STAVANGER
Carlsen Lise SANDS Advokatfirma DA BERGEN
Caspersen Henrik Kristoffer Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Clem Inger Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Dahl Melissa Ystenes Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Dang Philip Mirzai Advokatfirmaet Haavind AS OSLO
Dommersnes Tormod Ramvi Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Dufseth Karoline Østby Aarskog Advokatfirma AS HAMAR
Egeland Nina Advokatfirmaet Grette AS OSLO
Eike Sander Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Fagerlund Kristine Margaret Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Fangel Eline Hammerlund Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Flaglien Tina Leikvoll Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Garberg Jonas Kluge Advokatfirma AS BERGEN
Gerhardsen Ragnhild Helene Advokatfirmaet Alver AS GJØVIK
Glenna Caroline Ernst & Young Advokatfirma AS TØNSBERG
Grepssly Elise Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Grønbech Robert Hov Kvale Advokatfirma DA avd. Ålesund OSLO
Grøndahl Erling Hermansen Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Gule Stein Anders Advokatfirmaet Furuholmen Dietrichson AS OSLO
Gundersen Simen Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Habibija Admir Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Hafnor Marte Kristine Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO

Hamre Sigrid Wikborg Rein Advokatfirma AS BERGEN
Hasund Serine Håheim BDO Advokater AS OSLO
Hatland Thea Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Haugvik Simen Gustav Crawford & Company (Norway) AS SANDVIKA
Hirsch Per-Harald Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Hovland Alida Masvie Kluge Advokatfirma AS OSLO
Høibråten Sara Catherine Chisholm Advokatfirmaet Saar AS OSLO
Høisveen Ida Tangen Kvale Advokatfirma DA OSLO
In't Veen Sofia RSM Advokatfirma AS OSLO
Isaksen Lars Thomas Landvik Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Iversen Charlotte Stiegler Advokatfirma AS BERGEN
Johannessen Åse Marie Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS LILLESTRØM
Johnsrud Monica Reenskaug Kluge Advokatfirma AS OSLO
Jordal Kari Advokat Jørgen Riple AS BERGEN
Kjellstrøm Nina Advokatfirmaet Melø AS TRONDHEIM
Kjær Mikal Advokatfirmaet Responsa AS HAUGESUND
Kvernmo Marius Bohinen SANDS Advokatfirma DA OSLO
Larsen Tom Birger Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS OSLO
Liaklev Marthe Harbakk Haver Advokatfirma AS STAVANGER
Lund Ola Kluge Advokatfirma AS OSLO
Mahmood Mahrukh Kluge Advokatfirma AS OSLO
Martinsen Ingunn Egeland Advokatfirma DLA Piper Norway DA OSLO
Mauren Karina Kviebakk Adviso Advokatfirma AS ÅLESUND
Moéll Frida HELP Forsikring AS OSLO
Moen Ole Martin Tollefsen Kvale Advokatfirma DA OSLO
Møller Sara Nordia Law Advokatfirma AS OSLO
Nordeide Eirin Alvide SANDS Advokatfirma DA BERGEN
Nyquist Tor Omar Heyerdahl Advokatfirmaet Lippestad AS OSLO
Olsen Rolf André Tobiassen Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS SARPSBORG
Palfi Elisabeth Advokatfirmaet Sporsheim AS MOLDE
Reinholdtsen Karianne SANDS Advokatfirma DA TRONDHEIM
Roe Kristian Ernst & Young Advokatfirma AS TØNSBERG
Roland Stine Dammen SANDS Advokatfirma DA BERGEN
Rollefsen Linda Kristin Deloitte Advokatfirma AS OSLO
Rønning-Moe Jonathan Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO
Safi Zohal Arntzen de Besche Advokatfirma AS OSLO
Sandnes Mathias Davidsen Advokatfirmaet Thommessen AS BERGEN
Selvig Tiril Sofie Advokatfirmaet Teigstad AS OSLO
Skeie Anna Oline Arktis Bentzen Advokatfirma AS HØNEFOSS
Skogland Endre SANDS Advokatfirma DA BERGEN
Smievoll Vegard Fosso Wikborg Rein Advokatfirma AS BERGEN
Solli Vilde Brenne Osloadvokatene AS OSLO
Sollid Ingrid Advokatfirmaet Finn AS HARSTAD
Stang Frida Sophie Advokatfirmaet Selmer AS OSLO
Stensæth Haakon Rønn Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Stokke Sarah-Helmine Advokatfirmaet Andersen & Bache-Wiig AS OSLO
Sæbø Kristoffer Liland HLT Advokatfirma AS BERGEN

Søyland Sigrid Fife Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Tonholt Fredrik Svartberg Advokatfirmaet Thommessen AS OSLO
Tveter Andrea Utne RSM Advokatfirma AS OSLO
Velure Anette Deloitte Advokatfirma AS DRAMMEN
Wahlberg Henning Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS OSLO
Wiik Peder Kvale Advokatfirma DA OSLO
Wiker Henriette SANDS Advokatfirma DA OSLO
Øverland Arne Sigurd Advokatfirmaet Wiersholm AS OSLO
Fullmektig hos internadvokat
Bakke Harald Opshaug Livsforsikringsselskapet Nordea Liv Norge AS BERGEN
Fullmektig hos offentlig advokat
Aksnes Stine Øygarden kommune RONG
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Antonsen Julie Rydland Private Barnehagers Landsforbund BODØ
Internadvokat
Hurlen Pål Forså Orkla ASA OSLO
Juel Magnus DNV AS HØVIK
Privatpraktiserende advokater
Lorch-Falch Emil Andor Advokatfirmaet Hasle AS TØNSBERG
Stock Stuart Carl Wikborg Rein Advokatfirma AS OSLO
Tobiasson Benita Tjørn Advokatfirmaet Haavind AS OSLO

GJENINNMELDTE

Advokatfullmektiger
Binder Iris Margareta Lillehammeradvokatene AS LILLEHAMMER
Krogstad Magnus BDO Advokater AS OSLO
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Dahlberg Line Ottersen LOs juridiske avdeling OSLO
Internadvokat
Jørmeland Jonny AS Norske Shell TANANGER
Lundin Ingerid Paulsen DNV AS HØVIK
Myklebust Lars Kristian Wulff Aker Solutions AS LYSAKER
Rostveit Jan Martin Coop Norge SA OSLO
Organisasjonsadvokat
Brandt Nora Bjørnskau Norsk olje og gass STAVANGER
Munkeby Randi Delta OSLO
Økland Didrik Greve Samfunnsbedriftene OSLO
Privatpraktiserende advokater
Alvseike Maren Advokatfirmaet Magnus Legal AS OSLO
Eckroll Ingrid Lexit Advokat DA ASKER
Skinstad Per Ivar KPMG Law Advokatfirma AS OSLO
Skoglund Eirik Arntzen de Besche Advokatfirma AS TRONDHEIM
Storø Fredrik Advokatfirma Eurojuris Nord AS HARSTAD
Tandrevold Eivind Arntzen de Besche Advokatfirma AS OSLO
Terjesen Tonje Elisabeth Advokatfirmaet Haavind AS OSLO
Tingstad Tormod Elden Advokatfirma AS OSLO

MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS

Fra aktiv til pensjonist
Skjørestad Endre HOMMERSÅK

Advokat Mette Yvonne Larsen snakker nordnorsk. Det synes en svensk tingrett er for vanskelig å forstå. Foto: Henrik Evertsson

Svensk tingrett forstår ikke norsk

I Gällivare tingsrätt i Sverige ble det nylig avgjort at advokat Mette Yvonne Larsen ikke får representere sin norsksamiske klient i en barnefordelingssak, fordi retten og motparten ikke forstår norsk.

TEKST: NINA SCHMIDT

Larsens klient har saksøkt sin ekspartner, som bor i Gällivare i Sverige med parets felles barn. Familien bodde tidligere i Norge. Gällivare er et tettsted i Norrbotten i Lappland, ti mil nord for polarsirkelen. Partene er i en saksforberedende fase, og tidligere i høst fikk Larsen beskjed om at det er et problem at retten ikke forstår hva hun sier. — Vi forstår jo selvsagt norsk, men når det kommer til detaljene og det juridiske, blir det problemer. Vi har derfor henvendt oss til Larsen om problemet, sa tingrettsdommer Jan Wallström til Advokatbladet i begynnelsen av september.

VANSKELIG Å FORSTÅ

Retten har etter dialog med Larsen avgjort å avvise Larsen som advokat i saken, og mener at et unntak som åpner for at advokater kan snakke norsk eller dansk i svenske rettssaker, ikke kommer til anvendelse. «Tingsrätten har emellertid redan under förberedelsen haft svårt att förstå vad som framgår av de inlagor som Mette Y Larsen ingivit på norska. Målet kommer dessutom att sättas ut till muntlig förberedelse och eventuellt huvudförhandling, vilket ställer krav på att den andra parten och rätten förstår det norska talade språket.» Larsen mente selv at saken ikke gjaldt spørsmål av komplisert, juridisk karakter, og at språket ikke kom til å bli et problem. — Jeg skal selvsagt anke, sier Larsen. •

I denne spalten tar vi pulsen på advokathverdagen landet rundt.

BRÅSTOPP I BARNESAKER

Retten påstår at barnesakene gikk som normalt da landet stengte ned i fjor, men det gjorde de ikke, sier Holmestrand-advokat Rina Stokke.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

Da heisen kom, ble det én by. Byen under fjellet, har Holmestrand vært kjent som. Flere tusen holmestrandinger - nitti prosent av innbyggerne - bor på platået som ligger sytti meter rett opp fra et smalt sentrum.

Da byen fikk ny jernbanestasjon for over seks milliarder kroner i 2016, ble det ikke bare enklere å pendle til Oslo. Det ble også veldig mye enklere å forsere barrieren som hadde delt sentrum i to.

Stasjonen ligger nemlig inne i fjellet. I tillegg til to innganger i sentrum har den en inngang oppe på platået. Heisen er ikke bare en inngang til stasjonen, men også forbindelsen som gjør at holmestrandingene kan komme seg mellom de to nivåene i byen uten å bruke bil eller buss. Færre og færre bruker buss, og heisen har fraktet flere hundre tusen.

Nå er Holmestrand et av stedene i Norge der boligprisene stiger mest. Også folketallet øker raskt. Fra nyttår i fjor ble også Sande og Hof en del av Holmestrand kommune.

Advokat Rina Stokke merker at også klientene fra Sande trekker sørover til Holmestrand i stedet for nordover til Drammen. Hun har lang bakgrunn fra politiet — nå er hun en av fire advokater i Holmestrand med kontor i det klassiske bygget som en gang var Hotel Societeten.

— **Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat i Holmestrand?**

— Det er et lite sted, og jeg har bodd i byen siden 2005. Folk vet gjerne hvem jeg er. Også de som jeg ikke vet hvem er. Om det er en utfordring, det er en annen sak - det kan også være en fordel. Så har man også motparter som man kjenner og både brevveksler med og møter i retten. Da gjelder det å være profesjonell. Jeg har hørt at jeg omtales som «hu advokatdama».

— **Og det morsomste?**

— Holmestrand er blitt en fin by som stadig er under utvikling. Det har skjedd mye spennende her som det har vært

morsomt å oppleve. Jeg trives med å ha mitt eget lille kontor i den samme fine byen som jeg bor i. Å slippe å pendle synes jeg er veldig ålreit. Gjennom klienter kommer man i kontakt med mange ulike og hyggelige mennesker. Med barnevern, familie, skilsmisser og barnefordeling møter jeg mennesker på et vanskelig sted i livet. Da er det hyggelig om jeg kan få være en støtte og bidra med noe. Livet som småbyadvokat er variert. Det liker jeg godt — da blir det ikke så lett kjedelig.

— **Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger kontoret ditt nå?**

— Etter hvert har jeg fått en portefølje av klienter som genererer mer enn én sak. Det er naturlig når man har holdt på en stund. Så ser jeg at fremtidsfullmakter er i vinden. Det har vært et jevnt sig en stund.

— **Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?**

— Én sak som jeg har vært involvert i, startet i 2019 med en alvorlig tiltale mot en politimann i Vestfold, en tidligere kollega av meg som jeg anmeldte på vegne av en klient. Politimannen er nå tiltalt for grov uforstand i tjenesten. Det er en alvorlig sak, og en omfattende tiltale med flere poster. Ellers kan jeg

jo nevnte saken om Potetbua. Den er et typisk eksempel på hva som skjer når folk flytter fra eneboligene sine og ned i byen. Potetbua, som er en matvogn på brygga, fikk beskjed om at den måtte stenge. Kommunen måtte snu til slutt, og saken engasjerte mange mennesker i lokalavisen og på sosiale medier.

— **Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?**

— Det må jo være rettshjelpsloven. Bare siden jeg startet opp som advokat i 2015, synes jeg at jeg ser en tendens. Hvis en normalinntekt er 400.00 til 500 000 kroner i året, er det ikke lett å ha råd til å gå til advokat på den inntekten samtidig som du brødfør barn. Ellers synes jeg at straffeforfølgningen av rusmisbrukere bør opphøre. Det har jeg hatt meninger om

siden jeg jobbet i politiet. Jeg er usikker på om den foreslåtte rusreformen er løsningen; om vi skal tvinge syke rusmisbrukere til behandling.

— **Hva har koronasituasjonen betydd for kontoret ditt?**

— Jeg er alene her, så det har ikke vært nødvendig å ha noe hjemmekontor. Men det er blitt slik også for meg at hvis det ikke har vært nødvendig å dra ned på kontoret, så har jeg vært hjemme. Ellers har jeg hatt en økende oppdragsmengde — mot alle odds. Da landet stengte ned våren 2020, var det stille. Retten påsto at barnesakene gikk som normalt, men det gjorde de ikke. Det ble bråstopp.

— **Hva er mer komplisert med å være advokat i dag sammenlignet med da du begynte i yrket?**

— Jeg begynte så sent som i 2015. Likevel ser jeg at det krever mer og mer teknisk innsikt etter hvert, så det gjelder å følge med.

— **Er det utviklingstrekk i advokatyrrket som du er kritisk til?**

— Jeg ser at trenden går mot mer spesialisering. Siden jeg er allmennpraktiserende, er det en trend som jeg ser at kanskje ikke passer slik jeg driver kontoret mitt i dag. Så får jeg håpe at utviklingen ikke går så raskt at det får stor betydning for meg.

— **Og trekk du synes er positive?**

— Endringen som er på gang i sivilprosessen for hvordan saker skal føres i retten. Man skal se på om man slipper å være så omstendelig med å dokumentere alt under en hovedforhandling — ting som partene er kjent med før hovedforhandlingen. Jeg følger at det er i tråd med tiden og resten av samfunnet.

— **En bok som har vært med på å forme deg?**

— Som liten leste jeg alle Nancy Drew-bøkene og ble overbevist om at detektiv var spennende å være. Det var ikke derfor jeg studerte juss, altså. Jeg ville bli forsvarsadvokat. Likevel endte jeg opp med femten år i politiet. Og Bibelen. Jeg vokste opp i et strengt kristent trossamfunn hvor Bibelen var en viktig rettesnor. Imidlertid så jeg at det ble praktisert brudd på ulike menneskerettigheter og at man ikke levde slik som man lærte i Bibelen. Det provoserte meg og fikk meg til å ønske å studere juss.

— **Hvilken advokat ville du helst invitere på middag, og hva ville du servert?**

— Jeg omgås ikke så mange advokater. Men det hender jeg møter min tidligere kollega Kristin Hovde Nordstedt i Horten. Jeg ville servert en god gresk salat med hvitvin til. •

Holmestrand ligger vakkert til ved fjorden, og er i sterk utvikling. Å slippe å pendle en av fordelene ved å bo i Holmestrand, synes Rina Stokke.

NAVN: Rina Stokke

ALDER: 51 år

STILLING: Advokat og innehaver av Advokat Rina Stokke.

SPESIALITET: Egentlig ikke, men mye familierett: Ektefelleskifte, barnefordeling og barnevern

SKREV MASTEROPPGAVE OM: Var Erasmus-student og hadde utveksling i Tyskland som spesialfag

FAMILIE: To sønner på 16 og 18 år

BOSTED: Holmestrand

OPPRINNELIG FRA: Re i Tønsberg kommune

Reiseentusiast av den gamle skolen

Antikvariat-fan Line Foss Hals feirer gjenåpningen av Europa med familieferie til Paris og musikal-fest på Folketeateret.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Da Line Foss Hals ble nominert til Kulturspalten av tidligere studiekamerat Lars Jacobsen ble lyrikk og grafiske verker trukket frem som mulige samtaleevner. Ikke helt passende, skal vi tro Avinor-advokaten selv.

– Jeg tror han overdrev min finkulturelle side ganske betraktelig. Men det er nok litt sant også. Jeg er vel litt gammeldags, og veldig glad i både kunst, teater og litteratur, sier Hals.

Likevel er det noe annet som ligger hennes hjerte enda nærmere.

– Det som definerer meg aller mest, er nok at jeg er glad i å gå på konserter, og *ekstremt* glad i å reise. De siste par årene har familien og jeg fått sett mye av Norge, som Lofoten, Vesterålen og Vestlandet. Nå skal vi feire gjenåpningen med å dra til Paris i høstferien!

Nylig fylte sønnen hennes ti år.

– Jeg synes opplevelser er noe av det fineste man kan gi barna.

Selv har hun vært i Paris noen ganger uten at forholdet til byen er supersterkt. På storbyferie definerer hun seg som en by-vandrer, ikke shopper.

– Nå som han skal dit for første gang skal vi selvsagt opp i Eiffeltårnet. Selv gleder jeg meg til å suge inn storbystemningen med caféer, bistroer og gamle antikvarier.

– Andre favorittreisemål du lengter tilbake til?

– Italia. Jeg tror man kan reise dit et helt liv uten å gå lei. Nå har vi planlagt sommerferie dit tre år på rad, så neste sommer skal vi virkelig kjøre ned mde bil og biltog gjennom Tyskland, Sveits, Frankrike og ende opp i Piemonte.

– Noen kulturelle opplevelser som har satt spor?

– «Peer Gynt» på Gålavatnet i sommer synes jeg var veldig bra. Det er det flotteste spelet vi har i Norge - virkelig superprof.

– Hva er ditt forhold til musikk?

– Jeg er nærmest altetende, men veldig glad i singer songwriter-sjangeren i litt ut-

Boktips!

Per Gynt på Gålå.

videt forstand, og et band som Radiohead. Jeg gikk musikklinjen på videregående, og har drevet masse med musikk. Dessverre blir jeg så hes når jeg synger, så det ble en kort sangkarriere. Da passer det bedre å være advokat!

– Da har du kanskje noen musikaler å anbefale?

– David Bowie-musikalen «Lazarus» på Det norske teateret var helt fantastisk. Folketeateret har vist mye bra de siste årene som «Phantom of the opera», «Les miserable» og «Chess». Jeg har billetter til «Mamma Mia» i høst også. Selv om det ikke er helt i min gate blir det helt sikkert bra party!

– Hva med bøker?

– «Full spredning» av Nina Lykke var

HVEM: Line Foss Hals

ALDER: 40

TITTEL: Advokat

ARBEIDSTED: Avinor

SPESIALISERING: Arbeidsrett

Reisetips: Italia!

hysterisk festlig. Den traff samfunnsånden spot on. Ellers har jeg lest mye av Lars Mytting, inkludert «Søsterklokkene» og «Hekneeven». Jeg synes han skriver så bra, og liker hvordan han fletter sammen folketro og reelle historiske hendelser.

– Hvem vil du nominere som neste advokat ut?

– Min tidligere samboer Ingrid Anne Kinden, som er advokat i Hydro. Hun er en boksluker, og har nok mange gode tips både når det gjelder bøker og reise!

Mener menn har flere muligheter

Tina Storsletten Nordstrøm.
Foto: Henrik Evertsson

Én av fire kvinnelige advokater opplever at de ikke har samme muligheter som menn, viser en ny Equality check-undersøkelse om advokatbransjen.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Den gir grunn til bekymring, mener Advokatforeningens mangfoldsutvalg. Equality check, en nettside der ansatte kan legge igjen anonyme anmeldelser om blant annet bedriftskultur og mangfold, har i samarbeid med Advokatforeningen undersøkt i hvilken grad kultur, mangfold og like muligheter oppleves i Advokatforeningen.

169 kvinner og 102 menn har deltatt i undersøkelsen.

LO-advokat Tina Storsletten Nordstrøm, som leder mangfoldsutvalget, mener resultatet gir grunn til bekymring.

– UBEVISST DISKRIMINERING

– Det er urovekkende at 32 prosent av kvinnene i aldersgruppen 35 til 44 år opplever at det ikke er like muligheter på arbeidsplassen og at 24 prosent opplever ubevisst diskriminering.

– Det betyr at en av fire kvinnelige advokater opplever at de ikke har samme muligheter som menn på arbeidsplassen. Dette viser at selv om vi ser en positiv utvikling i bransjen i antall kvinnelige partnere, har bransjen langt fra bekjempet den strukturelle diskrimineringen, sier hun.

Hun er overrasket over at halvparten av kvinnene mener at det er vanskelig å ta ut foreldrepermisjon.

– Den problemstillingen trodde jeg vi var ferdig med, sier Nordstrøm.

– IKKE LYKTES

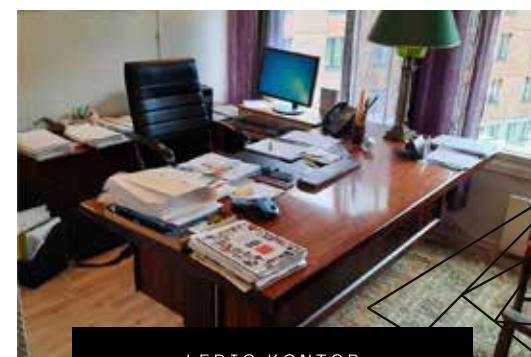
I tillegg viser undersøkelsen at om lag halvparten mener at ledelsen ikke prioriterer likestilling.

– Det sier oss at selskapene ikke har lyktes med å sette kjønnsbalanse som en gjennomgripende målsetning som har nådd de ansatte.

At 12 prosent av kvinnene oppgir at de opplever seksuell trakassering på arbeidsplassen er også urovekkende, mener Nordstrøm.

– Dette er et problem som jeg vil oppfordre alle advokatfirmaer til å ta innover seg og iverksette handlingsplaner og retningslinjer som likestillings- og diskrimineringsloven allerede pålegger dem. •

ANNONSE

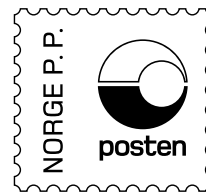
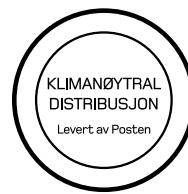
LEDIG KONTOR

Ledig kontor i 5 etasje i C.J. Hambros Plass 5. Like ved tinghuset. Fra nyttår blir 3 kontorer ledige.

Her er forværelse med kjøkken og et større møterom. Et lite arkivrom også. Om ønskes kan alle Rettstidene fra 1870 til 1997 overtas, og klassiske, elegante møbler.

Henvendelser til advokat Erling T. Eggen, telefon 92834629, e-post post@adveg.no

Avsender:
Den norske Advokatforening
Kr. Augustsgt. 9
0164 OSLO

Konkursboets fordringer og krav kjøpes av

K A N S L E R

Kansler AS er et selskap som spesialiserer seg på oppkjøp og inndrivelse av fordringer fra konkursbo og næringslivet ellers. Selskapet er lokalisert i Oslo, men gjør forretninger i hele landet. Kansler AS tilbyr tjenester i form av kjøp av utestående krav for hurtig realisering av verdier i selskaper og konkursbo, herunder; fakturakrav, sikrede krav, omtvistede krav, omstøtelseskrav, samt andre typer krav.

Kontakt Edward Solberg:
edward.solberg@kansler.no
tlf: 97 97 37 47